

Службен весник

на Република Македонија

Број 207

24 ноември 2015, вторник

година LXXI

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
5743. Програма за изменување на Програмата за финансиска поддршка во земјоделството за 2015 година.....	2	на легитимација на лиценциран застапник и на легитимацијата за лиценциран застапник како и висината на надоместоците за издавање на лиценца за вршење на застапување во царинските постапки и за издавање на легитимација на лиценциран застапник.....	90
5744. Акционен план за обновливи извори на енергија на Република Македонија до 2025 година со визија до 2030 година	3	5747. Правилник за формата и содржината на образецот на легитимацијата на државниот пазарен инспектор и начинот на нејзиното издавање и одземање и изгледот на знакот	96
5745. Правилник за формата и содржината на прекршочниот платен налог .	88	5748. Правилник за формата и содржината на образецот на легитимацијата на државниот инспектор за техничка инспекција и начинот на нејзиното издавање и одземање и изгледот на знакот	98
5746. Правилник за доказите за исполнителност на условите за издавање на одобрение за вршење на работи за застапување во царинските постапки и на условите за издавање на лиценца за вршење на застапување во царинските постапки, формата и содржината на барањето за издавање на одобрение за вршење на работи на застапување во царинските постапки, на барањето за издавање на лиценца за вршење на застапување во царинските постапки, на барањето за издавање		5749. Оглас од Совет на јавните обвинители на Република Македонија.....	100
		Огласен дел.....	1-44

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**5743.**

Врз основа на член 29 од Законот за извршување на Буџетот на Република Македонија за 2015 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 155/14), член 7 став (3) и став (4) од Законот за земјоделство и рурален развој („Службен весник на Република Македонија“ бр. 49/10, 53/11, 126/12, 15/13, 69/13, 106/13, 177/14, 25/15, 73/15, 83/15 и 154/15), член 51 од Законот за тутун и тутунски производи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 24/06, 88/08, 31/10, 36/11, 53/11, 93/13, 99/13, 164/13, 151/14 и 193/15), член 12 од Законот за виното („Службен весник на Република Македонија“ бр. 50/10, 53/11, 6/12, 23/13, 106/13, 188/13 и 149/15) и член 53 од Законот за сточарството („Службен весник на Република Македонија“ бр. 7/08, 116/10, 23/13 и 149/15), Владата на Република Македонија, на седницата, одржана на 12.11.2015 година, донесе

ПРОГРАМА**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА ВО ЗЕМЈОДЕЛСТВОТО
ЗА 2015 ГОДИНА****I**

Во Програмата за финансиска поддршка во земјоделството за 2015 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.200/14, 30/15, 42/15, 52/15 и 90/15) во делот I во табелата во мерката бр.1 износот „1.500.000.000,00“ се заменува со износот „1.954.600.000,00“.

Во мерката број 2 износот „80.000.000,00“ се заменува со износот „180.000.000,00“.

Во мерката број 6-а износот „400.000.000,00“ се заменува со износот „320.000.000,00“.

Во мерката број 6-б износот „200.000.000,00“ се заменува со износот „40.000.000,00“.

Во мерката број 8 износот „4.064.000.000,00“ се заменува со износот „3.750.000.000,00“.

Во делот II во воведната реченица износот „1.500.000.000,00“ се заменува со износот „1.954.600.000,00“.

Во делот III во воведната реченица износот „80.000.000,00“ се заменува со износот „180.000.000,00“.

Во делот VII-а износот „400.000.000,00“ се заменува со износот „320.000.000,00“.

Во делот VII-б износот „200.000.000,00“ се заменува со износот „40.000.000,00“.

Во делот IX износот „4.064.600.000,00“ се заменува со износот „3.750.000.000,00“.

II

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-11561/1
12 ноември 2015 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р **Зоран Ставрески, с.р.**

5744.

Врз основа на член 146 став (1) од Законот за енергетика („Службен весник на Република Македонија” бр. 16/2011, 136/2011, 79/2013, 164/2013, 41/2014, 151/2014, 33/2015 и 192/2015), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 17.11.2015 година, донесе

**АКЦИОНЕН ПЛАН
ЗА ОБНОВЛИВИ ИЗВОРИ НА ЕНЕРГИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
ДО 2025 ГОДИНА СО ВИЗИЈА ДО 2030**

ВОВЕД

1. ИЗВРШНО РЕЗИМЕ ЗА ПОЛИТИКАТА ЗА ОБНОВЛИВА ЕНЕРГИЈА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Големо влијание врз енергетската политика на Република Македонија има општата државна цел за членство во Европската Унија (ЕУ). Како земја-кандидат за членство во ЕУ, Република Македонија настојува да ги хармонизира своите политики со оние од ЕУ за да промовира поблиска интеграција со останатите европски земји. Овој процес вклучува хармонизација на националното законодавство со законодавството на ЕУ во полето на обновлива енергија, при тоа развивајќи соодветна законска рамка за енергетскиот сектор која нуди основа за реформи на ниво на институции и политики кои го поддржуваат промовирањето на обновлива енергија.

Поголемо искористување на обновливите извори на енергија (ОИЕ) е една од главните стратешки цели во енергетскиот сектор за Владата на Република Македонија. Ова е многу значајно за сигурноста на чиста енергија, како и за креирање на услови за одржлив енергетски развој во Република Македонија и регионот.

Република Македонија го следи законодавството усвоено од страна на Европската комисија во полето на ОИЕ, земајќи ги во предвид новата Директива 2009/28/ЕС на Европскиот парламент и на Советот од 23 април 2009 година за промовирање на користењето на енергија од обновливи извори.

1.1. Национална стратегија за одржлив развој¹

Националната стратегија за одржлив развој дава основа за енергетската политика во Република Македонија. Заклучоците од оваа стратегија во однос на енергетиката се следните:

- Донесување на долгорочна Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија.
- Изработување на Студија за имплементација на мерки за енергетска ефикасност.
- Изработување на Студија за искористување на потенцијални обновливи извори на енергија.

¹ Национална стратегија за одржлив развој на Република Македонија, Министерство за животна средина и просторно планирање, февруари 2008.

Во врска со напреднаведеното донесени се Стратегијата за развој на енергетиката во Република Македонија до 2030 година, Стратегија за искористување на обновливите извори на енергија во Република Македонија до 2020 година и Стратегијата за унапредување на енергетската ефикасност во Република Македонија до 2020 година. Исто така усвоен е и Првиот акционен план за енергетска ефикасност.

Иако Националната стратегија за одржлив развој беше развиена во периодот 2006-2008 и формално усвоена во 2008 година, таа сè уште претставува единствен официјален документ кој се однесува на одржливиот развој во Република Македонија. Оваа Стратегија претставува основа и нејзиното усвојување го забрза развојот и усвојувањето на останати стратешки документи, а од таа гледна точка Стратегијата ги исполни сопствените цели. Националната стратегија за одржлив развој се однесува за периодот до 2030 година, но само за општи индикатори за одржлив развој. Имајќи ги во предвид големиот развој на Европските, регионалните и националните законодавства и општите институционални рамки за користење на обновливи извори на енергија и енергетска ефикасност, овој документ може да претрпи ажурирање.

1.2. Закон за енергетика

Стратешките приоритети на Република Македонија во енергетскиот сектор, меѓу кои е и определбата за усогласување со *acquis communautaire* опфатено со Договорот за основање на енергетска заедница се вградени во Законот за енергетика, објавен во Службен весник на Република Македонија 16/2011. Законот обезбедува правна рамка за македонскиот енергетски пазар, вклучувајќи и поглавје за обновливи извори на енергија. Законот ги определува мерките и активностите кои обезбедуваат услови за транспонирање и имплементација на Директивата 2009/28/ЕС на Европскиот парламент. Министерството за економија во текот на изминатиот период во рамките на на IPA проектот "Зајакнување на административните капацитети на Секторот за енергетика во Министерството за економија и Агенцијата за енергетика". (проект кој траеше во периодот 2013-2015 започна со реализација 2013 година и заврши во 2015) изготви нацрт текст на Законот за енергетика со кој целосно се транспонира предметната Директива. По донесување на законот ќе следи подготовка на подзаконка регулатива со која ќе се овозможи имплементација на предметниот Закон.

Законот за енергетика пропишува и донесување на Стратегија за обновливи извори на енергија (ОИЕ) и акционен план, кој ги одредува целите и годишната динамика за пораст на уделот на енергија произведена од обновливи извори. Шемите за поддршка, како гаранциите за потеклото на електричната енергија произведена од обновливи извори на енергија, како и добивање на статус на повластен производител се дефинирани во Законот за енергетика. Исто така, законот дефинира дека операторите на електропреносните или електродистрибутивните системи ќе обезбедат приоритет за пристап на системите електрична енергија произведена од обновливи извори.

1.3. Стратегија за развој на енергетиката²

Стратегијата за развој на енергетиката на Република Македонија до 2030 (Енергетска стратегија) го дефинира оптималниот долгорочен развој на енергетскиот сектор во Републиката со цел да се обезбеди безбедна и сигурна работа на енергетските мрежи и добар

² Стратегија за развој на енергетиката во Република Македонија до 2030, Влада на Република Македонија, Скопје, 2010.

квалитет на снабдување со електричната енергија и други видови на енергија до потрошувачите. Една од целите е да се зголеми искористувањето на обновливи извори, особено во области каде што Република Македонија има искуство, како што е хидроенергијата за електрична енергија, геотермална енергија за затоплување на оранжериите, соларна енергија за топла вода во домаќинствата, биогорива во сообраќајниот сектор, како и поефикасно користење на дрвна маса за затоплување во секторот домаќинства. Според Енергетската стратегија, идниот план е „да се зголемат претходно споменатите ОИЕ и дополнително да се користи ветерната и сончевата енергија за производство на електрична енергија како и отпадна биомаса за комбинирано производство на топлина и електрична енергија“. Понатаму, Стратегијата за развој на енергетиката предлага користењето на биогоривата за транспортот да биде 10% од вкупната потрошувачка на гориво и дизел во транспортот до 2020 година. Енергетската стратегија создаде основа за изработка на Стратегијата за искористување на обновливите извори на енергија во Република Македонија до 2020 година (Стратегија ОИЕ). Согласно Законот за енергетика, на секои 5 години се носи Стратегија за развој на енергетика, во текот на 2015 година изготвена е нова Предлог Стратегија за развој на енергетиката и истата се планира да биде донесена во текот на 2016 година.

1.4. Стратегија ОИЕ³

Според член 144 од Законот за енергетика, „политиката за искористувањето на обновливите извори на енергија се утврдува со Стратегијата за обновливите извори на енергија во Република Македонија“. Во септември 2010 година, Владата на Република Македонија ја усвои Стратегијата за искористување на обновливите извори на енергија во Република Македонија до 2020 година, изработена од Македонската академија на науките и уметностите (МАНУ).

Стратегијата за ОИЕ ги дефинира целите за искористувањето на обновливите извори на енергија и начините на кои таквите цели се постигнуваат, а особено:

- 1) потенцијалот на обновливите извори на енергија;
- 2) изводливоста на искористувањето на потенцијалот на обновливите извори на енергија;
- 3) зацртаниот обем и динамиката за зголемување на учеството на енергијата од обновливи извори и биогоривата во бруто финалната потрошувачка на енергија, како и учеството на биогоривата во вкупната потрошувачка на горива во сообраќајот; и,
- 4) Механизми за поттикнување на користењето на обновливи извори на енергија.

За реализација на целите од Стратегијата за обновливите извори на енергија можат да се применат мерки за поддршка со кои треба да се постигне:

- 1) намалување на трошоците за производство на енергија од обновливи извори и производство на биогорива;
- 2) зголемување на цената по која енергијата од обновливи извори или биогорива се продаваат или откупуваат, или

³ Стратегија за искористувањето на обновливите извори на енергија во Република Македонија до 2020 година, Скопје, 2010.

- 3) обврска за откуп на енергијата произведена од обновливи извори или обврска за намешување на фосилни горива и биогорива во горивата наменети за транспорт.

Мерките за поддршка особено опфаќаат:

- 1) инвестициска поддршка;
- 2) даночни олеснувања;
- 3) обврска за задолжителен откуп на електрична енергија произведена од обновливи извори и обврска за задолжителен пласман на мешавини од фосилни горива и биогорива на пазарот;
- 4) издавање на гаранции за потекло на електричната енергија;
- 5) повластени тарифи за откуп на електричната енергија произведена од ОИЕ кои добиваат статус на повластен производител; или
- 6) зголемување на цените што потрошувачите ги плаќаат за користење на обновливите извори на енергија.

Финансиските средства за спроведување на мерките за поддршка можат да се обезбедат, меѓу другото, преку:

- 1) грантови, донации и спонзорства;
- 2) кредити; или
- 3) државна помош во согласност со закон,
- 4) Буџетот на Република Македонија.

Во подготовка да го транспонира и спроведе во националното законодавство, законодавството на ЕУ во ОИЕ, главната цел на Стратегијата за ОИЕ е да обезбеди информација за потенцијалот на ОИЕ и технички и комерцијално изводливото искористување на ОИЕ во државата, вклучувајќи ја и заложбата за Република Македонија да ја достигне целта од 21% ОИЕ како процент од бруто финалната потрошувачка до 2020 година, во линија со ЕУ Директивата и вклучувајќи ја целта од 10% на биогорива во сообраќај до 2020 година.

Оваа стратегија за ОИЕ ги идентификува алтернативите за искористување на обновливи извори на енергија и начини за постигнување на целниот процент од 21%. Исто така овозможува преглед на опции за искористување на ОИЕ во Република Македонија, краток опис на електроенергетскиот систем и неговиот капацитет за апсорпција, анализа на влијанието на ОИЕ на електроенергетскиот систем, структурата на повластени тарифи и механизми за финансирање на повластените тарифи, ЕУ законодавство поврзано со ОИЕ и законската и институционална рамка за ОИЕ во Република Македонија.

Согласно законот за енергетика, на секои 5 години се носи Стратегија за искористување на обновливите извори на енергија. За таа цел во рамките на ИПА Проектот во текот на 2014-2015 година се изготви предлог нова Стратегија и се планира истата да биде донесена во текот на 2016 година.

Директивата бара поставување на цели како процент од бруто финалната потрошувачка на енергија и назначува дека треба да се применат силни мерки за енергетска ефикасност.

Овој акционен план го предлага Сценариото 2020-2025-2030 за учество на обновливите извори во бруто финалната потрошувачка на енергија. Пристапот на сценариото е базиран на фактот што идниот развој на производство на електрична енергија од хидроелектрани е релативно предвидлив, иако е ограничен со очигледни и добро познати технички и економски хидропотенцијал, и на крај, неговиот иден развој зависи од значајни инвестиции кои неизбежно бараат стратешко партнерство со странски инвеститори или финансирање од меѓународни финансиски институции.

Удел на ОИЕ во бруто финалната потрошувачка на енергија кој може да се постигне врз основа на ова сценарио изнесува 21.01% во 2020 година, 25 % во 2025 година и 28% во 2030 година.

ПРИДОНЕСИ НА ОИЕ 2020-2025-2030 (ktoe)

	2020	2025	2030
ЕЕ од ОИЕ	177	270	370
Хидроцентрали	158	228	288
Големи хидроцентрали	117	174	228
Мали хидроцентрали	41	54	60
Ветерни централи	9	26	53
ФН системи	3	4	11
Биомаса	2	3	4
Биогас	5	7	7
Геотермална енергија			6
Топлинска енергија од ОИЕ	219	252	269
Биомаса	204	233	245
Соларна енергија	5	5	7
Геотермална енергија	11	14	17
Биогорива	57	67	78
Вкупно ОИЕ	454	588	717
БФПЕ	2,156	2,350	2,563
ОИЕ удел (%)	21.0%	25.0%	28.0%

1.5. Стратегија за енергетска ефикасност⁴

Според член 130 од Законот за енергетика, „Политиката за ефикасно користење на енергијата се утврдува со Стратегијата за енергетска ефикасност, што ја донесува Владата на Република Македонија на предлог на министерството, а се однесува на период од десет години, во согласност со Стратегијата за развој на енергетиката“.

⁴ Стратегија за унапредување на енергетската ефикасност во Република Македонија до 2020 година, Скопје, 2010.

Стратегијата за унапредување на енергетската ефикасност во Република Македонија до 2020 (Стратегија за енергетска ефикасност) беше донесена во септември 2010 и подготвена од Македонскиот центар за енергетска ефикасност, Alliance to Save Energy и International Resource Group, поддржана од USAID.

Целта на Стратегијата за енергетска ефикасност е да развие рамка за забрзано усвојување на практики за енергетска ефикасност на одржлив начин и преку спроведување на серија програми и иницијативи кои целат кон намалување на зависноста од увозот, енергетската интензивност и непродуктивното користење на електричната енергија.

Стратегијата за енергетска ефикасност игра значајна улога во достигнување на ОИЕ целта делумно заради влијанието кое мерките за енергетска ефикасност ќе го имаат на финалната потрошувачка на енергија и делумно поради институционалната структура потребна за да се имплементира Стратегијата за енергетска ефикасност и поддржи спроведувањето на Стратегијата за обновливи извори на енергија. Што се однесува до нивото на мерките за енергетска ефикасност кои треба да се имплементираат, колку се тие посилни, толку пониска ќе биде финалната потрошувачка на енергија. Затоа, ОИЕ целта може да се достигне со побрза динамика.

Во согласност со насоките на Националните акциони планови за обновлива енергија (NREAP) а во согласност со барањата на Директива 2009/28/ЕС, треба да се презентира 'референтно сценарио' земајќи ги предвид мерките за енергетска ефикасност и штедење усвоени пред 2009. Исто така, треба да се презентира и 'сценарио примена на мерки за енергетска ефикасност' земајќи ги предвид сите мерки усвоени од 2009. Изработката на останатите делови од NREAP треба да се базира на финалната потрошувачка на енергија од 'сценарио со дополнителна енергетска ефикасност'.

Според Стратегијата за енергетска ефикасност „засилените мерки за енергетска ефикасност“ ќе се постигнат преку следните активности:

- Нови енергетски стандарди за групи производи како што се бојлери, фотокопири, телевизори и расвета;
- Нови енергетски стандарди за градежни објекти и промовирање на нискоенергетски градежни објекти („пасивни куќи“);
- Создавање на поефикасно производство и дистрибуција на електрична енергија;
- Легислатива за ограничување на CO₂ емисии од автомобили до 120g/km до 2012 и зајакнато обележување на ефикасни горива;
- Олеснето добивање на средства од банки за инвестиции во енергетска ефикасност од страна на МСП и ЕСКО;
- Зајакната соработка во регионот и со ЕУ;
- Кохерентно користење на даноците за зголемена прифатливост на ЕЕ мерките;
- Воспоставување на систем за ревизија за технички дизајн, згради и индустриски процеси;
- Воведување на задолжителни процедури за набавка на добра и услуги на државно и локално ниво;

- Подобрување на енергетската ефикасност во урбани региони преку учество на македонските општини во „Заветот на градоначалниците“ што ќе овозможи размена на најдобри искуства;
- Кампања за подигање на свеста, систематска едукација и научен развој; и,
- Понатамошно транспонирање и спроведување на законодавството на ЕУ во полето на енергетска ефикасност

2. ОЧЕКУВАНА ФИНАЛНА ПОТРОШУВАЧКА НА ЕНЕРГИЈА

Табела 1: Очекувана бруто финална потрошувачка на енергија во Република Македонија за загревање и ладење, електрична енергија и транспорт до 2020 земајќи ги во предвид ефектите од енергетска ефикасност и мерките за штедење на енергија⁵ 2009, 2014-2030 (ktoe)

	2009	2014		2015		2016		2017		2018	
		референ. сценарио	допол. енерг. ефик.	референ. сценарио	допол. енерг. ефик.	референ. сценарио	допол. енерг. ефик.	референ. сценарио	допол. енерг. ефик.	референ. сценарио	допол. енерг. ефик.
1. загревање и ладење ⁽¹⁾	693	-	619	-	799	-	798	-	828	-	862
2. електрична енергија ⁽²⁾	699	-	704	-	733	-	719	-	709	-	700
3. транспорт според чл. 3(4)a ⁽³⁾	434	-	529	-	472	-	486	-	509	-	532
4. Бруто финална потрошувачка на енергија ⁽⁴⁾	1,827	-	1,852	-	2,004	-	2,002	-	2,046	-	2,094
Следната пресметка е потребна единствено ако финалната потрошувачка на енергија за авијација се очекува да биде повисока од 6,18%											
Финална потрошувачка во авијација	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

⁵ Проценките за енергетска ефикасност ќе бидат конзистентни со други такви проценки кои Договорните страни ќе ги објават во Акционите планови под Директивата за енергетски услуги и Директивата за енергетски карактеристики на зградите. Доколку во тие Акциони планови се користат различни единици, конверзионите фактори ќе бидат назначени.

[illegible][illegible]

ВКУПНА потрошувачка после намалување на лимит за авијација	-	-	-	-	-	-	-	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---

⁽¹⁾Финална потрошувачка на енергија од сите видови енергенти освен електрична енергија за цели различни од транспорт, плус потрошувачката на топлина за сопствени потреби во електрични и термо центри и топлински загуби во мрежи (точки '2. Сопствено користење' и '11. Трансмисионски и дистрибуциски загуби на стр. 23 и 24 од енергетската статистичка регулатива, OJ L304 од 14.11.2008).

⁽²⁾ Бруто потрошувачка на електрична енергија е бруто домашно производство на електрична енергија, вклучувајќи производство на коли, плус увоз, минус извоз.

⁽³⁾ Потрошувачка во транспортот според дефиницијата во чл. 3(4)а од Директивата 2009/28/ЕС. Обновлива електрична енергија во друмскиот транспорт треба да се помножи со 2.5, како што е назначено во чл. 3(4)д од Директивата 2009/28/ЕС.

⁽⁴⁾ Според дефиницијата во чл. (2)б од Директивата 2009/28/ЕС. Ја содржи финалната потрошувачка на енергија плус мрежните загуби и сопственото користење на топлина и електрична енергија во електро и термо центри (NB: не е вклучена потрошувачка на електрична енергија за испумпано хидро складирање или за трансформација на електрични бојлери или топлински пумпи во околните термоцентрали).

⁽⁵⁾ Според чл. 5(6) потрошувачката за авијација не треба да е поголема од 6.18% од бруто-финалната потрошувачка на енергија.

3. ИНДИКАТИВНИ ЦЕЛИ ЗА ОБНОВЛИВА ЕНЕРГИЈА

3.1. Национална општа цел

Табела 2: Национална општа цел за удел на енергијата од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија во 2005 и 2020 (бројките ќе бидат превземени од Анекс I, Дел А кон Директивата 2009/28/ЕС)

A. Удел на енергијата од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија во 2009 (S_{2009}) (%)	17.4%
B. Цел за енергија од обновливи извори во бруто финалната потрошувачка на енергија во 2020 (S_{2020}) (%)	21.0%
C. Очекувана вкупна коригирана потрошувачка на енергија во 2020 година (од Табела 1, последно поле) (ktoe)	2,156
D. Очекувана количина на енергија од обновливи извори која одговара на целта за 2020 (пресметана како $B \times C$) (ktoe)	453

3.2. Секторски индикативни цели

Табела 3: Индикативни цели за 2020 и проценетата траекторија за енергија од обновливи извори во греење и ладење, електрична енергија и сообраќај

	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
ОИЕ-Г&Л ⁽¹⁾ (%)	28.9%	29.1%	24.8%	25.5%	24.9%	24.6%	24.8%	24.6%	26.9%	26.9%
ОИЕ-ЕЕ ⁽²⁾ (%)	16.7%	19.6%	20.4%	21.7%	22.9%	23.9%	25.2%	25.6%	36.2%	47.2%
ОИЕ-С ⁽³⁾ (%)	0.4%	0.1%	0.5%	1.2%	3.5%	6.4%	8.3%	10.0%	10.0%	10.0%
Вкупно ОИЕ учество ⁽⁴⁾ (%)	17.4%	17.2%	17.5%	18.2%	18.9%	19.7%	20.6%	21.0%	25.0%	28.0%
Од кое според механизмот за соработка ⁽⁵⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вишок предвиден за механизмот за соработка ⁽⁶⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

⁽¹⁾ Уделот на енергија од обновливи извори во греење и ладење: бруто финална потрошувачка на енергија од обновливи извори за греење и ладење (дефинирано според чл. 5(1)(б) и 5(4) од Директивата 2009/28/ЕС поделено со бруто финалната потрошувачка на енергија за греење и ладење. Вредноста во ред (А) од Табела 4а е поделена со вредноста во ред (1) од Табела 1.

(F) Очекуван трансфер на ОИЕ од земјите на ЕУ и трети земји	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(G) Очекувана потрошувачка на ОИЕ во склад со целта (D) - (E) + (F)	319	319	350	365	386	414	437	453	588	717									

⁽¹⁾ Според чл.5(1) од Директивата 2009/28/ЕС природниот гас, електричната енергија и водородот од обновливи извори на енергија ќе бидат броени само еднаш. Не е дозволено двојно броење.

Табела 4b: Табела за пресметка на придонесот на обновливите извори во секторот сообраќај (ktoe)

	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
(C) Очекувана финална потрошувачка на ОИЕ во сообраќај ⁽¹⁾	1.9	0.3	2.3	6.0	17.6	34.0	46.2	57.4	66.9	78.1
(H) Очекувана електрична енергија од ОИЕ во друмскиот сообраќај ⁽²⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(I) Очекувана потрошувачка на биогорива од отпад, остатоци, непрехрамбени целулозни и лигноцелулозни материјали во сообраќајот ⁽²⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(I) Очекуван придонес на ОИЕ кон сообраќајот за ОИЕ-Т целта: (C)+(2.5-1)x(H)+(2-1)x(I)	2	0	2	6	18	34	46	57	67	78

⁽¹⁾ Ги содржи сите ОИЕ користени во сообраќајот вклучувајќи ги електричната енергија, водород и биогаз од обновливи извори, а исклучувајќи ги биогоривата кои не се во согласност со критериумите за одржливост (спореди со чл. 5(1) последен став).

⁽²⁾ Специфицирајте ги вистинските вредности без користење на факторите за мултипликација.

4. МЕРКИ ЗА ПОСТИГНУВАЊЕ НА ИНДИКАТИВНИТЕ ЦЕЛИ

4.1. Преглед на сите политики и мерки за унапредување на користењето на енергија од обновливи извори

Табела 5: Преглед на сите политики и мерки

Назив и референца на мерката	Вид на мерка (*)	Очекуван резултат (**)	Целна група и или активност (***)	Постоечка или планирана	Дати на почеток и завршување на мерката
Закон за енергетика од Собранието на РМ	Примарно законодавство	Јасни правила за енергетскиот сектор	Субјекти во енергетскиот сектор	Постоечка	Закон во сила од 18/02/2011
Стратегија за развој на енергетиката	Подзаконски акти (Владина Одлука)	Зголемено искористување на ОИЕ	Субјекти во енергетскиот сектор	Постоечка	04/2010
Стратегија за енергетска ефикасност	Подзаконски акти (Владина Одлука)	Намалување на ФПЕ во 2020 за 9% според планирана траекторија	Енергетски компании, фирми, домаќинства	Постоечка	21/09/2010
Стратегија за ОИЕ	Подзаконски акти (Владина Одлука)	Зголемен удел на ОИЕ во БФПЕ во 2020 до 21% според планирана траекторија	Енергетски компании, фирми, домаќинства	Постоечка	07/09/2010

Назив и референца на мерката	Вид на мерка (*)	Очекуван резултат (**)	Целна група и или активност (***)	Постоечка или планирана	Дати на почеток и завршување на мерката
Одлука на Владата на РМ за целите и Службен весник на Република Македонија во енергијата од ОИЕ во финалната потрошувачка на енергија (Цел на обновлива енергија)	Подзаконски акти (Владина Одлука)	Ја утврдува целта и планираната годишна траекторија за зголемениот удел на енергија од ОИЕ во финалната потрошувачка на енергија до 2020	Енергетски компании, фирми, домаќинства	Постоечка	25/07/2011
Одлука за вкупната инсталирана моќност на повластените производителни и на електрична енергија произведена од секој одделен обновлив извор	Подзаконски акти (Владина Одлука)	Оваа Одлука ќе ја утврди вкупната инсталирана моќност на повластените производителни на електрична енергија произведена од секој одделен обновлив извор	Енергетски компании, фирми, домаќинства	Постоечка	16/04/2013
Правилник за повластени производители	Подзаконски акти (според чл. 151 од Закон за енергетика)	Транспарентен и недискриминирачки инструмент за поддршка на ОИЕ проекти за производство на електрична енергија кој ќе осигура отворен пристап на мрежата	Производители на електрична енергија од ОИЕ	Постоечка	08/02/2012

Назив и референца на мерката	Вид на мерка (*)	Очекуван резултат (**)	Целна група и или активност (***)	Постоечка или планирана	Дати на почеток и завршување на мерката
Правилник за ОИЕ	Подзаконски акти (според чл. 148 од Закон за енергетика)	Јасна методологија за пресметка на ОИЕ	Потенцијални инвеститори Владини агенции	Постоечка	25/08/2011
Уредба за повластени тарифи за електрична енергија	Подзаконски акти (според чл. 150 од Закон за енергетика)	Транспарентен и недискриминирачки инструмент за поддршка на ОИЕ проекти за производство на електрична енергија	Потенцијални инвеститори Градежни инвеститори, Енергетски компании. Во иднина: заедници, мали бизниси, домаќинства	Постоечка	17/04/2013
Воспоставување на Фонд за ЕЕ	Финансиски (Во согласност со чл. 130 од Законот за енергетика, може да се воспостави ЕЕ фонд со посебен закон)	Лесен пристап до финансирање и кофинансирање за мали ОИЕ проекти	Мали компании, локални заедници	Планирана	2016

Назив и референца на мерката	Вид на мерка (*)	Очекуван резултат (**)	Целна група и или активност (***)	Постоечка или планирана	Дати на почеток и завршување на мерката
Зајакнување на капацитетот на Агенцијата за енергетика и Секторот енергетика во Министерството за економија	Административна	Персонал во Агенцијата за енергетика и Министерството за економија способен да ги развива, следи и оценува реформите во енергетскиот сектор потребни за усогласување со енергетскиот Acquis и други релевантни обврски кон ЕУ	Сектор за Енергетика при Министерство за економија, Агенција за енергетика	Постоечка-	ИПА (ЕУ-средства) Проект 2013 to 2015
Студија за интеграција на ветер	Техничка	Инсталирана моќност до 150 MW од ветерот не создава технички проблеми во системот	МЕПСО и ОИЕ производители на електрична енергија	Подготвена студија за интеграција на ветерната енергија во електросистемот на Република Македонија	Поднесен а студија (според проектното финансирање на ГЕФ проектот) од страна на консултантот во мај 2011
Акционен план за енергетска ефикасност	Подзаконски акти (според чл. 131од Закон за енергетика)	Намалување на финалната потрошувачка на енергија за 9% согласно соодветна траекторија	Енергетски компании, фирми, домаќинства	Постоечка	05/04/2011

Назив и референца на мерката	Вид на мерка (*)	Очекуван резултат (**)	Целна група и или активност (***)	Постоечка или планирана	Дати на почеток и завршување на мерката
Цели за енергетска ефикасност - Уредба за индикативни цели за заштеда на енергија	Подзаконски акти (според чл. 131 од Закон за енергетика)	Постигнување на целта за енергетска ефикасност во 2018 од најмалку 9% од енергетските заштеди споредени со просечната потрошувачка на енергија за периодот 2002-2006	Енергетски компании, фирми, домаќинства	Постоечка	24/08/2011
Акционен план за обновливи извори на енергија	Подзаконски акти (според чл. 146 од Закон за енергетика)	Зголемен удел на ОИЕ во БФПЕ во 2020 до 21% кој следи планирана траекторија	Енергетски компании, фирми, домаќинства	Во подготовка	2015-2016
Програма за реализација на стратегијата за развој на енергетиката 2013-2017	Подзаконски акти (според чл. 11 од Закон за енергетика)		Енергетски компании, фирми, домаќинства	Постоечка	26/03/2013
Користење на ГЕФ програмата за ОИЕ пилот проекти	Финансиска	Да се прикажат перформансите на ОИЕ технологии и да се охрабрат можните странски инвеститори	Можни инвеститори и локални градежни компании	Третата компонента од ГЕФ МСЕП е наменета да обезбеди кредити за ЕЕ и ОИЕ проекти	31/05/2007 - 31/03/2013

Назив и референца на мерката	Вид на мерка (*)	Очекуван резултат (**)	Целна група и или активност (***)	Постоечка или планирана	Дати на почеток и завршување на мерката
Анализа на постоечката легислативни и административни процеси за одредување на критични точки кои ги одолговлекуваат постапките за добивање на одобренија за проекти за обновлива енергија	Мека	Рационализиран и административни процедури и постапка за лиценцирање	Јавна администрација, странски и домашни ОИЕ градежници и инвеститори	Бенчмаркинг студија финансирана од УСАИД	01/03/2011 – 31/12/2011
22. Спроведување на мерки за поедноставување на постапките за добивање на одобренија во постоечкото законодавство	Мека (Во согласност со чл. 49 од Законот за енергетика кој се однесува на изградба на нови енергетски објекти)	Инсталирана моќност	Јавна администрација, инвеститори, планери	Нема да е потребно овластување од Владата доколку вкупната инсталирана моќност (ЕЕ и греење) или зголемена моќност е еднаква или помала од 10 MW; или електро постројката ќе се користи за сопствена потрошувачка	Постојана

Назив и референца на мерката	Вид на мерка (*)	Очекуван резултат (**)	Целна група и или активност (***)	Постоечка или планирана	Дати на почеток и завршување на мерката
Упатства за инвеститори за изградба на енергетски постројки кои користат обновливи извори на енергија (МХЕ, фотонапонски, ветерни електрани, електрани на биогаз и на биомаса)	Мека	Инвеститори информирани за постапката за лиценцирање	Странски и домашни инвеститори во ОИЕ проекти	Постоечка-реализирана во во рамки на IPA Проектот Компонент а 2	2015
Воспоставување на едношалтерски систем за ОИЕ проекти	Мека	Рационализирана административна постапка	Странски и домашни инвеститори во ОИЕ проекти	Предложена	Останува да се дефинира
Кампањи за подигање на јавната свест за ОИЕ и ЕЕ	Мека	Зголемено прифаќање од јавноста и промена на однесувањето	Домаќинства, заедници	Предложено во првиот АПЕЕ на РМ до 2018.; ЕЕ само во резиденцијални и комерцијални згради е спроведена до сега	01/07/2011 - 01/07/2015

Назив и референца на мерката	Вид на мерка (*)	Очекуван резултат (**)	Целна група и или активност (***)	Постоечка или планирана	Дати на почеток и завршување на мерката
Правилник за енергетски биланси и статистика	Подзаконски акти (согласно член 12 од Законот за енергетика)	Произведена енергија (ktoe)	Јавна администрација, планери	Постоечка	18/08/2015
Закон за биогорива	Закон	Создавање на правна рамка за пазарот за биогорива	Производители на биогорива, увозници, рафинерии, крајни корисници	Планирана	2016
Ревизија на ОИЕ стратегија	Подзаконски акти	Усогласена ОИЕ стратегија на тековните состојби	Енергетски компании, бизниси, домаќинства, министерства	Планирана	2016
Нов Законот за енергетика	Закон	Целосно усогласување со ЕС Директива 2009/28/ЕС	Учесници во енергетскиот сектор	Планирана	2016

4.2. Посебни мерки за исполнување на барањата според чл. 13, 14, 16 и чл. 17-21 од Директивата 2009/28/ЕС

4.2.1. Административни постапки и просторно планирање (Член13(1) од Директивата 2009/28/ЕС)

- (а) Листа на постоечка национална, и, ако е применливо, регионална регулатива која се однесува на постапки за овластување, сертификација и лиценцирање и просторно планирање и што се применува за постројки и придружна преносна и дистрибутивна мрежна инфраструктура:**

Постоечката примарна национална регулатива за постапки за овластување, сертификација и лиценцирање и просторно планирање што се применува за постројки и придружна преносна и дистрибутивна мрежна инфраструктура е изложена подолу.

- **Закон за енергетика**

Со Законот за енергетика се уредуваат: (i) целите на енергетската политика и начинот на нејзина реализација, (ii) енергетските дејности и начинот на регулирањето на енергетските дејности, (iii) изградбата на енергетските објекти, (iv) статусот и надлежноста на Регулаторната комисија за енергетика на Република Македонија, (v) пазарот на електрична енергија, пазарот на природен гас, пазарот на сурова нафта, нафтени деривати и горива за транспорт и пазарот на топлинска енергија, (vi) условите за остварување на енергетска ефикасност и промоција на користењето на обновливите извори на енергија, и други прашања од значење за енергетиката.

Законот го регулира издавањето на овластување за одобрение за изградба на нови електроцентрали од обновливи извори со моќност над 10 MW; издавањето на лиценци за производство на електрична енергија на повластени производители и склучување на договор за купопродажба помеѓу пазарниот оператор како купувач и повластениот производител како продавач на електрична енергија произведена од обновливи извори.

Обновливите извори на енергија се регулирани во XII поглавје на Законот за енергетика.

Законот за енергетика пропишува подзаконска регулатива во однос на мрежните правила за пренос и дистрибуција на електрична енергија, како и правилата за пазар на електрична енергија. Постоечките мрежни правила треба да се прилагодат според одредбите на Законот за енергетика.

- **Закон за градење**

Со Законот за градење се уредуваат градењето, основните барања на градбата, потребната проектна документација за добивање на одобрение за градење, правата и обврските на учесниците во изградбата, начинот на употреба и одржување на градбата, како и други прашања од значење за градењето.

Законот за градење ги категоризира градбите во две категории. Првата категорија, меѓу останатото, ги вклучува и хидроцентралите со капацитет над 1 MW, градби за производство на електрична енергија од обновливи извори со капацитет поголем од 1MW, итн.

Градбите од прва категорија (член 57) се градби од значење за Републиката Македонија и одобрение за градење издава органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на уредувањето на просторот.

- **Закон за градежно земјиште (Службен весник на Република Македонија 17/2011, 124/2010, 18/2011 и 36/2011)**

Законот за градежно земјиште ги утврдува правата и обврските во поглед на градежното земјиште и располагање со истото. Градежно земјиште е добро од општ интерес за државата и ужива посебна заштита, на начин и под услови утврдени со закон. Уредувањето на градежното земјиште е дејност од јавен интерес.

- **Закон за просторно и урбано планирање**

Законот за просторно и урбано планирање го утврдува просторното планирање преку дефинирање на видовите и содржината на плановите, изработувањето и постапката за донесување на плановите и следењето на реализацијата на плановите, надзор и други прашања од областа на просторното и урбанистичкото планирање.

- **Закон за земјоделско земјиште**

Со Законот за земјоделско земјиште се уредува користењето, располагањето, заштитата и пренамената на земјоделското земјиште. Целите на овој закон вклучуваат рационално користење на земјоделското земјиште како ограничен природен ресурс и негова заштита. Земјоделското земјиште како добро од општ интерес за Републиката ужива посебна заштита и се користи под услови и начин утврдени со закон.

- **Закон за концесии и јавно приватно партнерство**

Со овој закон се уредува доделувањето на концесија на добра од општ интерес и договор за воспоставување на јавно приватно партнерство, правната заштита за секое лице кое има или имало интерес за добивање на таков договор и кое ризикувало или ризикува да биде оштетено во постапката за доделување на таков договор, како и други прашања во врска со концесиите на добра од општ интерес и договорите за воспоставување на јавно приватно партнерство. Главната замисла на овој Закон е да овозможи попогодни можности за финансирање за развој на проекти.

Целта на овој закон е да овозможи ангажирање и финансирање на концесија на добра од општ интерес и договор за воспоставување на јавно приватно партнерство врз основа на начелата за еднаквост, транспарентност, недискриминација, пропорционалност, меѓусебно признавање, заштита на животната средина и ефикасност во постапката за склучување на договор за концесија на добра од општ интерес и договор за воспоставување на јавно приватно партнерство, како и квалитетно и ефикасно вршење на работите и услугите од склучениот договор за концесија и договорот за воспоставување на јавно приватно партнерство.

Договорите за концесија на добра од општ интерес и договори за воспоставување на јавно приватно партнерство предвидени со овој Закон се склучуваат за период до 35 години сметано од денот на влегувањето во сила на договорот.

Договорот за концесија на добра од општ интерес или на договорот за воспоставување на јавно приватно партнерство може да се предвиди пренос на правата и обврските од договорот, од концесионерот или приватниот партнер во корист на заемодавачите, како

средство за обезбедување на нивните побарувања од концесионерот или приватниот партнер, под услов со тоа да не се загрозува континуираното работење и/или давањето услуга, квалитетно вршење на дејноста, како и цената.

- **Закон за водите**

Законот за водите ги одредува условите и начинот за користење на водите, заштита од штетното дејство на водите, заштита од сушење и загадување, управување со водите и изворите, организационата поставеност и финансирањето на водостопански активности, услови и начинот на управување со водостопанските активности, концесии за користење на водите и други битни прашања за водоснабдувањето во земјата.

- **Закон за животна средина**

Со овој закон се уредуваат правата и должностите на Република Македонија, на Град Скопје, на општините, како и правата и должностите на правните и физичките лица, во обезбедувањето услови за заштита и за унапредување на животната средина, заради остварување на правото на граѓаните на здрава животна средина. Цели на овој закон се зачувување, заштита, обновување и унапредување на квалитетот на животната средина, заштитата на биолошката разновидност, рационално и одржливо користење на природните богатства, спречување на ризикот и опасностите за животната средина, воспоставување на систем на планирање на заштитата на животната средина и други прашања утврдени со закон.

- **Закон за експропријација**

Овој закон ја регулира експропријацијата на сопственоста и правата кои произлегуваат од неа на земјиште, згради и други објекти (недвижности) заради изградба на објекти и изведување на други работи од јавен интерес и определувањето на праведниот надомест за експроприраните недвижности.

(b) Надлежни министерства/ органи и нивните компетенции во областа:

Одговорните министерства и државни органи кои поддржуваат различни одобренија во процесот на развој на проектот и нивните компетенции во областа на обновлива енергија се наведени подолу:

- **Влада на Република Македонија**

Владата на Република Македонија е одговорна за издавање овластувања за изградба на нови електроцентрали со моќност над 10 MW. Според член 150 од Законот за енергетика Владата на Република Македонија ги пропишува повластените тарифи за електрична енергија од обновливи извори и периодот на нивно користење. Владата на Република Македонија е одговорна за подготовка на регулативата за повластени тарифи во период од една година од стапување на сила на Законот за енергетика.

Според член 150 (3), Владата на Република Македонија со одлука ја пропишува вкупната инсталирана моќност на повластените производители за секој одделен обновлив извор на енергија и за високоефикасните комбинирани постројки во Република Македонија. Оваа одлука е донесена врз основа на постигнатите резултати од Стратегијата за обновливи извори на енергија, Акциониот план за обновливи извори на енергија, Стратегијата за енергетска ефикасност и Акциониот план за енергетска ефикасност.

Надлежностите и работењето на Министерствата на Република Македонија се регулирани согласно Законот за организација и работа на органите на државна управа

- **Министерство за економија**

Министерството за економија е надлежно за енергетската политика. Одговорностите вклучуваат разработка на енергетската стратегија, подготовка и имплементација на легислативната рамка и координација на активностите во полето на енергетиката. Во име на Владата на Република Македонија, Министерството за економија е одговорно за преглед на документацијата за издавање на овластувања за изградба на нови електроцентрали со моќност над 10 MW. Исто така, Министерството за економија (Сектор енергетика) е одговорно за ОИЕ во транспортот.

До 31 декември 2010 година, Министерството за економија беше надлежно за спроведување на постапката за издавање на концесии за вода за производство на електрична енергија од мали хидроцентрали со моќност под 5 MW. Сепак, оваа надлежност сега е пренесена на Министерството за животна средина и просторно планирање според одредбите на новиот Закон за водите на сила од 1. јануари 2011.

Според одредбите на Законот за енергетика, Министерството за економија подготви и донесе Правилник за обновливи извори на енергија (Службен весник на Република Македонија 113/2011) кој ги пропишува: (i) видовите на постројки за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија; (ii) методологијата за пресметка на потребниот процент на намешување на фосилните и биогоривата во горивата за транспорт, со цел да се постигнат целите утврдени во Акциониот план за обновливи извори на енергија; (iii) начинот на мерење на потенцијалот на ветерот за производство на електрична енергија; (iv) начинот за издавање на одобренија за мерење на потенцијалот на ветерот за производство на електрична енергија; (v) содржината, формата и начинот за водење на Регистарот на електроцентралите што користат обновливи извори на енергија; (vi) начинот на издавање, пренесување и одземање на гаранциите за потекло на електричната енергија произведена од обновливи извори на енергија по електронски пат кои треба да обезбедат точност, доверливост и да спречат можни злоупотреби; (vii) начинот, постапката и условите за признавање на гаранциите за потекло издадени во странство; и (viii) содржината, формата и начинот на водењето на електронски регистар на издадени гаранции за потекло на електричната енергија од обновливи извори на енергија, преземајќи соодветна грижа дека истата количина на електрична енергија генерирана од обновливи извори се регистрира само еднаш.

- **Министерство за транспорт и врски**

Министерството за транспорт и врски е директно надлежен орган за разрешување на спорови за право на сопственост, подготовка на документација за државно урбано планирање и издавање на градежни дозволи за користење на електроцентрали од обновливи извори на енергија со инсталирана моќност над 1MW. Индиректно, Министерството е вклучено или консултирано за Студијата за оцена на влијание врз животната средина и приклучување на електродистрибутивната мрежа.

- **Министерство за финансии**

Министерството за финансии ги врши работите поврзани со финансирањето и трезорскиот систем во земјата и како финансирање на слични активности. Вклучено е во разрешување на спорови и имотно-правни односи во сопственост на Република Македонија.

- **Локална самоуправа – Општини и Град Скопје**

Државата е поделена на 84 општини и Град Скопје. Општинската управа игра критична улога во развојот на нови електроцентрали од обновливи извори на енергија со капацитет под 1 MW. На тој начин, општините се надлежни за подготовка на документација за урбано планирање на општинско ниво, издавање на градежни дозволи и дозволи за користење. Општините се консултирани и во врска со електродистрибутивната мрежа и за согласност за анкетите за влијание врз животната средина.

- **Министерство за животна средина и просторно планирање**

Зависно од технологијата за обновлива енергија, инсталираната моќност и локацијата на електричната постројка, од кандидатот се бара или да подготви елаборат за влијание врз животната средина или студија за оценка на влијанието врз животната средина. Министерството за животна средина е релевантната институција за преглед и одобрување на елаборати за влијание врз животната средина за електроцентрали од обновливи извори на енергија над 1 MW и на студии за оценка за влијание врз животната средина за мали хидроелектрани над 10 MW и ветерни паркови. Во случај на нови електроцентрали од обновливи извори на енергија изградени во национални паркови, Министерството за животна средина и просторно планирање може да побара студија за оцена на влијание врз животната средина независно од технологијата и инсталираната моќност.

Општините се надлежни органи за преглед и давање одобренија за извештаи за влијание врз животната средина кога електроцентралите од обновливи извори имаат инсталирана моќност под 1 MW.

Ова Министерство е надлежно за издавање на концесии за вода за производство на електрична енергија од мали хидроцентрали.

- **Регулаторна комисија за енергетика**

Регулаторната комисија за енергетика (РКЕ) е регулаторно тело кое е целосно независно од интересите на енергетската индустрија и владата. РКЕ се грижи за ценовната регулација и усвојување на методологии за формирање на цени за електрична енергија, природен гас, централно греење и нафта и нафтени деривати. Политиката на формирање на цени е базирана на начела, како што е заштита на корисниците од монополистички цени и обезбедување на недискриминаторен третман.

Поради тоа што се уште не постои закон за биогорива, цената на биогоривата е одредена од увозниците, но откако ќе биде усвоен овој закон, Регулаторната комисија за енергетика ќе биде одговорна за одредување на цената на биогоривата. Според член 109 од Законот за енергетика, Регулаторната комисија за енергетика ја има обврската да ги одредува цените за мешавините на горивата со биогоривата за транспорт.

РКЕ издава лиценци за производство на енергија и дава статус на повластен производител (во пракса, ова се грантови од повластени тарифи) за производство на енергија од

обновливи извори. РКЕ е одговорна да го олесни ефикасното, транспарентното и недискриминаторското функционирање на пазарот за електрична енергија во Република Македонија, според членовите 22 и 23 од Законот за енергетика.

- **Агенција за енергетика**

Агенцијата за енергетика е одговорна за професионална техничка поддршка за управување со податоци, стратешка анализа, оценка на политики и проекти и координација при имплементација. Улогата на Агенцијата е да дава иницијативи, координира изработка на студии и подготвува релевантни документи и дава сугестии до Министерството за економија, и да инволвира домашни и странски специјализирани компании и проекти по потреба. Агенцијата за енергетика обезбедува поддршка на Министерството за економија (МЕ) во развивање на ОИЕ стратегија и Национален акциски план за обновлива енергија. Нејзина должност е и да го развие државниот енергетски биланс и да го достави до МЕ. Агенцијата за енергетика е надлежна за организирање на енергетски контроли за енергетска ефикасност.

Во процесот на развој на проектот за обновлива енергија, Агенцијата за енергетика води и одржува Регистар на електроцентрали за производство на електрична енергија од ОИЕ и е одговорна за издавање на гаранции за потекло на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија, за водење на регистар на гаранции за потекло и издавање на одобренија за мерење на потенцијалот на ветерот.

- **Катастар на недвижности**

Агенцијата за катастар на недвижности е државна институција која одржува јавна книга на правото на сопственост на недвижности. Оваа институција ги запишува облиците и подоблиците на правото на сопственост (сосопственост и заедничка сопственост), други стварни права (право на службеност, право на залог-хипотека, право на реален товар и право на стварноправен долготраен закуп на градежно земјиште), право на лизинг, хипотеки, како и други права и факти, чие запишување е утврдено со закон.

- **Државен инспекторат за градежништво и урбанизам**

Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам е единица во рамките на Министерството за сообраќај и врски. Надлежен е за инспекциски надзор во спроведувањето на одредбите од Законот за просторно и урбанистичко планирање и подзаконските акти. Правата и обврските на Државниот инспекторат за градежништво и урбанизам се регулирани согласно Законот за градење.

- **Оператор на електродистрибутивна мрежа (ЕВН Македонија АД)**

ЕВН Македонија АД е македонската единица од австриската компанија EVN AG. ЕВН Македонија е компанија чија главна дејност е дистрибуција и снабдување со електрична енергија на територијата на Република Македонија. Компанијата управува со и ја контролира електродистрибутивна мрежа со напонско ниво од 35 kV. Сопственик е на објекти за производство на енергија од неколку мали хидроцентрали. Одговорна е за поврзување на новите електроцентрали од обновливи извори на електродистрибутивната мрежа до ниво од 35 kV.

- **Македонски електропреносен систем оператор (МЕПСО АД)**

АД МЕПСО (Македонски електропреносен систем оператор) е компанија во целосна државна сопственост, која е формирана во 2005 година со трансформацијата на

Електростопанство на Македонија. Основна дејност на МЕПСО е непречен пренос на електричната енергија низ високонапонската мрежа и редовен и навремен тек на електрична енергија до големите индустриски потрошувачи и до нисконапонската мрежа на ЕВН Македонија.

Двете клучни функции на АД МЕПСО се пренос на електрична енергија и управување со електроенергетскиот систем. АД МЕПСО е одговорен за редовен пренос на електрична енергија од македонската граница до дистрибутивната мрежа на ЕВН Македонија или до наброените директни потрошувачи. АД МЕПСО го организира и диспечира и транзитот на електрична енергија, а воедно се грижи за балансирање на електроенергетскиот систем. Во рамки на АД МЕПСО функционира и Операторот на пазарот на електрична енергија, лиценциран да го организира, евидентира и контролира тргувањето со моќност и со електрична енергија во земјата.

За својата работа АД МЕПСО наплаќа тарифа за пренос на електрична енергија која ја утврдува Регулаторната комисија за енергетика врз основа на трошоците на АД МЕПСО, со што АД МЕПСО врши јавен сервис за граѓаните и за македонската економија.

АД МЕПСО управува со високонапонската далноводна мрежа и трафостаниците на 400 kV и 110 kV напонско ниво. АД МЕПСО оперира со: далноводи со вкупна должина од 2,096 километри, со 73 трафостаници во кои функционираат 148 трансформатори со инсталирана моќност од 6,417 мегаволт-ампери (MVA)

- **АД Електрани на Македонија**

АД Електрани на Македонија (АД ЕЛЕМ) е акционерско друштво за производство на електрична енергија кое е во 100% државна сопственост. АД Електрани на Македонија управува со термоелектраните на лигнит и големите хидроелектрани во Република Македонија. АД ЕЛЕМ при вршењето на својата основна дејност превзема активности за модернизација и ревитализација на постојните производни објекти, планови и анализи за изградба на нови производни објекти, и изградба на нови производни објекти.

(с) Предвидена ревизија со цел да се превземат соодветни чекори, како што е наведено во чл. 13 (1) од Директивата 2009/28/ЕС од:

Член 50 од Законот за енергетика пропишува дека постапката за издавање на овластување за изградба или проширување на објекти за производство на електрична и топлинска енергија, комбинирано производство на електрична и топлинска енергија ќе биде заснована на начелата за објективност, транспарентност и недискриминација.

Овластувањата се издаваат според критериуми што се однесуваат на: (i) сигурност во снабдувањето со соодветен тип на енергија; (ii) безбедност и сигурност на енергетскиот систем, објектите и соодветната опрема; (iii) заштита на јавното здравје и сигурност; (iv) заштита на животната средина; (v) користење на земјиштето и локациите; (vi) користење на јавното земјиште; (vii) енергетска ефикасност; (viii) видот на примарната енергија; и (ix) специфични карактеристики за подносителот на барањето за неговата техничка, финансиска и економска способност.

(d) **Преглед на постоечките и планираните мерки на регионално/локално ниво (каде што е релевантно):**

Од 2007, Владата на Република Македонија вовеле субвенции од 30% од вкупната инвестиција, а најмногу до 300 ЕУР по домаќинство кое инсталира сончеви колектори. Оваа мерка беше повторена во 2009, 2011, 2012, 2013, 2014 и 2015 година како што следи:

Програма	Опис	Буџет (loans/ grants)	Резултати	Период
Програма за делумно субвенционирање за купени и инсталирани соларни термални колекторски системи во домаќинства	Оваа програма цели за субвенционирање на домаќинства кои купиле и инсталирале соларни термални колекторски системи до 30%, но не повеќе од EUR 300.	EUR 150,000 (2007) EUR 150,000 (2009) EUR 100,000 (2011) EUR 100,000 (2012) EUR 100,000 (2013) EUR 100,000 (2014) EUR 100,000 (2015)	2007: 500 Субвенционирани домаќинства 2009: 500 Субвенционирани домаќинства 2011: 420 Субвенционирани домаќинства 2012: 481 Субвенционирани домаќинства 2013: 514 Субвенционирани домаќинства 2014: 606 Субвенционирани домаќинства 2015: 590 Субвенционирани домаќинства	2007, 2009, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015

(e) **Дали се детектирани непотребни пречки или непропорционални барања кои се однесуваат на процедурите за издавање на одобренија, сертификати и лиценци применети на електропостројки и придружната преносна и дистрибутивна мрежна инфраструктура за производство на електрична енергија, затоплување или ладење од обновливи извори, како и на процесот на трансформација на биомаса во биогориво или други енергенти? Ако има, кои се тие?**

Клучна непотребна пречка е големиот број на институции вклучени во постапките а издавање дозволи и недостатокот на координација помеѓу инволвираните органи. Врз основа на дефинираните постапки за здобивање со неопходните документи за изградба на постројки за производство на енергија од ОИЕ и документацијата која треба да се комплетира од заинтересираната страна според законските барања и поднесена кај релевантните институции, може да се забележи следново:

За да се надминат административните бариери, новите закони и прописи треба да препорачаат помал број на документи кои подносителот на барањето треба да ги достави

за да ги надмине овие пречки. Земајќи предвид дека во минатото се издавани уште повеќе одобренија, лиценци, дозволи итн., може да се заклучи дека овие постапки се подобрени и олеснети за инвеститорите.

- (f) Кое ниво на администрација (локално, регионално и национално) е одговорно за одобрување, сертификација и лиценцирање на инсталации на обновлива енергија и просторно планирање? (Ако зависи од видот на инсталација, Ве молиме образложете). Ако е вклучено повеќе од едно ниво, како се управува со координирањето помеѓу различните нивоа? Како во иднина ќе биде подобрена координацијата?

Во согласност со Законот за енергетика, новите објекти за производство на електрична и топлинска енергија како и комбинираниите постројки може да се градат врз основа на овластување за изградба на нови објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија според постојниот закон. Исто така, овластување е потребно и во случај на зголемување на инсталираната моќност кај постојните енергетски објекти.

Овластување не е потребно, ако: производниот енергетски објект е со вкупна инсталирана електрична и/или топлинска моќност помала или еднаква на 10 MW; со проширувањето на производниот енергетски објект вкупната инсталирана електрична и/или топлинска моќност се зголемува за најмногу 10 MW; и произведената енергија во енергетскиот објект ќе се користи исклучиво за сопствени потреби.

Овластување за изградба на енергетски објекти не е потребно ако вршењето на енергетската дејност производство на соодветниот вид на енергија е условено со обезбедување на концесија за користење на природно добро. Условите за изградба на соодветниот енергетски објект се утврдуваат во концесискиот договор.

Изградбата на нови или проширувањето на постојните објекти за производство на електрична и/или топлинска енергија се врши во согласност со законите и другите прописи со кои се уредува градењето.

Одлуката за овластување за изградба на нови или проширување на постојни објекти за производство на електрична енергија или комбинирано производство на електрична и топлинска енергија ја донесува Владата на Република Македонија.

Кога инсталираната моќност на енергетските објекти на обновливи извори на енергија изнесува над 1 MW, таквите постројки, според Законот за градење се рангирани како градби од I категорија (градби од национално значење). Постапката за добивање со потребната документација за градење на овие објекти најмногу паѓа во надлежност на Министерството за транспорт и врски според Законот за градење, кое е надлежно за дејности од областа на урбаното планирање. Постапката вклучува и односи со други министерства, а повремено и општините на чија територија е планирана изградбата на тие објекти.

Од друга страна пак, кога инсталираната моќност на енергетскиот објект на обновливи извори на енергија е под 1 MW, таквите постројки се рангирани според Законот за градење

како градби од II категорија (проекти од општинско значење). Постапката за здобивање со потребната документација за изградба на овие објекти е во надлежност на општините (вклучувајќи го и Град Скопје) на чија територија е планирана изградбата на тие објекти. Постапката исто така вклучува, до одреден степен, некои министерства во поглед на дејности кои ја надминуваат општинската надлежност (нпр., концесија за води, пренос или лизинг на градежно земјиште).

Во согласност со чл. 37 од Законот за енергетика, вршителите на дејностите од чл. 4 на овој закон не можат да започнат со вршењето на дејноста без да им биде издадена лиценца од Регулаторната комисија за енергетика.

(g) Како е осигурена достапноста во целокупната постапка за добивање на овластување, сертификација и лиценцирање на барањата како и на пружање помош до подносителите? Какви информации и помош им се достапни на потенцијалните подносиители за нови објекти од обновлива енергија на нивните барања?

Агенцијата за енергетика неодамна направи брошури за развој на процесот за обновлива енергија за различни видови на ОИЕ инсталации. Секоја од нив ги опишува постапките и инволвираните институции.

Агенцијата за меѓународен развој на САД (USAID) неодамна ја поддржа подготовката на Бенчмаркинг студија за процесот на развој на проекти за обновлива енергија. Целта беше на Владата на Република Македонија да ѝ се понуди прецизна пресметка за специфични прашања во врска со развојниот процес на обновлива енергија како што е утврдено според законот, прописите, преседанот и установената постапка; да се идентификуваат критичните пречки кои го блокираат или забавуваат инвестирањето во обновливи извори во земјата; и да се обезбедат целни заклучоци и препораки за надминување на идентификуваните пречки. Студијата вклучува опис во чекор-по-чекор на административната и регулаторната постапка која проектниот инвеститор треба да ја следи за да го доведе проектот од концепт до пуштање во погон.

Исто така, Министерството за економија во рамките на ИПА Проектот изготви Упатства-прирачник за постапките за развој и изградба на електрана за производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија за МХЕ, ветерни електроцентрали, фотонапонски електроцентрали, електроцентрали на биомаса и електроцентрали на биогас. Предметните упатства се изготвени на македонски, албански и англиски јазик, публикувани се објавени и на веб страната на Министерството за економија. Со овие прирачници ќе се овозможи навремено запознавање на потенцијалните инвеститори со постапките за изградба и ќе се поедностави целиот процес и имаат за цел да обезбедат насоки за инвеститорите во процесот на развој и спроведување на проекти за обновливи извори на енергија.

Регулаторната комисија за енергетика веќе има објавено графикон со сите потребни чекори за добивање на дозвола како и за добивање на статус на повластен производител.

- (h) Како се олеснува хоризонталната координација помеѓу различните административни органи одговорни за различни делови од дозволата? Колку процедурални чекори се потребни за да се добие финалното овластување/лиценца/дозвола? Постои ли едношалтерски систем за координација на сите чекори? Дали временскиот распоред за процесирање на барањата е соопштен однапред? Кое е просечното време за одлучување по барањето?

Во моментот не постои едношалтерски систем за координирање на сите чекори. Временските распореди за процесирање на барањата се дефинирани со закони и подзаконски акти и најчесто се соопштени однапред.

Законски прописи како и предметните упатства нудат подетален опис на постапките и времетраењето (роковите) за реализација на постапката преку одредување на должностите на институциите и заинтересираната страна (подносителот на барањето). Од генерална гледна точка, роковите и временските рамки за одредени процедури за развој на ОИЕ проекти воглавно не се дефинирани во законските прописи.

- (i) Дали постапките за добивање на овластување ја земаат во предвид специфичноста на секоја различна ОИЕ технологија? Ако е така, Ве молиме објаснете како. Ако не, како очекувате да бидат земени во предвид во иднина?

Постапките за добивање на овластување ја земаат во предвид специфичноста на секоја ОИЕ технологија одделно. Прво, постои прифатено начело за образложување на административните постапки за електроцентралите на обновливи извори на енергија со капацитет под или над 1 MW. Првата група под 1 MW соработува со органите за издавање на градежни дозволи на локално ниво (општина) додека втората група над 1 MW соработува со органите за издавање на градежни дозволи на национално ниво (Министерство за транспорт и врски). Во име на Владата на Република Македонија, Министерството за Економија е надлежно за прегледување на документите за издавање на овластувања за изградба на нови енергетски постројки со капацитет над 10 MW.

Второ, воспоставена е постапка за јавно распишување на тендер само за хидроелектрични инсталации. Потенцијалните инвеститори мора да имаат концесиски права за користење на водата за производство на електрична енергија, а овие права се доделуваат преку распишан тендер. Понудувачите кои победиле во тендерската постапка за мали хидроелектрични центри имаат гарантирана повластена тарифа за време на распишување на тендерот.

Трето, ОИЕ производителите на електрична енергија се приклучуваат во електродистрибутивната мрежа која е во сопственост на ЕВН Македонија за инсталации до 35 kV или се приклучуваат до електропреносната мрежа во сопственост на преносниот систем оператор МЕПСО АД за инсталации од 110 kV (ветерни постројки).

- (j) Постојат ли посебни процедури, како што е на пример обично известување, за мали, децентрализираны инсталации (како што се соларни панели на згради или котли за биомаса во згради)? Ако постои, кои се чекорите во постапката? Дали правилата им се јавно достапни на граѓаните? Каде се објавени? Дали е

**планирано воведување на поедноставена постапка за известување во иднина?
Ако е, за каков тип на инсталации/систем? (Дали броилата се можни?)**

Постапките за мали децентрализирани инсталации се поедноставени бидејќи не се поврзани со одредени дозволи, како што се сопственички права на земјиштето. Ако малите инсталации се користат за други цели наместо за поднесување на барање за повластени тарифи, нема потреба од барања за постапка. Правилата им се јавно достапни на граѓаните преку информативните брошури подготвени од Агенцијата за енергетика. Броилата се можни за малите инсталации.

Овластување за изградба на нови постројки за производство на електрична и/или топлинска енергија не е потребно доколку производниот енергетски објект има вкупна инсталирана електрична и/или топлинска моќност помала или еднаква на 10 MW; со проширувањето на производниот енергетски објект вкупната инсталирана електрична и/или топлинска моќност се зголемува за најмногу 10 MW; произведената енергија во енергетскиот објект ќе се користи исклучиво за сопствени потреби.

(к) Каде се објавени надоместоците за овластување/лиценци/дозволи за нови инсталации? Дали се поврзани со административните трошоци за доделување на таквите дозволи? Постои ли некаков план да се ревидираат овие надоместоци?

Надоместоците за овластување/лиценци/дозволи за нови инсталации се објавени на веб-страниците на релевантните министерства, релевантните закони и подзаконски акти кои управуваат со постапките. Подносителите на барања кои поднесуваат барање за издавање на овластување и градежна дозвола не се обврзани да платат надоместок. Кога се поднесува барање за лиценца за вршење на енергетска дејност, подносителите се должни да платат 500 ЕУР за административна такса на Регулаторната комисија за енергетика во денарска противвредност, користејќи го курсот од Народната Банка на Република Македонија на денот кога е доставено барањето. Надоместоците се поврзани со административните трошоци. Ревизијата на надоместоците се раководи со внатрешни процедури и во согласност со законите на релевантните министерства.

(л) Дали се достапни службени напатствија за локални и регионални административни тела за планирање, проектирање, градење и реновација на индустриски и стамбени подрачја за инсталација на опрема и системи користејќи извори на обновлива енергија за производство на електрична енергија и греење и ладење, вклучувајќи го централното греење и ладење? Ако такви службени напатствија не се достапни или пак се недоволни, како и кога оваа потреба ќе биде решена?

Не постои службено напатствие за локални и регионални административни органи за планирање, проектирање, градење и реновација на индустриски и стамбени подрачја за инсталација на опрема и системи користејќи извори на обновлива енергија за производство на електрична енергија и греење и ладење. Ова прашање ќе биде координирано и дискутирано помеѓу релевантните лица во државата за да се развијат службени напатствија.

Како што е погоре споменати, Министерството за економија изготви Упатства-прирачник за постапките за развој и изградба на електрана за производство на електрична енергија од

обновливи извори на енергија. Со овие прирачници ќе се овозможи навремено запознавање на потенцијалните инвеститори со постапките за изградба и ќе се поедностави целиот процес и имаат за цел да обезбедат насоки за инвеститорите во процесот на развој и спроведување на проекти за обновливи извори на енергија.

Регулаторната комисија за енергетика на нивната веб страница веќе има објавено графикон за добивање на лиценца и исто така за добивање на статус на повластен производител.

(m) Постојат ли посебни обуки за лицата кои раководат со постапките за доделување на овластување, сертификација и лиценцирање за инсталации на обновлива енергија?

Во моментот, не постојат посебни обуки за лицата кои раководат со постапките за доделување на овластувања, сертификација и лиценцирање за инсталации на обновлива енергија.

4.2.2. Технички спецификации (Член 13(2) од Директивата 2009/28/ЕС)

(a) Дали технологиите на обновливи енергии треба да исполнат одредени стандарди за квалитет за да имаат корист од шемите за поддршка? Ако да, кои инсталации и кои стандарди за квалитет? Постојат ли национални или регионални стандарди кои ги надминуваат Европските стандарди?

Чл. 46.3 од Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија пропишува дека производителот на електрична енергија треба да одржува параметри за квалитет на мерното место на приклучок на преносната мрежа. Понатаму во текстот е утврден опсег на прифатливи вредности за параметрите за квалитет. Имено, истите се однесуваат на квалитетот на напонот (напонско ниво и напонски бран) како и факторот на моќност. За да се приклучат и да почнат да испорачуваат електрична енергија, ОИЕ производителите мора да се придржуваат на овие стандарди за квалитет.

Технологиите за обновливи извори кои се приклучени на преносната мрежа треба да исполнат одредени стандарди и барања согласно Мрежните правила за пренос на електрична енергија.

4.2.3. Згради (Член 13(3) од Директивата 2009/28/ЕС)

(a) Повикување на постојното национално и регионално законодавство (доколку постои) и преглед на локалното законодавство во поглед на порастот на уделот на енергија од обновливи извори во градежниот сектор:

Во согласност со чл. 134 од Законот за енергетика, при изградба на нови или значителна реконструкција на згради или градежни единици во нивна сопственост, лицата од јавниот сектор се должни да вградат сончеви колектори за топла вода, ако тоа е економски исплатливо, во согласност со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите кој се споменува во чл. 136 од овој закон. Според Правилникот за енергетски карактеристики на зградите, лицата од јавниот сектор кои се должни да вградат соларни колектори за топла

вода се згради од здравствениот сектор, ученички и студентски домови, детски градинки, установи за социјални грижа, спортски сали, воени касарни како и затвори.

Понатаму, во проектирањето и градењето на нови згради, Правилникот за енергетски карактеристики на зградите предвидува користење на некоја комбинација од следните високоефикасни алтернативи, доколку се достапни и ако нивното користење е оправдано од технички, економски и аспект на заштита на животната средина:

- 1) Децентрализиран систем за снабдување со електрична енергија базиран на искористување на обновливи извори /на енергија;
- 2) Комбинирани системи (т.е. системи за когенерација) за симултан единичен процес за производство на топлинска и електрична и/или механичка енергија;
- 3) Системи за централно греење или ладење на делови на зградата, особено оние кои се целосно или делумно базирани на искористувањето на обновливи извори на енергија; и
- 4) Топлински пумпи.

Правилникот за енергетски карактеристики на зградите (Службен весник на Република Македонија 94/2013) утврдува и издавање на Сертификати за енергетски карактеристики за згради каде што користењето на обновливи извори на енергија во потрошувачката на енергија на зградата треба да се прикаже како засебна точка.

(b) Надлежно Министерство/а и орган/и:

Според Законот за енергетика, Правилникот за енергетска контрола (Службен весник на Република Македонија 94/2013), Програмата за обука и полагање на испити на енергетски контролори (Службен весник на Република Македонија 161/2013) и земајќи го предвид Правилникот за енергетски карактеристики за згради (Службен весник на Република Македонија 94/2013), Министерството за економија издава овластување на енергетските контролори. Обуките ги спроведуваат правни лица избрани од Агенцијата за енергетика, и во овој момент има избрано 5 правни центри кои ги спроведуваат обуките.

(c) Ревизија на правила, доколку ја има, планирана до: [датум]

Во моментот не е планирана измена и дополнување на Правилникот за енергетски карактеристики на зградите од аспект на ревидирање на обврските во поглед на користењето на обновливите извори на енергија во градежниот сектор. Доколку во наредниот период се јави потреба, Министерството за економија и/или другите надлежни институции ќе пристапат кон измена на постојното законодавство

(d) Преглед на постоечки и планирани мерки на регионално/локално ниво:

Искористувањето на обновливи извори на енергија во градежниот сектор се предвидува и со Стратегијата за унапредување на енергетската ефикасност во Република Македонија до 2020 година и Првиот Акционен план за енергетска ефикасност на Република Македонија до 2018 година.

Во согласност со Стратегијата за унапредување на енергетската ефикасност на Република Македонија и Акциониот план за енергетска ефикасност, советите на единиците на локалните самоуправи, на предлог на градоначалникот, а по претходно мислење од Агенцијата за енергетика на Република Македонија, донесуваат Програми за енергетска

ефикасност која што се однесува за период од три години. Програмата содржи приказ и оценка на состојбите и потребите на енергија, индикативни цели за заштеда на енергија на локално ниво, мерки за подобрување и унапредување на енергетската ефикасност и целите кои што треба да се постигнат со тие мерки, изворите за финансирање на вложувањата потребни за спроведување на мерките, активности и рокови за спроведување на мерките, носители на активностите и други потребни податоци. Според истото, единиците на локалните самоуправи, врз основа на националното законодавство и националните стратешки документи може да предвидат мерки во Програмите за енергетска ефикасност кои се однесуваат на поголемо искористување на обновливите извори на енергија во градежниот сектор на локално ниво.

- (е) **Постојат ли минимални нивоа на користење на обновлива енергија во правилата и прописите за зградите? Во кои географски региони и какви се овие барања? (Ве молиме изложете накратко). Особено, какви мерки се вградени во овие правила за да се осигура пораст на уделот на обновлива енергија користена во градежниот сектор? Кои се идните планови поврзани со овие услови/мерки?**

Согласно член 134 од Законот за енергетика, лицата од јавниот сектор се должни да применуваат мерки за подобрување на енергетската ефикасност на зградите, градежните единици, уредите и постројките, односно се должни:

- 1) да донесуваат тригодишни програми за подобрување на енергетската ефикасност и да ги спроведуваат мерките утврдени со програмата;
- 2) да изготвуваат годишни анализи за потрошувачката на енергија и да организираат мониторинг над потрошувачката на енергија;
- 3) да обезбедат сертификат за енергетските карактеристики на зградата за зградите или градежните единици кои што се во сопственост на лица од јавниот сектор,
- 4) при изградба на нови или значителна реконструкција на згради или градежни единици во нивна сопственост да вградат сончеви колектори за топла вода ако тоа е економски исплатливо, во согласност со Правилникот за енергетски карактеристики на зградите.

Како резултат на овие обврски, лицата од јавниот сектор имаат поголема улога за промовирање на мерките за подобрување на енергетската ефикасност за останатите сектори на финална потрошувачка на енергија.

Што се однесува до градењето на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија, во постојната регулатива не постојат конкретни барања. Во наредниот период е потребно да се направи анализа на национално ниво на предусловите неопходни за постигнување на ниво на згради со приближно нулта потрошувачка на енергија, по што, во зависност од резултатите може да се направат измени и дополнувања на постојното законодавство во насока на воведување на строги барања за енергетски карактеристики на зградите.

- (f) **Кој е проектираниот пораст на користењето на обновлива енергија во зградите до 2020? (Ако е возможно, направете разлика помеѓу резиденцијални – единечни и колективни живеалишта, комерцијални, јавни и индустриски) (За да одговорите на ова прашање можете да ја користите Табела 6 подолу. Податоците може да се дадени за секоја година или само за одредени години.**

Треба да се вклучат греењето и ладењето и потрошувачката на енергија од обновливи извори).

Табела 6: Очекуван удел на обновлива енергија во градежниот сектор

	Единица	2005	2010	2015	2020
Резиденцијален	%	–	–	–	–
Комерцијален	%	–	–	–	–
Јавен	%	–	–	–	–
Индустриски	%	–	–	–	–

Не постојат посебни планови во поглед на користењето на ОИЕ во згради.

- (g) Дали обврските за минимални нивоа на обновлива енергија во нови и реновирани згради се земени предвид при креирањето на националната политика? Ако да, кои се тие нивоа? Ако не, како ќе се истражи соодветноста на оваа опција до 2015 година?

Ревизијата на ОИЕ стратегијата до 2015 година ќе ги разгледа минималните нивоа и општата политика за ОИЕ.

- (h) Ве молиме опишете ги плановите за осигурување на примарна улога на јавните згради на национално, регионално и локално ниво преку користење на инсталации за обновлива енергија или за станување на нулта енергетска зграда по 2012? Ве молиме земете ги предвид барањата на Директивата за енергетски карактеристики на зградите).

Не постојат податоци

- (i) Како се промовираат енергетски ефикасните технологии обновлива енергија кај зградите? (Таквите мерки може да се однесуваат на котли за биомаса, топлински пумпи и соларна термална опрема која ги исполнува барањата за или други стандарди за еко дизајн развиени на национално или ниво на Заедница. Како се промовираат овие технологии за обновливи извори на енергија во згради? (спореди со текст од чл. 13(6)))

Од 2007 година, Владата има усвоено мерки за субвенционирање на вградувањето на сончеви колектори за домашна топла вода најмногу до 30% од инвестицијата, но не повеќе од 300 ЕУР. Оваа мерка се спроведува врз основа на систем на извлекување.

4.2.4. Одредби за информација (Чл. 14(1) и 14(6) од Директива 2009/28/ЕС)

- (a) Наведете постоечко национално или регионално законодавство (доколку го има) кое се однесува на достапните информации според чл. 14 од Директивата 2009/28/ЕС:

Во моментот не постојат барања за информации согласно чл. 14 од Директивата 2009/28/ЕС кои се однесуваат на постоечкото национално или регионално законодавство.

- (b) Надлежни орган/и за давање на информации на национално/ регионално/ локално ниво:

Надлежните органи за давање на информации во земјата се:

- **Министерство за економија;** одговорно е за активностите во енергетскиот сектор во државата. Надлежно е а образложување на енергетската стратегија, подготовка и спроведување на законодавната рамка и координација на активностите вклучувајќи го усвојувањето на обврските за исполнување на целите од Енергетската заедница. Во рамките на своите активности, Министерството собира и дава информации на јавноста за производството на електрична енергија, понуда, побарувачка и енергетскиот биланс.
<http://www.economy.gov.mk/>
- **Министерство за животна средина и просторно планирање;** одговорно е за следење на животната средина вклучувајќи го намалувањето на емисиите на стакленички гасови и предлагањето на заштитни мерки за изворите на вода, озрачувањето, зачувувањето на биолошката разновидност и националните паркови.
<http://www.moepp.gov.mk>
- **Министерство за транспорт и врски;** надлежностите на Министерството потекнуваат од усвоената Национална транспортна стратегија на Република Македонија 2007-2017, во која под делот за цели кои се однесуваат до одржлива заштита на животната средина (став 6.5) пишува дека Министерството ќе го фокусира своето внимание на „мерки наменети за промоција на користењето на возила со алтернативно гориво (како био-дизел)...“
<http://www.mtc.gov.mk>
- **Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство;** надлежностите на министерството ги вклучуваат областите на земјоделство, шумарство и водостопанство во Република Македонија, како и: користењето на земјоделското земјиште, шумите, природните богатства, хидролошките и метеоролошките појави. Бидејќи значителни површини на земјиште може да се искористат за развој на проекти од обновливи извори на енергија или преку „право на користење“ или преку стекнување (купување) на земјиште, од клучно значење е да се поддржи постапката за промена на намената на земјиштето е една од главните пречки за поефикасен развој на ОИЕ проекти.
<http://www.mzsv.gov.mk/>
- **Регулаторна комисија за енергетика;** независно регулаторно тело надлежно за одредување или одобрување на цените како и условите и одредбите за обезбедување на јавна услуга од лица кои извршуваат регулирана енергетска дејност и се должни да обезбедат снабдување со електрична енергија. РКЕ редовно ги информира сите заинтересирани страни за инвестициите во ОИЕ, примарната и секундарната легислатива во енергетскиот сектор, како и ОИЕ потенцијалот на Република Македонија. По барање, РКЕ исто така организира состаноци со потенцијални инвеститори и сите останати заинтересирани страни.
<http://www.erc.org.mk>
- **Агенцијата за енергетика** е надлежна за професионална техничка поддршка за управување со податоци, стратешка анализа, оценка на политиките и проектите и координација на спроведувањето на мерките. Агенцијата за енергетика поттикнува регионална соработка и координација и дистрибуира информации преку формални собири.

<http://www.ea.gov.mk>

- **Државниот завод за статистика на Република Македонија** е надлежен за прибирање на податоци, обработка на податоците и изработка на енергетски биланси согласно ЕУРОСТАТ методологиите. Енергетските биланси се објавуваат на веб страницата на Државниот завод за статистика.

<http://www.stat.gov.mk>

- **Јавни претпријатија** (ЕЛЕМ АД компанија за производство на електрична енергија; МЕПСО АД преносен систем и оператор на пазарот; и, ЕВН Македонија АД компанија за дистрибуција на електрична енергија) нудат давање на информации преку кампањи за рационално користење на електрична енергија и користење на обновливи извори на енергија. ЕВН Македонија организира едукативни програми за мерки за штедење на енергија во основните училишта низ државата.

<http://www.elem.com.mk>

<http://www.mepso.com.mk>

<http://www.evn.mk>

- **Невладини организации;** Придонесуваат за ефективно ширење на информациите преку понуда на обуки, пристап до корисниците, организација на настани и услуги за подигање на свеста.
- **Снабдувачи на опрема;** обезбедуваат реклами и огласи за користење на различни ОИЕ технологии на локалниот пазар вклучувајќи бојлери, фотонапонски панели и геотермални топлински пумпи.
- **Општини;** организираат работилници и семинари за користење на ОИЕ и ја информираат локалната јавност за ОИЕ активности во своите општини.

(c) Преглед на постојни и планирани мерки на регионално/локално ниво (каде е соодветно):

Во согласност со чл. 11 од Законот за енергетика, по предлог на Министерството за економија најдоцна една година од денот на донесувањето на Стратегијата за развој на енергетиката, Владата на Република Македонија донесува програма за реализација на Стратегијата за развој на енергетиката за период од пет години.

Со програмата од претходниот став се утврдуваат мерките, условите, начинот и динамиката на реализација на Стратегијата, како и обврските на државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа и вршителите на енергетските дејности што имаат обврска за обезбедување на јавна услуга. Во програмата ќе се утврдат и потребните финансиски средства за нејзина реализација, како и изворите и начинот на обезбедување на средствата. Оваа Програма беше донесена од страна на Владата на РМ во 2013 година (Службен весник 50/2013).

Согласно Законот за енергетика, во 2014 и 2015 година беа изготвени и Извештаи за реализација на Програмата за реализација на стратегијата за развој на енергетиката.

(d) Ве молиме наведете како информациите за мерките за поддршка за користење на обновливи изводи на енергија во производството на електрична енергија, греење и

ладење и во сообраќајот се прават достапни за сите релевантни учесници (потрошувачи, градежници, инсталатери, архитекти, снабдувачи на соодветна опрема и возила). Кој е одговорен за адекватноста и објавувањето на овие информации? Постојат ли специфични извори за информирање за различните целни групи, како што се финалните корисници, градежници, управители на недвижности, агенти за недвижности, инсталатери, архитекти, земјоделци, снабдувачи на опрема која користи обновливи извори на енергија, јавна администрација? Постојат ли информативни кампањи или постојани центри за информирање во моментот, или пак се планирани во иднина?

Град Скопје и Агенцијата за енергетика основаа два инфо-центри за давање на информации за придобивките од подобрена енергетска ефикасност и користењето на обновливи извори на енергија во државата.

Од 2007 година, Република Македонија има воспоставено повластени тарифи за мали хидро, ветерни, соларни фотонапонски и електрични центри кои користат биогаз и биомаса. Мерките за поддршка за користење на обновливи извори за производство на електрична енергија се објавуваат од страна на Владата на Република Македонија. Овие информации се објавуваат на официјална веб страница на Министерството како и во Службен весник на Република Македонија, во согласност со Уредбата за повластени тарифи за електрична енергија. Со оваа Уредба се пропишуваат специфичните услови што една електроцентрала треба да ги исполни за да може да се стекне со статус на повластен производител на електрична енергија, горната граница на инсталираната моќност, повластените тарифи за електрична енергија и периодот на нивно користење.

Мерките за поддршка за користење на обновливи извори на енергија за греење и ладење се објавени од страна на Министерството за економија. Мерките за поддршка се достапни до онаа мера до која се алоцирани средства во владиниот буџет. Кога таквите иницијативи се достапни, Министерството објавува известувања во дневни весници и на својот вебсајт. Овие информации се наменети за специфични целни групи.

(е) Ве молиме опишете ги постоечките или планирани програми за информирање, подигање на свеста и обука за придобивките и практичноста од развивањето и користењето на енергија од обновливи извори. Каква е улогата на регионалните и локалните учесници во дизајнирањето и управувањето со овие програми?

Кампањите за информирање и подигање на свеста исто така се практикуваат во Република Македонија, вообичаено од Министерството за економија, енергетските компании или невладините организации. Сепак, овие информативни кампањи најчесто се однесуваат на подобрувањата од енергетска ефикасност.

Во април 2013, Министерството за економија организираше отворен ден под мотото „Купете соларен колектор – пријавете се за субвенција“. Целта на овој промотивен настан беше промоција на употребата на соларни панели во домаќинствата и користење на сончевиот потенцијал во земјата како обновлив извор на енергија, како и информација и промоција на придобивките од користењето на соларни термални колектори. Министерството за економија ја промовираше програмата за субвенции при купување и инсталирање на соларни термални колектори во домаќинствата и условите кои треба да се исполнат за

подносителите на барањата да го искористат правото на компензација. Исто така на настанот, неколку македонски производители на соларни колектори ги презентираа нивните производи и им овозможија на граѓаните да добијат бесплатни совети за тоа како соларните панели помагаат при заштеда на енергија, но и како максимално да се искористи македонското Сонце. За време на настанот претставници од комерцијалните банки имаа свое претставување на 'зелените' кредитни линии. Овој настан беше одлична можност да се информираат граѓаните за придобивките од обновливата енергија и економските аспекти од користењето на соларна енергија.

Постојат едукативни програми за извори на обновлива енергија кои се предаваат на македонските универзитети, со некои програми за обука за практичноста за развивање и користење на енергија од обновливи извори.

4.2.5. Сертификација за инсталатери (Чл. 14(3) од Директива 2009/28/ЕС)

- (а) **Повикајте се на постоечкото национално и/или регионално законодавство (доколку го има) кое се однесува на сертификација или некоја еквивалентна шема на квалификација за инсталатери според чл. 14(3) од Директива 2009/28/ЕС:**

Во моментот во националното законодавство не постојат посебни услови за сертификација или некоја еквивалентна шема за сертификација на инсталатери. Со новиот предлог Законот за енергетика кој се планира да се донесе на почетокот на 2016 година ќе се врши доусогласување со Директивата 28/2009 и ќе се уредат оние делови кои се уште не се транспонирани во националното законодавство.

- б) **Одговорен/ни орган/и за поставување и одобрување на шеми за сертификација/квалификација до 2012 за инсталатери на котли и печки за биомаса, плитки геотермални инсталации, соларни фотонапонски или соларни термални инсталации:**

Согласно постоечкото законодавство не е одреден орган кој ќе ги утврдува и одобрува шемите за сертификација.

- (с) **Дали веќе постојат такви шеми за сертификација/квалификација? Ако постојат, Ве молиме, опишете ги.**

Се уште не се утврдени шеми за сертификација/квалификација согласно Директивата 28/2009. Во националното законодавство постојат инсталатери кои не се сертифицирани согласно оваа директива.

- (d) **Дали постојат јавно достапни информации за овие шеми? Дали се објавуваат листи на сертифицирани или квалификувани инсталатери? Ако да, каде? Постојат ли други шеми прифатени како еднакви на националната/регионална шема?**

Се уште не постојат листи на сертифицирани или квалификувани инсталатери согласно директивата 28/2009.

- (е) **Преглед на постоечки и планирани мерки на регионално/локално ниво (каде што се релевантни).**

Се уште не се утврдени.

4.2.6. Развој на инфраструктурата за електрична енергија (Член 16(3), Член16(5) и Член 16 (7) Директивата 2009/28/ЕС)

(а) Повикување кон постојното национално законодавство во врска со барањата поврзани со енергетските мрежи (чл. 16)

Документите од законодавството кои се однесуваат на енергетските мрежи го вклучуваат Законот за енергетика, Правилата за пазар на електрична енергија, Правилата за дистрибуција на електрична енергија и Мрежните правила за пренос на електрична енергија

(б) Како се осигурува дека мрежите за пренос и дистрибуција ќе бидат развиени од гледиште на интегрирана целна количина на обновлива електрична енергија притоа одржувајќи безбедно функционирање на електроенергетскиот систем? Како е ова барање вклучено во периодичното планирање на мрежата на операторите за пренос и дистрибуција?

Преносниот оператор МЕПСО АД и операторот за дистрибуција ЕВН Македонија комуницираат со Министерството за економија во поглед на планирањето на мрежите при подготвувањето на нивните планови за развој на мрежите и исто така земајќи ги предвид стратешките документи на земјата.

Согласно член 68 од Законот за енергетика, АД МЕПСО е одговорен за долгорочно планирање на електропреносниот систем. Во таа насока АД МЕПСО изработува Студија за развој на преносната мрежа во која се интегрирани резултатите од Стратегијата за развој на енергетиката и Стратегијата за обновливи извори на енергија.

Како членка на ENTSO-е, АД МЕПСО активно учествува во изработката на десетгодишниот план за развој на преносната мрежа на регионално ниво и на ниво на ENTSO-е. Во следниот десетгодишен план за развој на преносната мрежа, кој треба да се објави во 2014 година, опфатени се различни проценти за интегрирање на обновливите извори на енергија во секој од преносните систем-оператори кои се членки на ENTSO-е.

Добиените резултати од Студијата за развој на преносната мрежа и десетгодишниот план на ENTSO-е ја безбедуваат техничката издржливост и флексибилност на електропреносната мрежа.

Во мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија во тек е изработка на ново поглавие како составен дел на мрежните правила со кое се регулира приклучувањето на производители на електрична енергија на дистрибутивната мрежа.

(с) Која ќе биде улогата на интелигентните мрежи, алатите за информациони технологии и складиштата? Како ќе биде осигуран нивниот развој?

За новите технологии се дискутира на академско и универзитетско ниво во земјата. Нивната имплементација е проучувана, но вистинската реализација во пракса уште не е започната. Со одлуката на Министерскиот совет на Енергетската заедница од 6. октомври 2011 година, договорните страни имаат обврска до 1. јануари 2014 година да подготват економски проценки за сите долгорочни трошоци и придобивки за пазарот и индивидуалниот потрошувач од спроведувањето на интелигентни системи за мерење.

(d) Дали е планирано зајакнување на капацитетите за интерконекција со соседните земји? Ако е така, кои интерконекции, за кој капацитет и до кога?

Постојат три интерконекции планирани со соседните земји:

- (1) 400 kV интерконективно поврзување помеѓу Република Македонија и Република Србија, помеѓу ТС Штип и ТС Ниш. Далекуводот е планирано да има спроводници од типот ACSR 2x490/65mm², трајно дозволено оптоварување (при номинален напон) од 1330MVA. Потпишан е договор за градба и е завршена во 2015.
- (2) 400 kV интерконективно поврзување помеѓу Република Македонија и Република Албанија, помеѓу ТС Битола 2 и ТС Елбасан. Далекуводот е планирано да има спроводници од типот ACSR 2x490/65mm², трајно дозволено оптоварување (при номинален напон) од 1330MVA. За оваа интерконекција изработена е студија за изводливост и Студија за влијание врз животната средина. Следен чекор е одржување на јавни расправи и усвојување на Студијата за оценка на влијанието врз животната средина од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање. Во фаза на подготовка се проектните задачи за изработка на потребната техничка документација за изградба на далекуводот. Се очекува да влезе во работа во 2019 година.
- (3) 400 kV интерконективно поврзување помеѓу Република Македонија и Република Косово, помеѓу ТС Скопје 5 и ТС Ново Косово. Далекуводот е планирано да има спроводници од типот ACSR 2x490/65mm², трајно дозволено оптоварување (при номинален напон) од 1330MVA. Планирано е во 2014 година да се започне со изработка на заедничка студија за изводливост помеѓу МЕПСО и КОСТТ. Се очекува да влезе во работа после 2020 година.

(e) На кој начин е обработено забрзувањето на постапките за добивање на овластување за инфраструктурата мрежа? Каква е моменталната состојба и просечното време за добивање на одобрувањето? Како ќе се подобри? (Ве молиме повикајте се на моменталниот статус и законодавство, откриените тесни грла и плановите за поедноставување на постапката со временска рамка за реализација и очекувани резултати.)

Постапките за издавање на одобренија за приклучување на мрежите за пренос и дистрибуција се пропишани во Мрежните правила без разлика дали станува збор за индивидуален потрошувач на електрична енергија или производител на електрична енергија од обновливи или други извори на енергија. Приклучување на производител на електрична енергија бара повеќе информации и постапката за добивање на согласност трае подолго време во однос на потрошувач на електрична енергија. Мрежните правила подробно ги опишуваат постапките за добивање на согласност и во моментот операторите на мрежите се држат до временските рамки како што се дефинирани во соодветните мрежни правила. До сега, праксата покажува дека немаше проблеми во однос на приклучување на нови ОИЕ постројки кон преносната мрежа. Мрежните правила може да се унапредат во одредени области преку доставување на предлози до операторите на мрежите преку Регулаторната комисија за енергетика. Градењето на нови електродистрибутивни системи се извршува од правни лица врз основа на издадена

дозвола. ЕВН, кој е оператор на електродистрибутивната мрежа редовно врши ажурирања на студиите за развој на мрежите, секогаш земајќи го предвид очекуваниот развој на дистрибуираното производство. Тековното дополнување на студијата за развој на мрежите беше претставено на 11. јуни, 2013 година и се однесува на периодот до 2030 година. Истата временска рамка е користена за студијата за развој на преносната мрежа. Преносната мрежа во Република Македонија е силна и во смисла на внатрешниот и во смисла на прекуграничниот капацитет. Преносната мрежа практично нема ограничувања за приклучоци од нови производители. Главните пречки во однос на преносната мрежа доаѓаат од поглед на балансирање на електроенергетскиот систем и ограничаните ресурси на преносниот систем оператор.

Во поглед на приклучување кон мрежата за дистрибуција, ова се временските рамки:

- Соодветната документација се издава, според Мрежните правила, за најмногу 40 дена,
- Очекуваното времетраење на постапката за добивање на градежна дозвола (електродистрибутивниот оператор треба да поднесе барање за оваа дозвола за да се подготви/изгради приклучок на преносна мрежа за ОИЕ енергетска постројка изнесува до 70 дена,
- Реалните градежни работи на приклучокот на преносната мрежа изнесуваат до 50 дена.

Вкупното максимално времетраење на приклучувањето до преносната мрежа изнесува 160 дена, т.е. помеѓу 5 и 6 месеци.

На предлог на министерот, Владата на Република Македонија ќе донесе Одлука за издавање на одобрение за градба на новите системи. Според овој предлог, целата постапка за добивање на дозволи ќе биде електронска (наместо издавање на печатени документи на шалтерите, барањата ќе бидат поставени на соодветниот вебсајт каде што подносителите на барањата ќе можат да го следат развојот на постапката). Надлежните органи кои ги издаваат дозволите, одобрувањата и согласностите имаат обврска да одговорат за максимум 5 дена – во случај на доцнење, барањето автоматски ќе се смета за одобрено/решено.

(f) Како е обезбедена координацијата помеѓу одобрението за инфраструктура на мрежата и останатите административни постапки за планирање?

Координацијата е обезбедена така што постапката за одобрување на инфраструктура на мрежа и останатите административни постапки на планирање се развиваат како две различни постапки. Засегнатото законодавство тековно се ревидира за да се обезбеди симултано одвивање на овие две постапки, односно да им се овозможат прецизни информации на инвеститорите за цената на приклучокот пред почетокот на инвестицијата.

(g) Дали се обезбедени приоритетни права на приклучување или резервирани капацитети за приклучување за новите инсталации кои произведуваат електрична енергија од обновливи извори?

Чл. 122 (3) од Законот за енергетика пропишува дека операторите на електропреносните или електродистрибутивните мрежи ќе обезбедат приоритет за пристап на системите на

електрична енергија произведена од обновливи извори, водејќи сметка за ограничувањата што произлегуваат од оперативните можности на електроенергетскиот систем.

(h) Дали инсталациите за обновливи извори на енергија се подготвени да се приклучат на мрежата, но не се поврзани заради ограничувања на капацитетот на мрежата? Ако е така, кои чекори се превземени за да се реши ова прашање и до кога се очекува дека ќе бидат решени?

До сега нема таков случај каде што ОИЕ инсталациите се подготвени да се приклучат на мрежата, но не се поврзани заради ограничувањата на капацитетот на мрежата.

(i) Дали се поставени и објавени правилата за поделба и сносене на трошоците за технички адаптации на мрежата од страна на електропреносните и електродистрибутивните систем оператори? Ако е така, каде? Како е обезбедено тие правила да се базираат на објективни, транспарентни и недискриминачки критериуми? Дали постојат посебни правила за производителите кои се наоѓаат во периферни региони и региони со ниска густина на населеност?

Соодветниот електропреносен или електродистрибутивен систем оператор, како дел од Мрежните правила ги утврдува правилата за приклучување на соодветната мрежа и методологијата за пресметка на трошоците за приклучување на преносната мрежа. Мрежните правила водат сметка за последиците предизвикани од приклучувањето на кои се изложени останатите мрежни корисници, местата на приклучување како постројки, објекти и уреди и видови на инсталации потребни за приклучување кон мрежата.

Трошоците за приклучување на преносната мрежа како и трошоците за промена на енергетските параметри според дефиницијата за постојните корисници ги сноси корисникот и се состојат од трошок за изградба на приклучокот или трошок за надградба на постојниот приклучок, како и удел во трошоците за исполнување на техничките услови во системот кон кој новите корисници треба да се приклучат или зголемување на капацитетот на постојните приклучоци. Трошокот се пресметува во согласност со утврдената методологија во соодветните мрежни правила.

Соодветниот електропреносен или електродистрибутивен систем оператор е обврзан за лицата кои поднеле барање за приклучување кон мрежата да обезбеди детална проценка на трошоците во поглед на приклучувањето и обезбедување на техничките услови во мрежата.

Правилата кои се однесуваат на приклучување се објавени од страна на електропреносните и електродистрибутивните систем оператори во Мрежните правила за пренос и Мрежните правила за дистрибуција, претходно одобрени од страна на Регулаторната комисија за енергетика.

Според Законот за енергетика (чл.122), операторите на системите за пренос и/или дистрибуција се должни да овозможат пристап до соодветниот систем на објективен и транспарентен начин со кој се оневозможува дискриминација на корисниците на системот.

Правилата за приклучување се јасно дефинирани во Дел 3 од секое мрежно правило. Во случај на мрежните правила за пренос, 11. поглавје ги покрива постапките за приклучок до електропреносниот систем и ги вклучува и правилата кои се однесуваат на:

- Општи одредби;
- Обврски и одговорности на МЕПСО и подносителот на барањето;
- Поднесување на барање за приклучување;
- Студија за приклучок на преносната мрежа;
- Усогласување на техничкото решение од Студијата за приклучок помеѓу МЕПСО и барателот;
- Донесување Заклучок по барањето за приклучување на преносната мрежа;
- Прифаќање на барањето за приклучување;
- Изградба на приклучокот; и,
- Трошок за приклучување и надомест за приклучување.

Постои и Комитет за следење и примена на мрежните правила кој вклучува претставници од „останатите производители на електрична енергија“. Во случај на спор во однос на било кој аспект од Мрежните правила за пренос вклучувајќи ги приклучоците, една од страните може со барање во писмена форма да побара Комитетот да предложи мерки за решавање на спорот. Комитетот е должен да предложи мерки за решавање на спорот во рок од 15 дена. Ако страните не постигнат согласност, спорот ќе се разреши во согласност со одредбите од Законот за енергетика.

Во случај на мрежните правила за дистрибуција, 3. Дел содржи секции кои се однесуваат на „Согласност за приклучување на дистрибутивната мрежа“ и „Услови за приклучување на дистрибутивната мрежа“. Исто така постојат четири Прилози кои се однесуваат на приклучоци, како што следи:

- Прилог 1: Методологија за начинот на одредување на надоместокот за приклучување на корисник на дистрибутивната мрежа;
- Прилог 2: Примери за пресметка на надоместок за приклучување преку нестандартен приклучок (вклучени 7 примери);
- Прилог 3: Формулар БСП-1 – Барање за согласност за приклучување на потрошувач на дистрибутивниот систем; и,
- Прилог 4: Формулар БСП-2 – Барање за согласност за приклучување на производител на дистрибутивниот систем.

Во случај на спор за какво било прашање од Мрежните правила за дистрибуција што ги приклучоците, заинтересираната страна може со барање во писмена форма да побара Комитетот да предложи мерки за решавање на спорот. Комитетот е должен да одговори во рок од 15 дена, а ако страните не постигнат согласност, спорот ќе се разреши во согласност со одредбите од Законот за енергетика.

Според двете мрежни правила, операторот на системот е должен да ги утврди роковите за донесување на заклучок по барањето за согласност за приклучување на преносна мрежа,

како и изведбата на приклучокот на преносната мрежа. Доколку систем операторот не донесе заклучок по барањето за приклучување или ако заклучокот не е во согласност со соодветните мрежни правила, подносителот на барањето може да поднесе жалба до Регулаторната комисија за енергетика.

Производителите се должни да ги поднесат трошоците поврзани со планирање (вклучувајќи ги дозволите), дизајнот и изградбата на приклучокот. Подносителите можат да изберат да ангажираат свој изведувач на работите за изградба на приклучокот, но објектот мора да биде изграден во согласност со стандардите утврдени во Мрежните правила за пренос и дистрибуција. Не постојат посебни правила за производители лоцирани во периферни региони или региони со ниска густина на населеност.

Како што беше веќе забележано, двете Мрежни правила се ревидираат за да бидат во согласност со барањата на Законот за енергетика.

(j) Ве молиме опишете како трошоците за приклучување и техничка адаптација се припишуваат на производителите и/или електронапонските и/или електродистрибутивните систем оператори? Како можат електронапонските и електродистрибутивните систем оператори да ги повратат овие инвестициски трошоци? Дали во иднина е планирана некаква измена на овие правила што се однесуваат на трошоците? Какви промени предвидуваат и какви резултати очекуваат?

Според тековните Мрежни правила за пренос и дистрибуција, производителите ги сносат сите трошоци за приклучок и техничка адаптација.

Според чл. 125 (4) од Законот за енергетика, регулаторното тело може да ги задолжи операторите на соодветните енергетски системи да ги поднесат трошоците за приклучување на повластените производители на соодветниот систем и да ги повратат истите преку тарифата за регулирана услуга, за да се обезбедат поттици за производство на електрична енергија и да се остварат целите на Владината Стратегија за ОИЕ.

(k) Постојат ли правила за поделба на трошоците помеѓу првите и подоцна приклучените производители? Ако не, како се земено предвид придобивките за подоцна приклучените производители?

Според чл. 125 од Законот за енергетика, надоместокот за приклучување на мрежата, како и надоместокот за измена на енергетските параметри дефинирани во согласноста за приклучување на постоечки корисник, го плаќа корисникот и се состои од надоместок за изградба на приклучокот или надоградба на постоечки приклучок, како и учество во трошоците за создавање технички услови во системот за приклучување на нови корисници или зголемување на капацитетот на постојни приклучоци. Надоместокот се пресметува со примена на методологијата содржана во соодветните мрежни правила.

Правилата за сносење на трошоците пропишуваат како трошоците треба да се распределат помеѓу последователно поврзаните производители кои имаат корист од самото зајакнување и нови објекти за дистрибуција се јасно дефинирани во Мрежните правила за дистрибуција. Неколку примери за пресметка на трошоците се вклучени во Прилог 2 кој подробно ја анализира одговорноста за сносење на трошоците на подносителот на

барањето во случај на такви ситуации. Споделувањето на трошоци во случај на приклучување на преносната мрежа не се јасно дефинирани и се решаваат врз база на поединечен случај бидејќи таквите приклучоци од ОИЕ производителите се значајно помалку кон приклучоците на електродистрибутивната мрежа, а реперкусиите од таквите приклучоци се многу поспецифични до проектот во прашање.

Понатаму, Регулаторната комисија за енергетика ќе го задолжи соодветниот систем оператор да ги покрие трошоците за приклучување на мрежата на повластените производители и да ги поврати истите преку тарифата за регулирана услуга, кога е потребно да се:

- Поттикне производство на електрична енергија од обновливи извори на енергија или од високоефикасни комбинирани постројки; или
- Остварат целите на Стратегијата за развој на енергетиката, Стратегијата за енергетска ефикасност или Стратегијата за обновливи извори на енергија.

(I) Како ќе се осигура дека преносните и дистрибутивните систем оператори за новите производители кои би сакале да се приклучат, ќе ги обезбедат потребните информации за трошоците, прецизен временски распоред за процесирање на нивните барања и индикативен распоред за нивниот приклучок на мрежата?

Деталните процедури во Мрежните правила за пренос и Мрежните правила за дистрибуција на електрична енергија опишани погоре налагаат производителите на енергија од обновливи изводи да ги добијат неопходните информации за трошоците, прецизен временски распоред за процесирање на нивните барања и индикативен распоред за нивниот приклучок на мрежата. Ако соодветниот оператор не успее да донесе одлука за давање на согласност за приклучување или ако согласноста не ги исполнува барањата од соодветните Мрежни правила, барателот на приклучок може да поднесе жалба пред Регулаторната комисија за енергетика.

4.2.7. *Управување со мрежите (Член 16(2) и Член 16(7) и (8) Директивата 2009/28/ЕС)*

(a) Како се гарантирани преносот и дистрибуцијата на електрична енергија од обновливи извори од страна на преносните и дистрибутивните систем оператори? Дали е осигуран приоритет или гарантиран пристап?

Преносот и дистрибуцијата на електрична енергија од ОИЕ производители е гарантирана. Електропреносните и електродистрибуцискиот систем оператори мора да ја пренесат сета електрична енергија од ОИЕ испорачана до мрежата, а операторот на пазарот мора да ја откупи сета електрична енергија испорачана до мрежата од страна на производители на обновлива енергија кои се имаат здобиено со повластен статус според одобрените повластени тарифи, како што е пропишано во чл. 153 од Законот за енергетика. Приоритетниот пристап е осигуран.

(b) Како е осигурано дека преносните систем оператори при диспечирање на постројки кои произведуваат електрична енергија им даваат предност на оние кои користат обновливи извори?

Диспечингот на електрична енергија произведена од ОИЕ производство е гарантиран од условот во Законот за енергетика (чл. 153) дека сета електрична енергија која што е

испорачана до мрежата од ОИЕ снабдувачите да биде откупена од операторот на пазарот. Во поглед на диспечингот, единствениот услов наметнат на ОИЕ производителите е (чл. 152 од ЗЕ) добивање на статус на повластен производител:

- Да ја продава произведената електрична енергија на операторот на пазарот на електрична енергија, во согласност со договорот за откуп на електрична енергија;
- Да доставува планови за производство на електрична енергија до операторот на пазарот на електрична енергија во согласност со пазарните правила; и,
- Во текот на работењето да се придржува до условите предвидени во Уредбата за повластени тарифи на електрична енергија (моментално во фаза на развој).

(с) Дали регулаторното тело е информирано за овие мерки? Дали ја има надлежноста да ја следи и спроведува примената на овие мерки?

Регулаторната комисија за енергетика (РКЕ) е информирана и има надлежност да ја следи и спроведува примената на овие мерки според Законот за енергетика и останатите Уредби и Правилници кои во моментот се разработуваат, според барањата на Законот за енергетика. Понатаму, Пазарните правила беа донесени од Регулаторната комисија за енергетика на 7. мај 2012 година и лиценците издадени на различните компании од страна на РКЕ ѝ даваат на Комисијата одредени права за следење и спроведување на овие мерки.

(д) Дали постројките кои произведуваат електрична енергија од обновливи извори се интегрирани на пазарот за електрична енергија? Можете ли да објасните како? Кои се нивните обврски во поглед на учеството на пазарот за електрична енергија?

Повластените производители на енергија од обновливи извори функционираат паралелно на пазарот во смисло на тоа дека Операторот на пазарот е должен да ја откупи целата електрична енергија испорачана кон мрежата според пропишаната повластена тарифа. Во тој поглед, ОИЕ производителите не се диспечирани, туку работат кога горивото (т.е. ветерот, водата, сончевото зрачење итн) и производните постројки се достапни. Производителите на обновлива енергија произведуваат енергија за користење на пазарот, при што ги изместуваат производителите на традиционални извори на енергија, но всушност не учествуваат на пазарот благодарение на гаранциите кои се однесуваат до пристапот, диспечингот и откупот на енергија којашто ја испорачуваат до мрежата. Според чл. 47.1 од Пазарните правила (Поглавје за Одговорност за балансирање), повластените производители на енергија ја имаат привилегијата да бидат ослободени од одговорноста за урамнотежување (плаќање на казни за отклони од распоредите за производство). Со други зборови, тие можат да произведуваат електрична енергија во било кое време и во била каква количина и истата ќе биде превземена, платена и нема да бидат наплатени никакви надоместоци за системска контрола и балансирање.

(е) Кои се правилата за наплата на надоместоци за пренос и дистрибуција на производителите на електрична енергија од обновливи извори?

Производителите на обновлива енергија не подлежат на мрежни надоместоци. Според чл. 67 (5) од Законот за енергетика, категорично е пропишано дека надоместокот ќе го плаќаат потрошувачите, како што следи: надоместокот за користење на електропреносниот систем ќе го плаќаат потрошувачите на електрична енергија според објавената тарифа.

Операторот на електропреносниот систем им го фактурира надоместокот за користење на системот на:

- Потрошувачите директно приклучени на електропреносниот систем коишто самостојно настапуваат на пазарот на електрична енергија;
- Снабдувачите или трговците за потрошувачите директно приклучени на електропреносниот систем кои не настапуваат самостојно на пазарот на електрична енергија;
- Операторите на електродистрибутивните системи или снабдувачите за потрошувачите приклучени на електродистрибутивните системи.

Понатаму, во чл. 74 (3) се вели: "Надоместокот за користењето на дистрибутивниот систем го плаќаат потрошувачите на електрична енергија приклучени на дистрибутивната мрежа. Операторот на дистрибутивниот систем на потрошувачите приклучени на електродистрибутивниот систем им го фактурира надоместокот за користење на електродистрибутивниот систем, како и надоместокот за користење на електропреносниот систем според објавените тарифи." Тоа значи дека сите производители, не само ОИЕ, се изземени од надоместоците за пренос.

4.2.8. Интеграција на биогаз во гасоводната мрежа (Член 16(7) и Член 16(9) и (10) Директивата 2009/28/ЕС).

(а) **Како е осигурано дека наплаќањето на преносните и дистрибутивните тарифи не дискриминира против гасот од обновливи извори на енергија?**

Во моментот нема гас од обновливи извори на енергија користен во Република Македонија. Сепак, дискриминацијата против гасот од обновливи извори е спречена од секундарното законодавство подготвено од Регулаторната комисија за енергетика како што се Условите за снабдување со природен гас на 8. мај, 2012 и Правилникот за начинот и условите за регулирање на тарифи за и управување со системот за пренос и дистрибуција на природен гас кој е на сила од 1. јануари, 2012.

Тарифните системи за пренос и дистрибуција на гас се на сила; . Со донесување на Правилата за пазар на природен гас од страна на Регулаторната комисија за енергетика на 24 јануари 2014 година се создадоа услови за либерализација на пазарот на природен гас и воедно се утврди датумот за отпочнување на либерализацијата на пазарот на природен гас за сите потрошувачи на природен гас, освен домаќинствата, од 01 октомври 2014 година. Поради непостоење на реални услови за отпочнување на процесот на либерализација на пазарот на природен гас поради фактот што имаше само еден активен снабдувач на пазарот на природен гас со што не можеше да се поттикне конкуренцијата во овој сектор, датумот за отпочнување на либерализацијата на пазарот на природен гас за сите потрошувачи на природен гас, освен домаќинствата, беше одложен за 01 јануари 2015 година.

Истиот датум отпочна и либерализацијата на пазарот на природен гас и за категоријата домаќинства во Република Македонија.

Мрежните правила за дистрибуција на природниот гас беа одобрени од страна на Регулаторната комисија за енергетика во април 2015 година.

- (b) Дали е извршена било каква проценка за потребата за проширување на мрежната инфраструктура за гасоводот со цел да се олесни интеграцијата на гасот од обновливи извори? Каков е резултатот? Ако не, ќе има ли таква проценка?

Министерството за транспорт и врски неодамна подготви студија за изводливост за гасификација на Република Македонија која вклучува идејни решенија. Сепак, не е извршена проценка за олеснување на интеграцијата на гас од обновливи извори на енергија.

До сега, постоечката мрежа за дистрибуција на гас беше недоволно користена. Според информациите од ГА-МА, операторот за дистрибуција на гас во земјата, количеството на искористен гас во 2008 година изнесуваше околу 120 милиони Nm³ од вкупниот годишен капацитет од 800 милиони Nm³. Во иднина може да се подготви проценка кога ќе се подобри искореистеноста на капацитетот на гасоводот и кога ќе се прошири дистрибутивната мрежа до малите крајни потрошувачи низ општините во земјата.

- (c) Дали се објавени техничките правила за приклучување кон мрежата и тарифите за приклучок за биогаз? Каде се објавени?

Приклучувањето на системот за пренос на природен гас е постапка на приклучување на инсталациите на гас преку кои потенцијалниот корисник е поврзан на гасоводот. По поднесување на барање и дефинирање на техничките услови, започнува постапката во согласност со постоечкото секундарно законодавство поврзано со дистрибуцијата на гас. Зависно дали исполнувањето на техничките правила за приклучување кон мрежата се исполнети, се дава согласност за мрежен приклучок. Техничките правила за приклучок кон мрежата се регулирани со Мрежните правила за пренос и дистрибуција на природен гас.

Сепак, сè уште не се развиени ни објавени тарифите за приклучување за биогаз.

4.2.9. Развој на инфраструктурата за централно греење и ладење (Член 16(11) од Директивата 2009/28/ЕС)

- (a) Ве молиме направете проценка за потребата за нова инфраструктура за централно греење и ладење со користење на обновливи извори на енергија кои би придонеле кон исполнувањето на целите за 2020 година. Врз основа на оваа проценка, постојат ли планови да се промовира користењето на таква инфраструктура во иднина? Кои се очекуваните придонеси на големите постројки за биомаса, соларна и геотермална енергија во системите за централно греење и ладење?

Стратегијата за развој на енергетиката до 2030 година не предвидува развој на инфраструктура за централно греење и ладење која што ќе користи обновливи извори на енергија.

4.2.10. Биогорива и останати течни биоенергенси – критериуми за одржливост и потврдување на сообразноста (Членови 17 до 21 Директивата 2009/28/ЕС)

- (a) Во рамките на IPA приектот (EuropeAid/129822/D/SER/MK) “Зајакнување на административниот капацитет на Секторот енергетика во Министерството за

економија и Агенцијата за енергетика” изготвен е нацрт текст на Законот за биогорива, како и подзаконска регулатива и Акционен план за биогорива во кои се транспонираат одредбите од директивата 2009/28 кои се донеуваат на биогоривата. Овој Закон и подзаконска регулатива се планира да бидат донсени во 2016 година. **Како ќе бидат спроведени критериумите за одржливост за биогорива и течни биоенергенси на национално ниво? (Дали е планирано спроведување на законодавство? Каква ќе биде институционалната поставеност?)**

Во рамките на IPA проектот изготвен е нацрт текст на Законот за биогорива, како и подзаконска регулатива и Акционен план за биогорива во кои се транспонираат одредбите од директивата 2009/28 кои се донеуваат на биогоривата. Овој Закон и подзаконска регулатива се планира да бидат донсени во 2016 година.

Критериумите за одржливост се регулирани со Правилник за примена на условите за одржливост на производството и користењето на биогоривата и/или биотечностите.

Овој Правилник се планира да се донесе во 2016 година.

- (b) **Како ќе се осигура дека биогоривата и течните биоенергенси што се земени предвид за националните обновливи цели, за националните обврски за обновлива енергија и/или се квалификуваат за финансиска поддршка се во согласност со критериумите за одржливост утврдени во чл. 17(2) до (5) од Директивата 2009/28/ЕС? (Ќе има ли национална институција/орган одговорно за следење/проверка на исполнувањето на критериумите?)**

Согласно Нацрт Законот за биогорива, изготвен е Правилник за условите и постапката за квалификација за добивање на поттикнувачки средства за производство на биогорива за транспорт. Согласно овој Правилник се пропишува документацијата која треба да ја следи секоја пратка на биогорива и начинот со кој се докажуваат критериумите за одржливост.

Согласно нацрт законот за биогорива се предвидува во рамките на Министерство за економија да се формира комисија од различни институции која ќе биде одговорна за следење и проверка на исполнувањето на критериумите на одржливост.

- (c) **Ако национално тело го следи исполнувањето на критериумите, дали такво национално тело веќе постои? Ако да, ве молиме образложете. Ако не, кога е планирано неговото воспоставување?**

Согласно Нацрт законот за биогорива не е предвидено да се формира национално тело. Улогата на национално тело ќе ја има Комисија која ќе биде формирана во рамките на Министерство за економија. Оваа Комисија ќе биде формирана со отпочнувањето на примена на Законот за биогорива односно во текот на 2016 година.

- (d) **Ве молиме обезбедете информации за постоењето на национален закон за урбанизирање и национален регистар на земјиштето за утврдување на сообразноста со чл. 17(3) до (5) од Директивата 2009/28/ЕС. Како економските субјекти можат да добијат пристап до овие информации? (Ве молиме обезбедете информации за постоењето на прописи и разликата помеѓу**

различните статуси на земјиштето, како што е земја со висока вредност на биодиверзитет, заштитено подрачје, итн. и за регистар на земјиштето и промени во статусот на земјиштето.)

Националниот закон за урбанизирање за утврдување на сообразноста со чл. 17(3) до (5) од Директивата 2009/28/ЕС е Законот за просторно и урбанистичко планирање (Службен весник на Република Македонија 60/2011). Според чл. 34 од законот, Агенцијата за планирање на просторот е должна да подготви Просторен план на Република Македонија и потоа да го следи неговото спроведување и да ги дефинира условите за планирање, одржување и ажурирање на единствениот просторно-информативен систем на податоци.

Агенцијата за катастар на недвижности е одговорната институција за урбаните подрачја и нивните промени на статусот на земјиштето. Агенцијата и нејзините одделенија низ земјата одржуваат национален регистар за урбаните подрачја во земјата.

Изводот од урбанистичкиот план се издава од соодветната општина додека изводот од просторниот план на Република Македонија се издава од Министерството за животна средина и просторно планирање. Ова министерство исто така е надлежно за биодиверзитетот и заштитените подрачја во земјата.

(е) Што се однесува до заштитените подрачја, ве молиме обезбедете информација за тоа под кој национален, европски или меѓународен режим на заштита се класифицирани.

Заштитените подрачја се класифицирани според Законот за заштита на природата („Службен весник на Република Македонија“ 67/2004, 14/2004, 84/2007, 35/2010, 47/2011, 148/2011, 59/2012 и 13/2013). Во последните пет декади од организирана заштита на природните предели во земјата, беа класифицирани 81 заштитено подрачје со вкупна површина од 232,495.05 хектари, или 9.05% од државната територија. Според Меѓународната унија за заштита на природата (IUCN), заштитените подрачја се класифицирани според следната табела:

IUCN класификација	Број на региони	Површина(ha)	% од територијата на Републиката
Строг природен резерват	2	10,673.2	0.42
Национален парк	3	115,713.2	4.5
Споменик на природа	57	70,423.97	2.74
Парк на природа	15	3,374.53	0.13
Заштитен предел	3	5,387.12	0.21
Повеќенаменско подрачје	1	26,923.03	1.05
Вкупно	81	232,495.05	9.05

Извор: Годишен извештај за статус на биодиверзитетот во Република Македонија

(ф) Кои се постапките за промена на статусот на земјиштето? Кој ги следи и известува на национално ниво промените на статусот на земјиштето? Колку често се ажурира регистарот за парцелисување (месечно, годишно, двогодишно, итн)?

Според чл. 48 од Законот за земјоделско земјиште, земјоделското земјиште може да се пренамени во градежно земјиште само ако категоријата на земјиштето е од V или повисока бонитетна класа. Пренамената на земјоделското земјиште може да биде трајна или временна.

Постапката за промена на статусот на земјиштето е иницирана со поднесување на барање во писмена форма во Министерството за земјоделие, шумарство и водостопанство.

Според чл. 17 од Законот за земјоделско земјиште, земјоделското земјиште во државна сопственост може да се даде на користење со концесија, но не може да се продаде на трето лице. Покрај тоа, земјиштето во државна сопственост не може да се пренамени од земјоделско во градежно.

Агенцијата за државен катастар на Република Македонија е надлежна за следење и известување за промените на статусот на земјиштето. Регистарот за статусот на земјиштето се ажурира врз база на поединечни случаи.

(g) **Како се осигурува и проверува на национално ниво сообразноста со добрите земјоделски и еколошки практики и други барања за повеќесекторско усогласување кои се условени од чл. 17(6) од Директивата 2009/28/ЕС?**

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е надлежно за следење и проверка на сообразноста со добрите земјоделски и еколошки практики и останатите повеќесекторски усогласувања од чл. 17(6) од Директивата 2009/28/ЕС.

(h) **Планирате ли да развиете доброволни шеми за „сертификација“ за одржливост на биогорива и течни биоенергенсии како што е опишано во вториот потстав на чл. (4) од Директивата 2009/28/ЕС? Ако да, како?**

Доброволната шема за „сертификација“ за одржливиот на биогорива и течни биоенергенсии може да се развие откако ќе соодветно ќе се развие пазарот за биогорива и течни биоенергенсии во државата за да ја одрази потребата за шеми за сертификација. Министерството за економија би била надлежната национална институција за издавање на сертификати врз основа на претходно издадена согласност од именуван орган за сертификација. Иако локално произведените биогорива не се сертифицирани, увезените количини мора да имаат сертификат од земјата на потекло.

4.3. Механизми за поддршка на унапредување на користењето на енергија од обновливи извори во електрична енергија применета од Договорната страна или група од Договорни страни

РЕГУЛАТИВА

(a) **Која е легалната основа за оваа обврска/индикативна цел?**

Производителите на обновлива енергија имаат гарантиран пристап до мрежата и диспечирањето. Според чл. 153 од Законот за енергетика, Операторот на пазарот е должен да ја откупи електричната енергија произведена од повластените производители.

Понатаму, нема потреба производителите на обновлива енергија да плаќаат за мрежни надоместоци, билансни или помошни услуги.

Постојат ли било какви индикативни цели поврзани со одредени технологии?

Количините на обновлива енергија кои треба да се набават се поврзани со одредени технологии, моментално вклучувајќи, хидро, ветерна, соларна фотонапонска и технологија за биомаса и биогаз.

(б) Кои се конкретните обврски/индикативни цели годишно (по технологија)?

Целниот удел во GWh дефиниран во Владината Стратегија за ОИЕ за електрична енергија произведена од секоја ОИЕ технологија е прикажан во подолната табела.

ОИЕ-ЕЕ ЦЕЛЕН УДЕЛ (GWh)

ОИЕ Технологија	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
Големи хидро	1,355	1,355	1,355	1,355	1,385	1,355	2,025	2,650
Мали хидро	243	293	347	393	439	480	628	702
Ветерни	96	96	110	110	110	110	308	616
Соларни ФН	25	27	29	31	33	36	50	130
Биомаса	0	0	0	5	12	25	40	50
Биогаз	21	42	49	49	49	56	84	84
Геотермална	0	0	0	0	0	0	0	74
Вкупно	1,740	1,813	1,890	1,944	2,028	2,062	3,135	4,307

Во напред наведениот табеларен преглед прикажан е придонесот на секој одделен обновлив извор на енергија во Република Македонија. Во вкупните количини на производство на електрична енергија земено е во предвид производството на електрична енергија од обновливи извори на енергија кои би се користеле повластена тарифа доколку се стекнат со статус на повластен производител како и оние обновливи извори на енергија кои нема да користат повластена тарифа. Согласно националното законодавство, доколку е исполнет капацитетот утврден со одлука на Владата за вкупната инсталирана моќност на секој обновлив извор на енергија, постојката не може да се стекне со статус на повластен производител, односно не може да користи повластена тарифа.

Според Владината Одлука (Службен весник на Република Македонија 56/2013), вкупната инсталирана моќност на секој обновлив извор квалификуван за повластена тарифа е како следи:

А: Ветер

1. До 31. декември, 2016 е 65 MW.
2. До 31. декември, 2020 е 100 MW.
3. До 31. декември, 2025 е 150 MW.

В: Фотонапонски

1. Вкупната инсталирана моќност квалификувана за повластени тарифи за ФН центри кои имаат инсталирано моќност помала или еднаква на 50 kW е 4 MW.
2. Вкупната инсталирана моќност квалификувана за повластени тарифи за ФН центри кои имаат инсталирано моќност поголема од 50 kW, но помала или еднаква на 1 MW е 14 MW.

C: Биомаса

1. Вкупната инсталирана моќност квалификувана за повластени тарифи за енергетски постројки на биомаса е 10 MW.

D: Биогаз

1. Вкупната инсталирана моќност квалификувана за повластени тарифи за енергетски постројки на биогаз е 6 MW.

(c) Кој треба да ја исполни обврската?

Во 2011 година, Владата на Република Македонија усвои Одлука за утврдување на целите и годишната динамика за зголемениот удел на енергија од обновливи извори во финалната потрошувачка на енергија **Кои се последиците од неисполнување?**

Како потписничка на Договорот за основање на Енергетска заедница, Република Македонија се обврза да ја усогласи националната легислатива со постоечката ЕУ регулатива за енергија, животната средина, конкурентноста и обновливата енергија. Ова го вклучува и постигнувањето на целта од 21% усвоена од Владата во финалната потрошувачка на енергија од обновливи извори до 2020 (пресметано во согласност со насоките на ЕУ) и дополнета со Одлуката на Советот на министри од Енергетската заедница до 28% (D/2012/04/MC-EnC (10th MC/18/10/2012-Анекс18/09.07.2012)).

(d) Постои ли механизам за надгледување на исполнувањето?

Во склад со чл. 2 од Одлуката за утврдување на целите и годишната динамика за зголемениот удел на енергија од обновливи извори во финалната потрошувачка на енергија, целите треба да бидат постигнати преку изградба на нови енергетски постројки кои користат ОИЕ и со посилни мерки за енергетска ефикасност во согласност со Стратегијата за искористување на ОИЕ до 2020 и Стратегијата за енергетска ефикасност до 2020.

Во согласност со чл. 146(3) од Законот за енергетика, Министерството за економија е надлежно за надгледување на исполнувањето на ОИЕ целите и согласно за двогодишните извештаи за спроведувањето на Акциониот план за обновливи извори на енергија.

(e) Постои ли некаков механизам за измена на обврските/индикативните цели?

Владината Стратегија за обновлива енергија ќе биде прегледана и ревидирана во 5-годишни интервали кои овозможуваат прилагодување на целите. Според Законот за енергетика, НАПОЕ ќе се развива во следните 10 години. Понатаму, секоја година, напредокот кон исполнување на целите на секоја технологија за обновлива енергија ќе биде надгледувана, со што ќе се овозможи соодветно прилагодување на повластените тарифи (според Уредбата за повластени тарифи).

Исто така, во согласност со чл. 146(3) од Законот за енергетика и Одлуката на Министерскиот совет на Енергетската заедница MC/18/10/2012-Annex 18/09.07.2012, доколку целите не се остварени, Министерството за економија ќе поднесе до Владата предлог за дополнителни мерки и релевантни дополнувања на Акциониот план, кој понатаму ќе биде доставен до Енергетската заедница.

ФИНАНСИСКА ПОДДРШКА

(a) Кој е називот и краткиот опис на шемата?

За да се стимулира изградбата на нови електроцентрали користејќи обновливи извори на енергија или високоефикасни комбинирани постројки, производителите на енергија од обновливи извори може да се здобијат со статус на повластен производител и со тоа да се здобијат со право на продажба на електрична енергија по повластени тарифи. Повластените тарифи за електрична енергија се регулирани цени по кои операторот на пазарот е обврзан да ја купува електричната енергија произведена од повластените производители во Република Македонија.

Повластените тарифи им се нудат на производителите на обновлива енергија кои се квалификуваат како повластени производители во следните технологии: мали хидро, ветерни, соларни фотонапонски, биомаса и биогаз. Други технологии може да бидат понудени по повластени тарифи во иднина ако станат технички и економски остварливи (ако се идентификувани во идните изданија на Владианата ОИЕ Стратегија). Повластените тарифи се утврдени во евроценти по киловат час на електрична енергија испорачана во електросистемот и не вклучува данок на додадена вредност.

Правилникот за обновливи извори на енергија, подготвен од Министерството за економија, го утврдува начинот на издавање, пренос и одземање на гаранциите за потекло на електричната енергија произведена од обновливи извори на енергија по електронски пат кој ќе осигура точност и тајновитост и ќе спречи можни злоупотреби. Исто така, ќе ги назначи начинот, постапката и условите и одредбите за признавање на гаранциите за потекло издадени од странски држави. Електронскиот регистар на издадени гаранции за потеклото на електричната енергија произведена од обновливи извори на енергија е создадена да осигура дека истото количество електрична енергија произведено од обновливи извори се регистрира само еднаш.

(b) Дали тоа е доброволна или задолжителна шема?

Во согласност со чл. 149 од Законот за енергетика, производителите на електрична енергија од обновливи извори можат да се стекнат со статус на повластен производител, а со тоа и со право за продажба на произведената електрична енергија по повластени тарифи според релевантната технологија. Во согласност со чл. 153 (4) од Законот за енергетика, повластениот производител има право да го раскине договорот со операторот на пазарот и пред истекот на рокот за којшто е склучен договорот, но во тој случај ќе го изгуби статусот на повластен производител, без право повторно да се стекне со тој статус.

(c) Кој управува со шемата? (Тело кое применува, орган кој следи)

Министерството за економија е одговорно за спроведување и надгледување во согласност со Законот за енергетика. Агенцијата за енергетика е надлежна за вршење одредени активности. Регулаторната комисија за енергетика исто така е вклучена во спроведувањето и надгледувањето; т.е. издавање на дозволи за производство, давање на согласност за добивање на статус на повластен производител, издавање на дозволи за повластени тарифи итн.

(d) Кои мерки се превземени за да се осигура достапност на потребните буџети/финансирање за постигнување на националната индикативна цел?

Разликата помеѓу трошокот за купување на електрична енергија од ОИЕ производители по повластена тарифа и пазарната цена на електричната енергија се собира во форма на доплата на преносната тарифа од крајните корисници на електрична енергија во сооднос со потрошувачката; т.е. наплата по потрошен kWh.

(e) Како е обработена долгорочната сигурност и безбедност во оваа шема?

Користењето на повластените тарифи е утврдено во чл. 149 од Законот за енергетика. Моментално понудените повластени тарифи, како и оние кои ќе бидат понудени во согласност со Законот за повластени тарифи се нудат за подолги периоди (15 години за соларни ФН, технологии за биомаса и биогаз, и 20 години за мали хидро и ветерни технологии) според договори за купопородажба на електрична енергија помеѓу ОИЕ производители и Операторот на пазарот со цел да им овозможат на инвеститорите надомест на трошоците и разумен профит.

(f) Дали шемата периодично се ревидира? Какви механизми на повратна спрега или прилагодување постојат? Како е за сега оптимизирана шемата?

Повластените тарифи се ревидираат најмалку еднаш годишно, а може и почесто по потреба. Напредокот во однос на целните нивоа на обновлива енергија се надгледува од страна на Министерството за економија, а ако нивоата не се достигнати, повластените тарифи ќе бидат прилагодени (Закон за повластени тарифи). На пример, во април 2013:

- Повластената тарифа за биомаса беше зголемена;
- Повластената тарифа за биогаз беше зголемена;
- Повластената тарифа за соларни ФН беше намалена (во склад со намалувањето на производните трошоци), но вкупната инсталирана моќност на државно ниво за повластените производители беше зголемена; и
- Тарифите за мали хидроелектрани и ветерници не претрпеа никакви промени.

(g) Дали поддршката се разликува по технологии?

Повластените тарифи се различни за секоја технологија, а моментално вклучуваат мали хидро, ветерни, соларни ФН, биомаса и биогаз.

(h) Кои се очекуваните влијанија во однос на производството на енергија?

Од повластените тарифи се очекува да ги унапредат целните нивоа на обновлива енергија влучени во Владината ОИЕ Стратегија. Доколку се увиди дека нивоата на обновлива енергија не се достигнуваат, повластените тарифи ќе бидат соодветно прилагодени.

- (i) Дали поддршката е условена со исполнување на критериумите за енергетска ефикасност.

Не.

- (j) Дали е тоа постоечка мерка? Можете ли да го наведете националното законодавство кое ја регулира?

Повластената тарифа од сегашниот Закон за енергетика може да се примени од производителите кои се имаат здобиено со статус на повластен производител на начин и по постапка утврдена во сегашниот закон и подзаконските акти во согласност со овој закон.

Преку Уредба за повластени тарифи за електрична енергија, Владата на Република Македонија ќе го утврди, за секој вид на повластен производител одделно, следното:

- 1) Одредени услови и одредби кои треба да се исполнат од електропостројката за да се здобие со статус на повластен производител;
- 2) Горниот праг за инсталирана моќност на електропостројката потребна за здобивање со статус на повластен производител; и
- 3) Повласте ни тарифи за електрична енергија и периодот за нивна примена.

Регулаторната комисија за енергетика донесува Одлука за доделување на статус на повластен производител и ќе води Регистар на повластени производители. Регулаторната комисија за енергетика ќе усвои Правилник за повластени производители, со која го уредува начинот и постапката за стекнување на статус на повластен производител, начинот и постапката на усвојување на одлуката за примена на повластени тарифи, како и содржината, формата и начинот на водење на Регистар на повластени производители.

- (k) Дали ова е планирана шема? Кога ќе стане функционална?

Повластените тарифи се веќе во функција.

- (l) Кои се датите на почеток и крај (времетраење) поставени за целата шема?

- Времетраењето на повластените тарифи е утврдено во Уредбата за повластени тарифи за електрична енергија?

- (m) Дали постојат максимални и минимални големини на системот кои се прифатливи?

Максималната големина на проектот кој може да се квалификува за повластена тарифа за секоја ОИЕ технологија е прикажана во подолната табела. Не постои услов за минимална големина.

МАКСИМАЛНА ГОЛЕМИНА НА ОИЕ ПОСТРОЈКА ЗА ПОВЛАСТЕНИ ТАРИФИ

Технологија	Максимална големина
Мали хидро	10 MW
Ветерни	50 MW
Соларни ФН	1 MW
Биомаса	3 MW
Биогас	неограничена

- (п) Дали е можно истиот проект да е поддржан од страна на повеќе од една мерка за поддршка? Кои мерки може да се кумулираат?

Иако мерките за поддршка ги вклучуваат и сертификатите за гаранција на потекло од ОИЕ како и повластените тарифи, клучно е да се назначи дека овие мерки за поддршка не може да се кумулираат.

- (о) Дали постојат регионални/локални шеми? Ако постојат, Ве молиме опишете ги детално користејќи ги истите критериуми.

Не постојат одделни регионални или локални шеми.

Посебни прашања за финансиската поддршка за инвестирање:

- (а) Што е одобрено со шемата? (субвенции, донации на капитал, нискокаматни кредити, даночни ослободувања или намалувања, даночни поврати)

Со цел да се стимулира користењето на сончева енергија во државата, Министерството за економија во неколку наврати (2007, 2009, 2011, 2012, 2013, 2014 и 2015 година) успешно спроведе активности за имплементација на субвенции преку надоместување на дел од трошокот за купени и инсталирани соларни и термални колекторски системи во домаќинства до 30%, но не повеќе од 300 ЕУР во денарска противвредност по домаќинство.

Во согласност со Владината промоција на обновливи извори на енергија и енергетска ефикасност, неколку банки во државата поддржуваат проекти во областа на ОИЕ и ЕЕ преку неколку кредитни линии. Овие кредитни линии им нудат на клиентите опција да инвестираат во нови, иновативни проекти преку користење на извори на обновлива енергија, преку подобрување на енергетската ефикасност и штедење на енергија. Постојат заеми за поединци наменети да финансираат проекти за подобрување на условите за живеење за следните цели: изолација на сидови, кровови и подови, промена на прозорци и врати, греење и ладење итн. Исто така постојат кредитни линија за компании за подобрување на енергетската ефикасност. Овие кредитни линии се наменети за инвестирање во опрема и недвижности, каде што можат да се постигнат мерливи заштеди на енергија. Со инвестирање во енергетска ефикасност, компаниите не само што заштедуваат директни трошоци за работење кои можат да изнесуваат до 35% од вкупните оперативни трошоци во индустријата, туку преку овие кредитни линии можат директно да ја подобрат конкурентноста преку намалување на прекините во работењето, автоматизација и намалување на тесни грла во производството.

Во 2007, со цел да се поддржи развојот на пазарот за соларни колектори, Владата усвои одлука со која се намалува стапката на ДДВ за соларни колектори од 18% на 5%.

- (б) Кој може да има корист од оваа шема? Дали таа е наведена за одредена технологија/и??

Од оваа шема подеднаква корист имаат и домаќинствата и бизнисите. Заемите од овие кредитни линии им дозволуваат на македонските домаќинства и компании да ја намалат потрошувачката на енергија и да ги намалат емисиите на јаглерод двооксид. Компаниите

се заинтересирани за користење на еко заеми за да ја подобрат својата конкурентност на локалните и европските пазари, како и за инвестирање во одржлива енергија.

- (c) Дали барањата се примаат и одобруваат континуирано или постојат периодични повици? Ако се периодични, Ве молиме опишете ги зачестеноста и условите?

Министерството за економија планира да спроведе давање на субвенции за домаќинствата за термални сончеви колектори секоја година во континуитет.

Посебни прашања за сертификатите со кои се тргува:

- (a) Постои ли задолжителен дел од уделот во струја произведена од обновливи извори во вкупното снабдување?

Шемите со сертификати со кои се тргува не се уредено во националното законодавство и не се применуваат. Во текот на изменување и дополнување на Законот за енергетика со цел да се обезбеди целосна усогласеност со Директивата 2008/29/EC ќе се направи оценка кои механизми за поддршка да се уредат во националното законодавство.

- (b) Кој ја има обврската?

Сè уште не е уредено

- (c) Постојат ли опсези поврзани со одредени технологии?

Сè уште не е уредено

- (d) Кои технологии се покриени од страна на шемата?

Сè уште не е уредено.

- (e) Дали е дозволена меѓународна трговија со сертификати? Кои се условите?

Сè уште не е уредено.

- (f) Дали постои најниска цена?

Сè уште не е уредено.

- (g) Постои ли казна за неисполнување?

Сè уште не е уредено.

- (h) Која е просечната цена за сертификатите? Дали е јавно објавена? Каде?

Сè уште не е уредено.

- (i) Која е шемата за тргување со сертификати?

Сè уште не е уредено.

- (j) Колку долго постројката може да учествува во шемата?

Сè уште не е уредено.

Посебни прашања за фиксните повластени тарифи:

- (a) Кои се условите за добивање на фиксна повластена тарифа?

Производителите на обновлива енергија може да се здобијат со статус на повластен производител и да добијат повластени тарифи доколку:

- Произведуваат електрична енергија од обновливи извори на енергија и се имаат регистрирано како производител на електрична енергија кој користи обновливи извори на енергија;
- Нивната инсталирана моќност не ја надминува инсталираната моќност утврдена со Правилникот за повластени тарифи, за секоја електрична постројка одделно; и
- Опремата, инсталацијата и приклучувањето кон преносниот и дистрибутивниот систем на производителот на обновлива енергија претставува техничко-функционална единица и електропостројата е поврзана со систем релевантен за својот вид и користи само еден вид на извор на обновлива енергија.

(b) Постои ли горна граница на вкупниот годишен обем на производство на електрична енергија или на инсталирана моќност која има право на тарифата?

За сега, постои горна граница на вкупна инсталирана моќност на секоја технологија која добива повластена тарифа. Во моментот, ограничувањата се следните:

- Без ограничување за мали хидро
- 65 MW за ветер до 2016, 100 MW до 2020 и 150 MW до 2025 година
- 18 MW за соларни ФН во моментот
- 10 MW за биомаса
- 7 MW за биогаз.

За соларни ФН, постои горна граница од 4 MW за инсталации до 50 kW, и горна граница од 14 MW за инсталации помеѓу 50 kW и 1 MW.

Овие ограничувања веќе беа променети од Влада на Република Македонија во зависност од достапноста на средства и развојот на технологијата, во иднина повторно може да бидат променети.

(c) Дали е тоа шема врзана за технологија? Кои се тарифните нивоа за секоја од нив?

Шемата се однесува на секоја технологија одделно, со повластени тарифи како што се прикажани во подолната табела:

ПОВЛАСТЕНИ ТАРИФИ

Обновлива технологија	Максимална големина на постројката	Се однесува на	Повластена тарифа (€/kWh)	Период на фиксната тарифа
Мали хидроелектрани	10 MW	Производство на: 1 – 85,000 kWh/мес 85,000 – 170,000 kWh/ мес 170,000 – 350,000 kWh/ мес 350,000 – 700,000 kWh/	12.00 8.00 6.00 5.00	20 години

		мес Над 700,000 kWh/ мес	4.50	
Ветерници	50 MW	Сите големини	8.9	20 години
Соларна	1 MW	Големина на постројка: Помалку од 0.05 MW Повеќе од 0.05 MW	16 12	15 години
Биомаса	3 MW	Сите големини	15	15 години
Биогас	/	Сите големини	18	15 години

(d) Постојат ли други критериуми за разликување на тарифите?

Да. За постројките за биомаса, највисокиот процент на фосилни горива користени во вкупното производство на енергија треба да е помалку од 15% за да се квалификуваат за повластена тарифа. Доколку процентот се наоѓа помеѓу 15% и 30%, повластената тарифа се пресметува според следната формула:

$$PT = PT0 \times (1.15 - p \times 0.01) \times 0.01$$

Каде што:

- PT е намалената повластена тарифа
- PT0 е моменталната тарифа за биомаса
- p е процентот на фосилни горива користени во вкупното производство на енергија, утврдено од Министерството за економија.

За постројки за биогас, највисокиот процент на фосилни горива користени во вкупното производство на енергија ќе биде помалку од 10% за да се квалификуваат за повластена тарифа. Доколку процентот се наоѓа помеѓу 10% и 20%, повластената тарифа се пресметува според следната формула:

$$PT = PT0 \times (1.10 - p \times 0.01) \times 0.01$$

Каде што:

- PT е намалената повластена тарифа
- PT0 е моменталната повластена тарифа
- p е процентот на фосилни горива користени во вкупното производство на електрична енергија, утврдено од Министерството за економија.

(e) Колку долго се гарантирани фиксните тарифи?

За мали хидро и ветерни центри, повластената тарифа е гарантирана на 20 години. За постројки на соларни ФН, биомаса и биогас, повластената тарифа е фиксирана на 15 години.

(f) Дали се предвидени било какви прилагодувања на тарифите во шемата?

Не се предвидени тарифни прилагодувања во блиска иднина, но доколку повластените тарифи не ги испорачуваат количините на обновлива енергија утврдени со Владината ОИЕ Стратегија, или испорачуваат повеќе од потребните количини, повластените тарифи ќе бидат соодветни прилагодени. Во тек е анализа за изработка на методологија во два дела за

прилагодување на постојните тарифи за мали хидроелектрични центри. Првиот дел се однесува на промена на цената во зависност од инсталираната моќност на малата хидроелектрична централа, додека во третиот дел се однесува на корекциониот фактор на цената во зависност од референтниот број на работни часови во годината.

Посебни прашања за повластени премии:

(a) **Кои се условите за да се добие премијата?**

Во постојното законодавство не е утврден механизам за поддршка на обновливите извори на енергија по пат на премии. Со изменувањата и дополнувањата на Законот за енергетика кои се предвидени со цел да се транспонираат одредбите од Директивата 28/2009 ќе се направи анализа кои се најдобри механизми кои одговараат на условите на Република Македонија.

(b) **Дали постои горна граница на вкупното годишно произведено количество на електрична енергија или на инсталираната моќност која има право на повластена премија?**

Овој механизам за поддршка не е уреден во постојното законодавство.

(c) **Дали е тоа алтернатива на фиксната тарифа?**

Сè уште не е уредено.

(d) **Дали е тоа шема врзана за одредена технологија? Кои се нивоата за премија на секоја од нив?**

Сè уште не е уредено.

(e) **Постои ли долна и/или горна граница за премијата? Ве молиме наведете.**

Сè уште не е уредено.

(f) **За кој период се гарантирани овие премии?**

Сè уште не е уредено.

(g) **Дали се предвидени било какви прилагодувања на тарифите во шемата?**

Сè уште не е уредено.

Посебни прашања за распишување на тендер:

(a) **Која е зачестеноста и големината на тендерите?**

Не се користат тендери за производители на електрична енергија од обновливи извори освен во случајот на инсталации за хидроелектрани. Потенцијалните компании мора да имаат концесиски права за користење на вода за производство на енергија, кои се доделуваат преку распишан тендер.

До сега, 67 концесиски договори се потпишани со вкупна инсталирана моќност од 59.7 MW и годишно производство на електрична енергија од 230 GWh.

Распишувањето на тендери се прави по потреба за да се постигнат целите наведени во Владината ОИЕ Стратегија.

(b) Кои технологии се наведени?

Само хидротехнологиите ги исполнуваат барањата, а само мали хидроцентрали (помали од 10 MW) се квалификувани за повластени тарифи.

(c) Дали се интегрирани со развој на мрежата?

Да, пред распишување на тендер, Министерството добива информација од релевантниот оператор на мрежата (воглавном дистрибутивниот оператор-ЕВН) за изводливоста за приклучување на мрежата и интеграција. Само за оние локации каде што е можна успешна мрежна интеграција се распишува тендер за концесии. Од друга страна, мрежните оператори (МЕПСО и ЕВН) го планираат развојот на мрежата земајќи го предвид потенцијалниот развој во производството на енергија од обновливи извори.

4.4. Шеми за поддршка за промовирање за користење на енергија од обновливи извори за греење и ладење кои се применуваат од страна на Договорната страна или група на Договорни страни

(a) Како се прилагодени шемите за поддршка за електрична енергија од обновливи извори за да го поттикнат користењето на комбинирано производство на топлина и електрична енергија (CHP) од обновливи извори на енергија?

Засега, постојат два правилника за гаранциите за потекло на електрична енергија произведена од обновливи извори на енергија и високоефикасни комбинирани постројки и доделување на статус на повластени производители на високоефикасни комбинирани постројки.

Според дефиницијата во Законот за енергетика, развиен е правилник за високоефикасни комбинирани постројки, кој ги пропишува: методологијата за пресметка на коефициентот на полезно дејство на високоефикасни комбинирани постројки за електрична и топлинска енергија; методологијата за проценка на заштедата на примарната енергија во високоефикасните комбинирани постројки; содржината, формата и начинот на водење на Регистарот на високоефикасни комбинирани постројки; начинот за издавање, пренесување и одземање на гаранции за потекло произведени од високоефикасни комбинирани постројки, како и начинот, постапката и условите за признавање на гаранциите за потекло издадени во странство, начинот и постапката за определување на енергетската вредност на горивата што се користат во високоефикасните комбинирани постројки; и содржината, формата и начинот на водење на Регистар на високоефикасни комбинирани постројки.

(b) Кои шеми на поддршка се во сила за да го поттикнат користењето на окружно греење и ладење од обновливи извори на енергија?

Не постојат податоци.

(c) Кои шеми на поддршка се во сила за да го поттикнат користењето на греење и ладење од мал размер од обновливи извори на енергија?

Постои шема за поддршка за да го поттикне користењето на топла вода од загреана од соларна енергија, најмногу до 30% од инвестицијата, но не повеќе од 300 ЕУР. Оваа шема за поддршка е спроведена врз база на систем на лотарија.

Според Стратегијата за искористување на обновливи извори на енергија до 2020 година, во 2006 година во Република Македонија вкупно имало 4,000 соларни колектори за загревање на водата. Уделот на соларно загревање во вкупната потрошувачка на енергија е 0.04%.

Од 2007 година, Владата на Република Македонија финансиски го поддржува воведувањето на соларни колектори. Позитивна иницијатива беше Владијата одлука да се субвенционираат домаќинствата кои инсталираат соларни колектори, преку учество во буџетските средства за секој инсталиран колектор. Владата на Република Македонија субвенционирање 500 домаќинства во 2007 година; 500 домаќинства во 2009 година; 420 домаќинства во 2011 година; 481 домаќинства во 2012 година и 514 домаќинства во 2013 година, 606 домаќинств во 2014 година 590 домаќинств во во 2015 година. Од 2012 година овие субвенции се реализирани преку јавно извлекување на лица кои можат да се здобијат со право на компензација на трошоците за купените колектори.

Врз основа на достапни буџетски средства, Владата на Република Македонија ќе продолжи да ги поддржува ваквите дејства и во иднина.

Позитивните мерки од овие мерки за поттикнувања се следните:

- Годишно со воведување на соларни колектори, секое домаќинство заштедува околу 2,400 kWh ако соларниот колектор се користи околу 8 месеци во годината;
- Според финалната цена на електричната енергија во државата, финансиските заштеди на секое домаќинство годишно изнесуваат околу 13,000 МКД (или EUR 200);
- Зголемување на јавната свест за позитивните ефекти од користењето на соларна енергија во домаќинствата;
- Промоција на обновливи извори на енергија и поголемо вклучување во финалната потрошувачка на енергија;
- Заштита на животната средина;

(d) Кои мерки за поддршка се востановени за да го поттикнат користењето на греење и ладење од обновливи извори на енергија за индустриска примена?

Не постојат шеми за поддршка да го поттикнат користењето на греење и ладење од обновливи извори на енергија за индустриска намена. Според Стратегијата за искористување на обновливи извори на енергија, за да се промовира поголемо воведување на соларни системи во индустрискиот сектор како што се млекарската, прехранбената и текстилната индустрија како големи потрошувачи на топла вода во нивните производствени процеси, потребно е да се стимулираат домашните производители да навлезат во масовно производство на соларни системи преку олеснување на извозот и административните постапки.

4.5. Мерки за поддршка кои го промовираат користењето на енергија од обновливи извори во сообраќајот кои ги применуваат Договорните страни или група од Договорни страни

(a) Кои се конкретните обврски/индикативни цели годишно (по гориво или по технологија)?

Според ЕУ Директивата 2009/28/ЕС, потрошувачката на биогорива до 2020 е планирана до ниво од 10% од вкупната потрошувачка на горива за сообраќај според Стратегијата за искористување на обновливите извори на енергија во Република Македонија до 2020 (2010. Тоа е еднакво на 55 ktоe/година до 2020. Овие количини на биогориво ќе ги заменат соодветните количини на дизел гориво.

(b) Постои ли разлика во поддршката според видови на горива или технологии? Постои ли некоја посебна поддршка за биогорива кои ги исполнуваат критериумите во чл. 21(2) од Директивата?

Во моментот не постојат шеми за поддршка кои би го поттикнале користењето на биогорива кои ги исполнуваат критериумите од чл. 21(2) од Директивата. Според Стратегијата за искористувањето на обновливи извори на енергија, за да се стимулира користењето на биогорива во сообраќајот, Владата на Република Македонија треба да усвои подзаконски акти кој ќе го утврди минималното учество во мешавините на горива за транспорт со биогорива. Овој подзаконски акт ќе утврди дека само мешавини на фосилни горива и биогорива ќе бидат пласирани на пазарот. Во почетокот ова само ќе се однесува на дизел горивата, додека бензинските горива ќе бидат вклучени кога ќе се обезбедат соодветни услови.

4.6. Конкретни мерки за промоција на користењето на енергија од биомаса

4.6.1. Снабдување со биомаса: домашна и преку трговија

Моменталната понуда на биомаса, покажана во подолната табела е земена од достапните податоци на МАЕ и националните статистики.

МОМЕНТАЛНА ПОТРОШУВАЧКА НА БИОМАСА, ktоe

ktоe	Година	Индустрија	Резиденцијална	Земјоделие	Друго	Вкупно
CRES студија	2009-2010	1	303	1	15	320
CRES студија	2010-2011	1	303	1	15	320
МАЕ ⁶	2009	0.76	174	0.95	15	190.71
Национални статистики ⁷	2009	0.72	160.36	0.88	12.58	174.54

⁶ http://www.iea.org/stats/renewdata.asp?COUNTRY_CODE=MK

ТАБЕЛА 7: СНАБДУВАЊЕ СО БИОМАСА 2009

Сектор на потекло		Количина на домашниот ресурс ⁸	Увезено		Извезено	Нето количина	Примарно производство на енергија (ktoe)
			ЕУ	Не-ЕУ	ЕУ		
А) Биомаса од шумарство ⁹ :	Од кое:						
	1. директно снабдување на дрвна биомаса од шуми и друго пошумено земјиште за производство на енергија	720.326 10 ³ m ³	32.462 10 ³ m ³	-	(0.205) 10 ³ m ³	752.583 10 ³ m ³	175
	Опционално – ако има достапни информации можете да навлезете во подлабоки детали за количината на сировини која ѝ припаѓа на оваа категорија: а) сеча б) остатоци од сеча (врвови, гранки, кора, трупци) с) остатоци од управување со пејсажи (дрвена биомаса од паркови, градини, дрвореди, грмушки) д) друго (ве молиме дефинирајте)						
	2. индиректно снабдување со дрвна	-	-	-	-	-	-

⁷ Државен завод за статистика, Енергетски биланси 2000 - 2010⁸ Количина на ресурсот во m³ (ако е можно, ако не во други алтернативи единици) за категорија А и нејзините подкатегории и во тони за Категории В и С и нивните поткатегории.⁹ Биомаса од шумарство исто така треба да вклучи и биомаса од индустрии базирани на шумите. Под категоријата на биомаса од шумарство, обработените цврсти горива, како што се дрвен чипс, пелети и брикети треба да бидат вклучени во соодветните поткатегории на потекло.

	биомаса за производство на енергија						
В) Биомаса од земјоделие и рибници:	Од кое:						
	1. земјоделски усеви и производи од рибарство непосредно обезбедени за производство на енергија	-	-	2,156 t	-	2,156 t	1.9
	2. земјоделски нус производи/процесирани остатоци и нуспроизводи од рибарство за производство на енергија	-	-	-	-	-	-
	Опционално – ако има достапни информации можете да навлезете во подлабоки детаљи: а) слама б) ѓубриво в) животинска маст г) месно и коскено брашно д) погача нус-производ (вкл. Маслено зрно и погача после цедењето на маслиново масло за енергија) е) биомаса од овоштарство (вклучувајќи лушпа/кора, јадро) ж) нуспроизводи од рибарство з) исечоци од лози, маслинки, овошки и) друго (ве молиме						

	дефинирајте)						
С) Биомаса од отпад:	Од кое:						
	1. Биоразградив дел од градски цврст отпад вклучувајќи биоотпад (биоразградив отпад од дворови и паркови, храна и кујнски отпад од домаќинства, ресторани, кетеринг и малопродажни објекти и сличен отпад од објекти за преработка на храна) и депониски гас	-	-	-	-	-	-
	2. Биоразградив дел од индустриски отпад (вклучувајќи хартија, картон, палети)	-	-	-	-	-	-
	3. Талог од канализација	-	-	-	-	-	-

Ве молиме објаснете ја методологијата на преметка на факторот на претворање користена погоре за претворање на количината на расположиви ресурси за примарна енергија.

Биомаса од шумарство – Биомасата од шумарство беше утврдена да биде 92% листопадна и 8% зимзелена според Државниот завод за статистика. Ова беше земено предвид во пресметките бидејќи основната густина на различните видови дрвја е различна.

Кубни метри на биомаса X основна густина на дрво (kg/m^3) / 1000 = тони

Тони на биомаса X нето калорична вредност (GJ/тон) X GJ/КТОЕ фактор на претворање = КТОЕ

Нето калоричната вредност користена за биомаса од шумарство и земјоделие се зададени вредности од Насоките за националниот инвентар на стакленични гасови од Меѓувладиниот панел за климатски промени од 2006 (IPCC).

Ве молиме наведете врз основа на што е пресметана биоразградивата фракција од градскиот цврст опат и индустрискиот отпад.

Не постојат податоци

Ве молиме искористете ја Табела 7а за давање на проценка за придонесот на користењето на енергија од биомаса во 2015 и 2020 (Според категоризацијата користена во Табела 7).

Табела 7А (Очекувана домашна понуда на биомаса во 2015 и 2020) е ускладена со очекуваниот придонес на користењето на енергија од биомаса во 2015 и 2020, според прилагодените податоци од ОИЕ Стратегијата која повикува на користење на биомаса за загревање, сообраќај и производство на електрична енергија.

ТАБЕЛА 7А: ОЧЕКУВАНА ДОМАШНА ПОНУДА НА БИОМАСА ВО 2015 И 2020

Сектор на потекло		2015		2020	
		Очекувана количина од домашни извори	Произво дство на примарн а енергија (ktoe)	Очекувана количина од домашни извори	Произво дство на примарн а енергија (ktoe)
А) Биомаса од шумарст во:	1. директно снабдување на дрвна биомаса од шуми и друго пошумено земјиште за производство на енергија	706.553 10^3m^3	185	779.118 10^3m^3	204
	2. индиректно снабдување со дрвна биомаса за производство на енергија	-	-	-	-
В) Биомаса од земјодел ие и рибници:	1. земјоделски усеви и производи од рибарство непосредно обезбедени за производство на енергија	-	-	-	-
	2. земјоделски нус производи/процесирани остатоци и нуспроизводи од рибарство за производство на енергија	-	-	-	-
С) Биомаса од отпад:	1. Биоразградив дел од градски цврст отпад вклучувајќи биоотпад (биоразградив отпад од дворови и паркови, храна	-	-	-	-

	и кујнски отпад од домаќинства, ресторани, кејтеринг и малопродажни објекти и сличен отпад од објекти за преработка на храна) и депониски гас				
	2. Биоразградив дел од индустриски отпад (вклучувајќи хартија, картон, палети)	-	-	-	-
	3. Талог од канализација	-	-	-	-

Која е очекуваната улога на увезена биомаса до 2020 година? Ве молиме наведете ги очекуваните количини (ktoe) и укажете на можни земји на увоз?

Биодизелот како гориво во моментот се произведува во мали количини во Република Македонија од нерафинирано масло од маслодајна репка која се набавува од увоз.

Како дополнување на доставените информации од погоре, можете ли да ја опишете моменталната ситуација на земјоделското земјиште за производство на усеви посветени на производство на енергија како што следи:

Табела 8: Моментално користење на земјоделско земјиште за производство на усеви посветени на производство на енергија во 2009

Земјоделско земјиште користено за производство на одредени енергетски засади	Површина (ha)
1) Земјиште користено за брзорастечки засади (врби, тополи)	0
2) Земјиште користено за други енергетски засади како што се треве (reed canary трева, switch трева, Miscanthus), кинеска шеќерна трска	0

4.6.2. Мерки за зголемување на достапноста на биомаса, земајќи ги предвид и останатите корисници на биомаса (сектори земјоделство и шумарство)

МОБИЛИЗАЦИЈА НА НОВИ ИЗВОРИ НА БИОМАСА:

(a) Ве молиме наведете колку земјиште е деградирано.

Нема земјоделско земјиште кое се смета за деградирано во смисла дека не би било прикладно за земјоделски усеви кои можат да се користат за енергетски цели.

(b) Ве молиме наведете колку има неискористено обработливо земјиште.

Според податоците од Државниот завод за статистика, вкупното неискористено обработливо земјиште во Македонија во 2011 година изнесува 137,000 hectares или 33% од обработливото земјиште. (Статистички годишник на Република Македонија 2012).

- (с) Дали се планирани било какви мерки за поттикнување на користење на неискористеното обработливо или деградирано земјиште, итн. за енергетски цели?

Во моментот не се планирани мерки; сепак, се предлага да се развијат соодветни политики за поттикнување на користење на брзорастечки дрвни насади на деградирано земјиште како и на одгледување на целогодишни тревы на неискористено обработливо земјиште, за и двете групи да се користат во енергетски цели.

- (d) Дали е планирано користење на енергија од одреден веќе расположив примарен материјал (како што е животинското ѓубриво)?

Стратегијата за управување со отпад за 2008-2020 има за цел управување со правилно собирање и третман на комунален цврст отпад (КЦО). Во краток до среден рок (2008-2016) се очекува зголемување на фракцијата од КЦО. Понатаму, предложена е санација и затворање или реконструкција на депониите, додека новите депонии ќе бидат изградени во согласност со ЕУ стандардите. Затоа, екстракцијата на депониски гасови и нивно користење за електрична и/или топлинска енергија ќе биде единствениот извор на производство на енергија од биоразградливиот дел од КЦО. Постројките за механичко-биолошки третман (МБТ) како и постројките за производство на електрична енергија од отпад се предвидени за изградба на долг рок, после 2016 година.

- (e) Дали постои посебна политика која го промовира производството и користењето на биогаз? За кој вид на намени се промовира (локално, централно греење, мрежа на биогаз, интеграција во мрежата на биогаз)?

Постројките кои произведуваат енергија од биомаса или биогаз се квалификуваат за повластени тарифи. До денешен ден не е изградена ниту една постројка на биогаз или биомаса. Иако соодветните повластени тарифи се утврдени, потребен е сериозен напор во поглед на стимулирање на овој извор за обновлива енергија, особено преку интердисциплинарна соработка со земјоделскиот, храно- и дрво-преработувачкиот сектор и локалната самоуправа.

- (f) Кои мерки се планирани за подобрување на техниките за управување со шумите со цел да се зголеми издвојувањето на биомаса од шумите на одржлив начин?¹⁰: Како ќе се унапреди управувањето со шумите за да се зголеми идниот раст? Кои мерки се планирани за да се постигне максимално издвојување на постојната биомаса кое веќе може да се користи во пракса?

Според став 3.2 (7) од Нацрт националната стратегија за одржлив развој на шумарството во Република Македонија, една од мерките за промовирање на одржлива шумарска

индустрија е промоцијата и воведувањето на прифатливи енергетски технологии базирани на шумска биомаса.

¹⁰ Препораките може да бидат најдени во извештајот издаден од ад хок Работната група II на Постојаниот комитет за шумарство во јули 2008 за Мобилизација и ефикасно користење на остатоци од дрво за производство на енергија. Извештајот може да се превземе електронски од: http://ec.europa.eu/agriculture/fore/publi/sfc_wgii_final_report_072008_en.pdf

ВЛИЈАНИЕ НА ДРУГИ СЕКТОРИ:

- (a) Како ќе се следи влијанието од користењето на енергија од биомаса врз другите сектори базирани на земјоделство и шумарство? Кои се овие влијанија? (Ако е можно, Ве молиме доставете податоци и за квантитативните ефекти). Дали следењето на овие влијанија е планирано за во иднина?

Нема оценка за влијанието на енергијата од биомаса врз останатите сектори.

- (b) Каков вид на развој се очекува во другите сектори базирани на земјоделие и шумарство кои би можеле да имаат влијание врз користењето на енергија? (Нпр. Може ли подобрената ефикасност/продуктивност да ја зголеми или намали количината на нуспроизводи расположливи за користење за производство на енергија?)

Развојот на производството на дрвена биомаса ќе ја намали зависноста од огревно дрво кај македонските домаќинства, што пак ќе ја зачува одржливоста на македонските шуми.

4.7. Планирана употреба на статистички трансфери помеѓу Земјите-членки и планирано учество во заеднички проекти со други Земји-членки и трети земји

4.7.1. Процедурални аспекти

- (a) Опишете ги (чекор по чекор) националните процедури кои се воспоставени или треба да се воспостават за договарање на статистички пренос или заеднички проект (вклучувајќи ги одговорните органи и точки за контакт)

Овие процедури ќе бидат воспоставени со измените на Законот за енергетика и подаконските документи.

- (b) Опишете го начинот преку кој приватните ентитети може да предложат и да земат учество во заеднички проекти или со Држави-членки или со трети земји.

На приватните ентитети треба да им се даде подеднаква можност како и на државните органи за давање на предлози и учествување во заеднички проекти.

- (c) Дајте ги критериумите кои ќе детерминираат кога ќе се користат статистички трансфери или заеднички проекти.

Не постојат податоци

- (d) Кој ќе биде механизмот кој ќе ги вклучи другите заинтересирани Земји-членки во заеднички проект?

Не постојат податоци

- (e) Дали сте подготвени да учествувате во заеднички проекти во други Земји-членки? Колкаво количество на инсталирана моќност за електрична или топлинска енергија планирате да поддржите? Како планирате да обезбедите шеми за потпора за таквите проекти?

Не постојат податоци

- 4.7.2. Очекувано прекумерно производство на обновлива енергија споредено со индикативната траекторија која може да се пренесе на други Земји-членки

Ве молиме погледнете ја Табела 9.

- 4.7.3. Очекуван потенцијал за заеднички проекти

- (a) Во кои сектори може да понудите развој во користењето на обновлива енергија на Ваша територија со цел вклучување во заеднички проекти?

Не се идентификувани сектори соодветни за заеднички проекти во Република Македонија.

- (b) Дали е утврдена технологијата која треба да се развие? Колкава инсталирана моќност/електрична или топлинска енергија се произведува годишно?

Не се идентификувани технологиите и капацитетите за можни заеднички проекти во Република Македонија.

- (c) Како ќе се идентификуваат локациите за заеднички проекти? (На пример, можат ли локалните или регионалните власти да препорачаат локации? Или пак, може ли да учествува било каков проект независно од локацијата?)

Не се идентификувани локациите за заеднички проекти.

- (d) Дали сте свесни за потенцијалот за заеднички проекти во други Земји-членки или во трети земји? (Во кој сектор? Колкав капацитет? Која е планираната поддршка? За кои технологии?)

Не е направена оценка на потенцијалот за заеднички проекти во други Земји-членки или трети земји.

- (e) Дали преферираат поддршка за одредени технологии? Ако одговорот е да, кои?

Не се дефинирани преференции за поддршка на одредени технологии.

4.7.4. Очекувана побарувачка за обновлива енергија која може да се задоволи на друг начин освен преку домашно производство

Табела 9: Очекуван вишок и/или кусок производство на обновлива енергија

	единица	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Очекуван вишок во предвид. документ	ktoe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Очекуван вишок во НАПОЕ	ktoe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Очекуван кусок во предвид. документ	ktoe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Очекуван кусок во НАПОЕ	ktoe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

4.7.5. Изведувачи на активности и рокови за реализација на очекуваните активности и извори на финансирање за нови ОИЕ проекти

Активност/Проект	Изведувач на активност	Извор на финансирање	Проценета инвестициона вредност (милиони евра)	Рок за реализација
Реконструкција и надградба на постоечки ХЕЦ (фаза III)	ЕЛЕМ	ЕЛЕМ	72	2018
Изградба на ГХЕЦ Бошков Мост	ЕЛЕМ	ЕЛЕМ	143	2016-2020
Изградба на ГХЕЦ Луково поле	ЕЛЕМ	ЕЛЕМ	83	2016-2019
Изградба на ГХЕЦ Чебрин	ЕЛЕМ со странски инвеститор	Влада на Република Македонија и странски партнер	338	
Изградба на ГХЕЦ Галиште	ЕЛЕМ со странски инвеститор	Влада на Република Македонија и странски партнер	200	2023-2029
ГХЕЦ на р.Вардар	ЈПП/приватна	ЈПП/приватна инвестиција	1.062	2027-2032

	инвестиција			
ХЕЦ Глабочица II	ЕЛЕМ		30	2024
Ветерни електроцентрали- Парк на ветерни електрани Богданци 2	ЕЛЕМ /ЈПП	ЕЛЕМ/ЈПП/ЕЛЕМ и кредит	21	2017
Соларни ФН	Приватна инвестиција	Приватен капитал	20	2017
Мали ХЕЦ	Концесионери	Приватен капитал	90	2017
Домашни соларни системи за топла вода	Приватна инвестиција	Приватен капитал	18	2017
ТЕТО отпадна биомаса	Приватна инвестиција	Приватен капитал	6	2017
Електроцентрали на биогаз/биомаса	Приватна инвестиција	Приватен капитал	5	2017
Геотермална	Локална самоуправа/Кон цесионери	Приватен капитал	10	2017

5. ПРОЦЕНКИ

- 5.1. Вкупен очекуван придонес од секоја технологија за обновлива енергија потребна да ги задоволи обврзувачките цели за 2020 и индигативната привремена траекторија за уделите на енергија од обновливи извори во производството на електрична енергија, греење и ладење и сообраќај

Табела 10-а: Проценка на достапниот потенцијал во Република Македонија за секоја обновлива енергија за електрична енергија 2009, 2014-2030

	2009			2014			2015			2016			2017			2018		
	MW	GW/h		MW	GW/h		MW	GW/h		MW	GW/h		MW	GW/h		MW	GW/h	
Хидро:	553.3	1358.6		631	1521.9		653	1598		660	1648		670	1702		683	1748	
<1MW	3.8						85	243		91	293		101	347		115	393	
1MW-10 MW	34.8																	
>10MW	514.7						569	1355		569	1355		569	1355		569	1355	
Реверзибилни	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Геотермална:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Соларна:	-	-	-	14.8	14.4		18.0	25.2		19.4	27.1		20.8	29.1		22.2	31.1	
Фотонапонска	-	-	-	14.8	14.4		18.0	25.2		19.4	27.1		20.8	29.1		22.2	31.1	
Електрана со концентратор	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Плима, бранови, океан	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ветер:	-	-	-	36.8	70.6		37	96		37	96		50	110		50	110	
На копно	-	-	-	36.8	70.6		37	96		37	96		50	110		50	110	
Вон копно	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Биомаса:	-	-	-	-	-	-	3	21		6	42		7	49		8	54	

[illegible]

11 Земени се во предвид само оние кои ги исполнуваат критериумите за одржливост, спореди со чл. 5(1) последен став од Директивата 2009/28/ЕС.

	2019		2020		2025		2030	
	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh	MW	GWh
Хидро:	737	1824	709	1835	959	2653	1398	3352
<1MW	128	439	141	480	184	628	206	702
1MW-10 MW								
>10MW	609	1385	569	1355	775	2025	1192	2650
Реверзибилни:	-	-	-	-	-	-	-	340
Геотермална:	-	-	-	-	-	-	10	74
Соларна:	23.6	33.1	25.4	35.6	35.6	49.9	93.0	130.3
Фотонапонска	23.6	33.1	25.4	35.6	35.6	49.9	93.0	130.3
Електрана со концентратор	-	-	-	-	-	-	-	-
Плима, бранови, океан:	-	-	-	-	-	-	-	-
Ветер:	50	110	50	110	150	308	300	616
На копно	50	110	50	110	150	308	300	616
Вон копно	-	-	-	-	-	-	-	-
Биомаса:	10	61	14	81	22	124	25	134
Цврста	3	12	6	25	10	40	13	50
Биогас	7	49	8	56	12	84	12	84

Течни биоенерген си ¹²	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ВКУПНО	821	2,028	799	2,062	1,167	3,135	1,826	4,307	-	-
Од кои комбинирани	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹² Земени се во предвид само оние кои ги исполнуваат критериумите за одржливост, спореди со чл. 5(1) последен став од Директивата 2009/28/ЕС.

Табела 11: Проценка на вкупниот придонес (финална потрошувачка на енергија¹³) очекувана од секоја ОИЕ технологија во Република Македонија за исполнување на обврзувачките цели во 2020 и индикативна привремена траекторија за удел на енергијата од обновливи извори во греење и ладење 2009, 2014-2030)

	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
Геотермална (без нискотемпературна геотермална топлина користена во топлинските пумпи)	9	7	9	9	10	10	11	11	14	17
Соларна:	-	3	3	4	4	4	4	5	5	7
Биомаса:	191	169	185	189	192	199	202	204	233	245
Цврста	191	169	185	189	192	199	202	204	233	245
Биогас	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Течни биоенергенси ⁽¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Обновлива енергија од топлински пумпи:										
— од кои аеротермална	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— од кои геотермална	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— од кои хидротермална	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Вкупно	200	180	198	203	206	212	216	219	252	269
Од кое централно греење ⁽²⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Од кое биомаса во домаќинствата ⁽³⁾	174	151	178	185	179	186	190	190	218	226

⁽¹⁾ Земен се во предвид само оние кои ги исполнуваат критериумите за одржливост, спореди со чл. 5(1) последен став од Директивата 2009/28/ЕС

⁽²⁾ Централно греење и/или ладење од вкупната потрошувачка на обновливо греење и ладење (RES-DH)

⁽³⁾ Од вкупната потрошувачка за греење и ладење.

¹³ Директно користење и централно греење според дефиницијата во чл. Article 5(4) од Директивата 2009/28/ЕС.

Табела 12: Проценка на вкупниот придонес очекуван од секоја ОИЕ технологија во Република Македонија за да ги исполни обврзувачките цели за 2020 и индикативната привремена траекторија за уделите од обновливи ресурси во секторот сообраќај 2009, 2014-2030¹⁴

ктое	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2025	2030
Биостанол/био-ЕТБЕ	-	-	-	-	8	9	10	12	12	13
Од кое биогорива ⁽¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
чл. 21(2)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Од кое увезени ⁽²⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Биодизел	2	0	2	6	10	25	37	45	55	65
Од кое биогорива	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
(чл. 21(2))	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Од кое увезени ⁽²⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Водород од ОИЕ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Обновлива	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
електрична енергија	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Од кое друмски	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
сообраќај	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Од кое не-друмски	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
сообраќај	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други (биогас,	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
растителни масла,	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
итн.) – не молиме	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁴ За биогорива, земени се во предвид само оние кои ги исполнуваат критериумите за одржливост, спореди со чл. 5(1) последен став од Директивата 2009/28/ЕС.

наведете										
Од кое биогорива ⁽¹⁾	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
чл. 21(2)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ВКУПНО	2	0	2	6	18	34	46	57	67	78

⁽¹⁾ Биогорива кои се вклучени во чл. 21(2) од Директивата 2009/28/ЕС.⁽²⁾ Од вкупната количина на биостанол/био-ЕТБЕ.⁽³⁾ Од вкупната количина на биодизел.

- 5.2. Очекуван вкупен придонес од енергетска ефикасност и мерки за заштеда на енергија кои треба да ги задоволат обврзувачките цели за 2020 и индикативната привремена траекторија за уделите на енергија од обновливи извори во производството на електрична енергија, греење и ладење и сообраќај.

Одговорот е вклучен во Табела 1 во 2. Поглавје.

- 5.3. Подготовка на Националниот акционен план за следење на неговото спроведување.

- (a) Како беа вклучени регионалните и/или локалните власти во подготовката на овој Акционен план? Дале беа вклучени и други заинтересирани субјекти?

Во процесот на подготовка истиот беше доставен на мислење од надлежни министерства и институции. Регионалните и локалните власти беа вклучени во подготовката на овој акционен план. Од друга страна, голем број на други заинтересирани субјекти исто така беа вклучени, како јавното претпријатие за производство на електрична енергија (ЕЛЕМ), операторите на мрежата (МЕПСО и ЕВН), други министерства, академски институции (МАНУ, Универзитет), итн.

- (b) Постојат ли планови за развивање на регионални/локални стратегии за обновлива енергија? Ако постојат, можете ли да објасните? Во случај соодветната надлежност да е делегирана на регионално/локално ниво, кој механизам ќе осигура усогласеност со националните цели?

Со оглед на големината на земјата нема планови за развивање на регионални/локални обновливи стратегии.

- (c) Ве молиме објаснете ги јавните консултации извршени при подготовка на овој Акционен план.

Во фазата на подготовка, нацрт-верзија на овој Акционен план беше поднесена до релевантните министерства и институции и беше побарано нивно мислење. Исто така, планирано е објавување на веб страница на овој Акционен план, како и организација на јавна дискусија.

- (d) Ве молиме назначете ја вашата национална точка за контакт/национален орган или орган надлежен за следење на Националниот акционен план за обновлива енергија?

Националниот орган одговорен за развивањето на Акциониот план е Секторот Енергетика при Министерството за економија. Истиот орган е надлежен за следење на имплементацијата на НАПОЕ.

- (e) Имате ли систем за следење, вклучувајќи индикатори за поединечни мерки и инструменти да ја проследат реализацијата на Акциониот план за обновлива енергија? Ако има, ќе можете ли да ни дадете повеќе детали за него?

Министерството ќе развие двогодишни извештаи за спроведувањето на Националниот акционен план обновлива енергија во минатиот период. Согласно барањата на Секретаријатот за енергетска заедница, Првиот извештај за обновливи извори на Република Македонија е изготвен и во месец јануари 2015 доставен до Секретаријатот за енергетска заедница. Доколку, врз основа на наодите во

извештајот, се увиди дека очекуваната годишна динамика не е постигната, Министерството ќе поднесе предлог за дополнителни мерки и соодветни амандмани за Акциониот план до Владата.

Овој Акционен план се објавува во „Службен весник на Република Македонија“.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

5745.

Врз основа на член 30-б став (6) од Законот за сметководството за буџетите и буџетските корисници („Службен весник на Република Македонија“ бр. 61/02, 98/02, 81/05, 24/11 и 145/15), министерот за финансии донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ПРЕКРШОЧНИОТ ПЛАТЕН НАЛОГ

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на прекршочниот платен налог.

Член 2

Прекршочниот платен налог за одговорното лице на буџетите и на буџетските корисници односно одговорниот сметководител на буџетите и на буџетските корисници е отпечатен на хартија со бела боја во А4 формат.

Формата и содржината на прекршочниот платен налог од ставот 1 на овој член се дадени во Прилог кој е составен дел на овој правилник.

Член 3

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 13-15490/4

11 ноември 2015 година

Скопје

Министер за финансии,
м-р **Зоран Ставрески**, с.р.

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

Прилог

Број:

Датум: год. во часот

Врз основа на член 30-б став (2) од Законот за сметководството на буџетите и буџетските корисници, овластеното службено лице издава

ПРЕКРШОЧЕН ПЛАТЕН НАЛОГ

- ☐ за одговорното лице на буџетите и на буџетските корисници
☐ за одговорниот сметководител на буџетите и на буџетските корисници

Име и презиме _____

Единствен матичен број на одговорното лице на буџетите и на буџетските корисници/одговорниот сметководител на буџетите и на буџетските корисници _____

Адреса _____

Број и датум на издавање на лична карта/патна исправа _____

Податоци за буџетите и буџетските корисници,

Назив _____

Седиште _____

Единствен даночен број (ЕДБ) _____

Опис на прекршокот, _____

Место и време на сторување на прекршокот _____

Правна квалификација на прекршокот _____

Записник за сторен прекршок _____

да плати глоба во износ од _____ евра во денарска противвредност на образец ПП 50 на трезорска сметка 100-0000000630-95 со уплатна сметка 840 – --- (општина каде се уплаќа) – 05514 приходна шифра 722154 и програма 00 во рок од осум дена од денот на приемот на прекршочниот платен налог.

ПРАВНА ПОУКА: Сторителот е должен да ја плати глобата во наведениот износ во прекршочниот платен налог во рок од осум дена од денот на приемот на прекршочниот платен налог на сметката означена во прекршочниот платен налог и веднаш да достави доказ за извршената уплата до Министерството за финансии. Сторителот кој ќе ја плати глобата во рокот од осум дена од денот на приемот на прекршочниот платен налог, ќе плати само половина од изречената глоба. Ако сторителот не ја плати глобата во рокот од осум дена од денот на приемот на прекршочниот платен налог, овластеното лице од страна на Министерот за финансии поднесува барање за поведување прекршочна постапка до надлежен суд.

Потпис на сторителот

Овластено службено лице

Име, презиме и своерачен потпис _____

М.П.

Име, презиме и своерачен потпис _____

5746.

Врз основа на член 5 став (4), член 7 став (5), член 8 став (2) и член 10 став (2) од Законот за вршење на работи за застапување во царинските постапки („Службен весник на Република Македонија“ бр. 180/14, 154/15 и 192/15), министерот за финансии донесе

П Р А В И Л Н И К

ЗА ДОКАЗИТЕ ЗА ИСПОЛНЕТОСТ НА УСЛОВИТЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА РАБОТИ ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ЦАРИНСКИТЕ ПОСТАПКИ И НА УСЛОВИТЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ЦАРИНСКИТЕ ПОСТАПКИ, ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ОДОБРЕНИЕ ЗА ВРШЕЊЕ НА РАБОТИ НА ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ЦАРИНСКИТЕ ПОСТАПКИ, НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ЦАРИНСКИТЕ ПОСТАПКИ, НА БАРАЊЕТО ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛЕГИТИМАЦИЈА НА ЛИЦЕНЦИРАН ЗАСТАПНИК И НА ЛЕГИТИМАЦИЈАТА ЗА ЛИЦЕНЦИРАН ЗАСТАПНИК КАКО И ВИСИНАТА НА НАДОМЕСТОЦИТЕ ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ЦАРИНСКИТЕ ПОСТАПКИ И ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛЕГИТИМАЦИЈА НА ЛИЦЕНЦИРАН ЗАСТАПНИК

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат доказите за исполнетост на условите за издавање на одобрение за вршење на работи за застапување во царинските постапки и доказите за исполнетоста на условите за издавање на лиценца за вршење на застапување во царинските постапки, формата и содржината на барањето за издавање на одобрение за вршење на работи на застапување во царинските постапки, формата и содржината на барањето за издавање на лиценца за вршење на застапување во царинските постапки, формата и содржината на барањето за издавање на легитимација на лиценциран застапник, формата и содржината на легитимацијата за лиценциран застапник и висината на надоместоците за издавање на лиценца за вршење на застапување во царинските постапки и за издавање на легитимација на лиценциран застапник.

Член 2

(1) Одобрението за вршење на работи за застапување во царинските постапки се издава врз основа на писмено барање, кое се поднесува од страна на трговско друштво или трговец поединец регистриран во Република Македонија (во натамошниот текст: подносител на барање).

(2) Барањето од став (1) на овој член се поднесува во А4 формат во бела боја.

(3) Барањето од став (1) на овој член содржи:

- Податоци за подносителот (назив, седиште, ЕДБ, адреса, поштенски број, телефон, телефакс и е-маил);
- Податоци за лицата кои имаат лиценца за застапување во царински постапки (име и презиме, функција, ЕМБГ, број на лиценца, телефон, телефакс и е-маил);
- Документи приложени кон Барањето;
- Изјава на подносителот на Барањето;
- Датум и
- Име, презиме и потпис на барателот.

(4) Формата и содржината на барањето од став (1) на овој член се дадени во Прилог 1 кој е составен дел на овој правилник.

Член 3

Кон барањето од член 2 на овој правилник, подносителот на барањето ги доставува следните докази за исполнетост на условите за издавање на одобрение за вршење на работи на застапување во царинските постапки:

- Решение и тековна состојба издадени од Централниот регистар на Република Македонија;

- Склучен договор за вработување на неопределено време или соодветен акт за работа со најмалку едно лице кое има лиценца за вршење на застапување во царинските постапки;

- Овластување (полномошно) за потпишување на царински декларации за лицето кое има лиценца за вршење на застапување;

- Писмена изјава дека ќе го гарантира исполнувањето на обврските кои може да произлезат од вршењето на застапување во царинските постапки;

- Писмена изјава дека во рок од 30 дена од добивањето на одобрението за вршење на работи на застапување во царинските постапки со Царинската управа ќе склучи договор за пристапување до компјутерскиот систем за обработка на царински документи;

- Имотен лист издаден од Агенцијата за катастар за поседување на деловен простор или договор за закуп на деловен простор;

- Спецификација на опремата која се употребува за вршење на застапување во царинските постапки и опис и спецификација на системот за пристапување кон системот за обработка на царински декларации и други документи на Царинската управа;

- Информација од надлежен прекршочен орган дека во последните две години подносителот на барање и одговорното лице кај подносителот на барањето со една или повеќе правосилни одлуки на надлежен прекршочен орган, односно суд, не се огласени за виновни за сторен царински прекршок и дека не им е изречена глоба во вкупен износ кој надминува 20.000 евра во денарска противвредност;

- Потврда од надлежен суд дека во последните две години не е огласено за виновно со правосилна одлука на надлежен суд за кривично дело против јавните финансии, платниот промет и стопанството, кривично дело против службената должност, кривично дело против правниот сообраќај или кривично дело определено со Законот за акцизите и

- Потврда издадена од Управата за јавни приходи дека нема неподмирени обврски кон државата.

Член 4

(1) Лиценцата за вршење на застапување во царински постапки се издава врз основа на барање поднесено од страна на физичко лице (во натамошниот текст: подносител на барање).

(2) Барањето од став (1) на овој член се поднесува во А4 формат во бела боја.

(3) Барањето од став (1) на овој член содржи:

- Податоци за подносителот (име, име на еден од родителите, презиме, ЕМБГ, место и датум на раѓање, адреса на постојано место на живеење, поштенски број, телефон/телефакс и е-маил);

- Податоци за положен испит (датум кога испитот е положен во целост, број на уверение за положен испит);

- Податоци за вработување на подносителот (вработен во трговско друштво, ЕДБ, место, адреса и поштенски број);

- Документи приложени кон Барањето;

- Изјава на подносителот на Барањето;

- Датум и

- Име, презиме и потпис на барателот.

(4) Формата и содржината на барањето од став (1) од овој член се дадени во Прилог 2 кој е составен дел на овој правилник.

Член 5

Кон барањето од член 4 од овој правилник подносителот на барањето, ги доставува следните докази за исполнетост на условите за издавање на лиценца за вршење на застапување во царински постапки:

- Уверение за завршено најмалку средно образование од средно училиште, потврда од овластен царински застапник или имател на одобрение за поедноставени царински постапки кај кого се стекнал со работно искуство од најмалку две години на работни задачи од областа на царинското работење и уверение за положен стручен испит за лиценциран застапник;

- Доказ дека го исполнува условот од член 7 став 3 точка б) од Законот за вршење на работи за застапување во царинските постапки, односно дека поседува меѓународно признат сертификат издаден од официјален европски тестатор, член на здружението ALTE на европски тестатори, или уверение од меѓународна институција на A1 (A1) нивото на ЦЕФР (CEFR), односно ФЦЕ, БУЛАТС или Аптис, или ТОЕФЕЛ ПБТ најмалку 310 бода, ТОЕФЕЛ ЦБТ најмалку 35 бода или ТОЕФЕЛ ИБТ најмалку 10 бода, или ДЕЛФ, ТЦФ, ТЕФ или Гете сертификат;

- Информација од надлежен прекршочен орган дека во последните две години со една или повеќе правосилни одлуки на надлежен прекршочен орган, односно суд, не е огласен за виновен за сторен царински прекршок и дека не му е изречена глоба во вкупен износ кој надминува 2.000 евра во денарска противвредност;

- Потврда од надлежен суд дека во последните две години не е огласен за виновен со правосилна одлука на надлежен суд за кривично дело против јавните финансии, платниот промет и стопанството, кривично дело против службената должност, кривично дело против правниот сообраќај или кривично дело определено со Законот за акцизите;

- Доказ за платен надоместок за издавање на лиценца за вршење на застапување во царинските постапки.

Член 6

За издавање на лиценца за вршење на застапување во царинските постапки се плаќа надоместок во висина од 1800 денари.

Член 7

(1) Легитимација на лиценциран застапник се издава врз основа на поднесено барање за издавање на легитимација за лиценциран застапник во А4 формат во бела боја.

(2) Барањето од став (1) на овој член содржи:

- Податоци за подносителот (име, име на еден од родителите, презиме, ЕМБГ, место и датум на раѓање, адреса на постојано место на живеење, е-маил, телефон/телефакс и поштенски број);

- Податоци за издадена лиценца за вршење на застапување (број на лиценца за вршење на застапување и датум на издавање);

- Податоци за вработување (назив на овластен царински застапник и број и датум на одобрение за вршење на работи на застапување);

- Документи приложени кон Барањето;

- Изјава на подносителот на Барањето;

- Датум;

- Име, презиме и потпис на барателот и

- Податоци што ги пополнува Царинска управа (ден на подигање на легитимацијата, број на легитимацијата, име, презиме и потпис на овластеното лице на Царинската управа).

(3) Формата и содржината на барањето од став (1) на овој член се дадени во Прилог 3 кој е составен дел на овој правилник.

Член 8

(1) Легитимацијата за лиценциран застапник се изработува на пластифицирана картичка со големина од 85 x 55 мм, во окер боја, со заштитни кодови.

(2) Предната страна на легитимацијата содржи:

- текст: „Без јавно овластување – само за приватна употреба“ преведен и на англиски јазик;

- текст: „ЛЕГИТИМАЦИЈА НА ЛИЦЕНЦИРАН ЗАСТАПНИК“;

- назив на овластен царински застапник;

- име и презиме;

- место за фотографија и

- број на легитимацијата на лиценциран застапник, кој е идентичен со бројот на лиценцата наведена во член 4 на овој правилник и датум на нејзино издавање.

(3) Задната страна на легитимацијата содржи текст: „Имателот на оваа легитимација пред Царинската управа и нејзините организациони единици презема дејствија само во својство на лиценциран застапник и во рамки на овластувањата кои му се дадени од наведениот овластен царински застапник.“

(4) Формата и содржината на легитимацијата за лиценциран застапник се дадени во Прилог 4 кој е составен дел на овој правилник.

Член 9

За издавање на легитимација на лиценциран застапник се плаќа надоместок во висина од 300 денари.

Член 10

Овој правилник влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 20-8734/1

23 ноември 2015 година
Скопје

Министер за финансии,
м-р Зоран Ставрески, с.р.

Прилог бр.1

**БАРАЊЕ
ЗА ИЗДАВАЊЕ ОДОБРЕНИЕ ЗА ВРШЕЊЕ РАБОТИ ЗА ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ЦАРИНСКИ
ПОСТАПКИ****1. Податоци за подносителот**

Назив:

Седиште:

ЕДБ:

Адреса:

Поштенски

број:

Телефон:

Телефакс:

Е-маил:

2. Податоци за лицата кои имаат лиценца за застапување во царински постапки

Име и презиме:

Функција:

ЕМБГ:

Број на

лиценца:

Телефон:

Телефакс:

Е-маил:

3. Документи приложени кон Барањето

- ☐ Копија од лиценца за вршење на застапување
- ☐ Копија од договор за вработување
- ☐ Овластување за потпишување на царински декларации
- ☐ Уверение за неосудуваност
- ☐ Потврда од надлежен орган за намирени долгови кон државата
- ☐ Друго (да се наведе)

Со пополнување и потпишување на ова Барање под полна материјална и кривична одговорност изјавувам дека:

- Податоците наведени во него се вистинити и точни;
- Во целост сум запознаен, ги прифаќам и ќе постапувам според одредбите пропишани во член 5 од Законот за вршење на работи за застапување во царинските постапки;
- Дека најдоцна во рок од 8 дена писмено ќе ја известам Царинската управа за било која промена поврзана со податоците дадени во ова барање и во прилозите доставени кон него, а посебно секоја промена во врска со вработените лица кои имаат лиценца за вршење на застапување.

Датум:

Име и презиме

Потпис

Прилог бр.2

БАРАЊЕ
ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛИЦЕНЦА ЗА ВРШЕЊЕ НА ЗАСТАПУВАЊЕ ВО ЦАРИНСКИ
ПОСТАПКИ**1. Податоци за подносителот**

Име:		Име на еден од родителите:	
Презиме:		Место на раѓање:	
ЕМБГ:		Датум на раѓање:	
Адреса на постојано место на живеење:			
Место:		Поштенски број:	
Е-маил:		Телефон/телефакс:	

2. Податоци за положен испит

Датум кога испитот е положен во целост:
Број на уверение за положен испит:

3. Податоци за вработување на подносителот

Вработен во трговско друштво:	
ЕДБ:	Адреса:
Место:	Поштенски број:

4. Документи приложени кон Барањето

- ☐ Оригинал или заверена копија на доказот за потребна стручна подготовка
- ☐ Копија од договор за заснован работен однос или соодветен акт - копија на заверен образец M1/M2
- ☐ Потврда од работодавачот за потребното работно искуство
- ☐ Уверение за неосудуваност
- ☐ Уверение за познавање на странски јазик
- ☐ Доказ за извршена уплата на пропишаните надоместоци
- ☐ Друго (да се наведе)

Со пополнување и потпишување на ова Барање под полна материјална и кривична одговорност изјавувам дека:

- Податоците наведени во него се вистинити и точни;
- Во целост сум запознат, ги прифаќам и ќе постапувам според одредбите на член 7 од Законот за вршење на работи за застапување во царинските постапки;
- Дека најдоцна во рок од 8 дена писмено ќе ја известам Царинската управа за било која промена поврзана со податоците дадени во ова барање и во прилозите доставени кон него.

Датум:		Име и презиме	
		Потпис	

Прилог бр.3

БАРАЊЕ
ЗА ИЗДАВАЊЕ НА ЛЕГИТИМАЦИЈА НА ЛИЦЕНЦИРАН ЗАСТАПНИК1. Податоци за подносителот

Име: _____ Име на еден од родителите: _____
Презиме: _____ Место на раѓање: _____
ЕМБГ: _____ Датум на раѓање: _____
Адреса на постојано место на живеење: _____
Е-маил: _____ Телефон/телефакс: _____
Место: _____ Поштенски број: _____

2. Податоци за издадена лиценца за вршење на застапување

Број на лиценца за вршење на застапување: _____
Датум на издавање: _____

3. Податоци за вработување

Назив на овластен царински застапник: _____
Број и датум на одобрение за вршење на работи на застапување: _____

4. Документи приложени кон Барањето

1. Копија од договор за заснован работен однос или соодветен акт – копија на заверен образец М1/М2
2. Две фотографии
3. Доказ за извршена уплата на пропишаните надоместоци и такси

Со пополнување и потпишување на ова Барање под полна материјална и кривична одговорност изјавувам дека:

- Податоците наведени во него се вистинити и точни;
- Најдоцна во рок од 8 дена писмено ќе ја известам Царинската управа за било која промена поврзана со податоците дадени во ова барање и во прилозите доставени кон него и ќе ја вратам издадената легитимација,

Датум: _____ Име и презиме: _____
Потпис: _____

Пополнува Царинската управа

1. Подигнато на ден: _____
Име и презиме на овластено лице: _____
Легитимација број: _____
Потпис: _____

Прилог бр.4

Предна страна

БЕЗ ЈАВНО ОВЛАСТУВАЊЕ - САМО ЗА ПРИВАТНА УПОТРЕБА ! WITHOUT PUBLIC AUTHORIZATION - FOR PRIVATE USE ONLY !	
ЛЕГИТИМАЦИЈА НА ЛИЦЕНЦИРАН ЗАСТАПНИК	
_____	место за фотографија
(назив на овластен царински застапник)	

(име и презиме)	
Број: _____	
Датум: _____ Потпис: _____	

Задна страна

ИМАТЕЛОТ НА ОВАА ЛЕГИТИМАЦИЈА ПРЕД ЦАРИНСКАТА УПРАВА И НЕЈЗИНИТЕ ОРГАНИЗАЦИОНИ ЕДИНИЦИ ПРЕЗЕМА ДЕЈСТВИЈА САМО ВО СВОЈСТВО НА ЛИЦЕНЦИРАН ЗАСТАПНИК И ВО РАМКИ НА ОВЛАСТУВАЊАТА КОИ МУ СЕ ДАДЕНИ ОД НАВЕДЕНИОТ ОВЛАСТЕН ЦАРИНСКИ ЗАСТАПНИК
--

МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

5747.

Врз основа на член 45 став (8) од Законот за инспекциски надзор („Службен весник на Република Македонија“ бр.50/10,162/10,157/11,147/13,41/14 и 33/15), министерот за економија донесе

П РА В И Л Н И К ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ОБРАЗЕЦОТ НА ЛЕГИТИМАЦИЈАТА НА ДРЖАВНИОТ ПАЗАРЕН ИНСПЕКТОР И НАЧИНОТ НА НЕЈЗИНОТО ИЗДАВАЊЕ И ОДЗЕМАЊЕ И ИЗГЛЕДОТ НА ЗНАКОТ

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на образецот на легитимацијата на државниот пазарен инспектор и начинот на нејзиното издавање и одземање и изгледот на знакот.

Член 2

(1) Образецот на легитимацијата на државниот пазарен инспектор (во понатамошниот текст: легитимацијата) е изработен од 300 грамска хартија, во бела боја, а се печати во црно бела боја, со димензии 6,5 x 9,0 см на еден лист, сместен во дводелен кожен повез со кожа боја.

(2) Образецот на легитимацијата е пласитифициран со 120 микронски мат пластификат и се става во проси-рен пластичен џеб во првиот дел од кожниот повез.

(3) Предната страна на образецот на легитимацијата ги содржи следните податоци: „Република Македонија, Министерство за економија, Државен пазарен инспекторат, легитимација и државен пазарен инспектор“. Во средината на образецот има место за фотографија со димензии 2,5 x 3,0 см, а под неа место за впишување податоци за името и презимето на инспекторот, број и датум на издавање, место за печат и место за потпис на директорот на Инспекторатот. Задната страна на образецот содржи текст за овластување на инспекторот како извод од Законот за државен пазарен инспекторат.

(4) На вториот дел од кожниот повез е сместен метален амблем изработен од месинг или сличен метал со бронзено-златна боја, релјефно обработен со вдлабнување и испакнување со димензии 50x60x30 мм. Вдлабнатите делови се додатно рустично дообработени за да се потенцира испакнувањето кое е мазно.

Амблемот во себе ги содржи следните симболи: стилизирано сонце, текстот „државен пазарен инспектор“, иницијалите на Државниот пазарен инспекторат „ДПИ“, иницијалите на Република Македонија „РМ“ и број на печатот на инспекторот.

Формата на амблемот е елипса пресечена во долниот дел.

(5) Кожниот повез е изработен од мазна дупло штепована и додатно укрутена кожа со кожа боја, која се состои од два дела со димензии 80 x 100 мм.

Во првиот дел од кожниот повез од внатрешната страна има изработено пластичен џеб за образецот на легитимацијата, а на вториот дел на кожната основа е вметнат амблемот.

Кожниот повез кога е склопен е со димензии 80x100 мм, а на предната страна на кожниот повез е втиснат сувиот жиг на амблемот.

(6) Формата и содржината на образецот на легитимацијата и изгледот на знакот на државниот пазарен инспектор е дадена во Прилог кој е составен дел на овој правилник.

Член 3

(1) Легитимацијата се издава од страна на директорот на Државниот пазарен инспекторат.

(2) Легитимацијата се издава за периодот додека државниот службеник има својство на инспектор.

Член 4

(1) Легитимацијата се одзема во сите случаи кога инспекторот повеќе не ја врши должноста на инспектор по било кој основ.

(2) Легитимацијата се одзема и во случај кога против државниот пазарен инспектор се води постапка за дисциплинска, прекршочна или кривична одговорност во врска со вршењето на должноста на инспектор.

(3) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член, државниот пазарен инспектор веднаш ја враќа легитимацијата на раководниот државен службеник во Државниот пазарен инспекторат.

(4) Раководниот државен службеник, по враќањето на легитимацијата, истата ја поништува со правење на дупка на средината на легитимацијата и ја става легитимацијата во досието на државниот службеник.

Член 5

(1) Кога легитимацијата не е вратена во согласност со член 4 став (3) на овој правилник, истата се одзема со решение донесено од страна на директорот на Државниот пазарен инспекторат.

(2) Одземената легитимација од ставот (1) на овој член се уништува од комисија формирана од страна на министерот за економија.

Член 6

(1) Во случај на промена на личните податоци содржани во легитимацијата, по претходно барање на државниот пазарен инспектор, од страна на директорот се издава нова легитимација која ги содржи ажурираните лични податоци.

(2) Легитимацијата се заменува со нова и кога поради оштетување или дотраеност ќе стане неупотреблива.

(3) Оштетените и дотраени легитимации како и легитимациите кои се заменети согласно став (1) на овој член се уништуваат на начин утврден во член 5 став (2) во овој правилник.

Член 7

(1) Во случај на губење или оштетување на легитимацијата, се известува директорот и истата се огласува за неважечка во „Службен весник на Република Македонија“.

(2) Изгубената или оштетената легитимација се заменува со нова која содржи нов регистарски број.

Член 8

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за формата и содржината на образецот и начинот на издавање и одземање на службената легитимација на државниот пазарен инспектор („Службен весник на Република Македонија“ бр.42/07).

Член 9

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 25-6729/1
12 ноември 2015 година
Скопје

Министер за економија,
Беќим Неџири, с.р.

Прилог

(предна страна од легитимацијата)

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

ДРЖАВЕН ПАЗАРЕН ИНСПЕКТОРАТ
ЛЕГИТИМАЦИЈА

ДРЖАВЕН ПАЗАРЕН ИНСПЕКТОР

ФОТО
2.3x2.6 cm

Име и презиме на инспекторот

Број Датум на издавање

М.Д.

Директор

(задна страна од легитимацијата)

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ИЗВОД ОД ЗАКОНОТ ЗА ДРЖАВЕН ПАЗАРЕН ИНСПЕКТОРАТ

Член 8.
Инспекторатот врши инспекциски надзор над примената на законите и прописите домерени врз основа на закон во работењето на трговски друштва, правните и физичките лица, примената на прописи од областа на забраната и спречување на вршењето на не-регистрација дејност, како и изрекување на инспекциски мерки со цел за отстранување на утврдените неправилности.

Инспекторатот врши надзор над преземените обаврзи на работодавачот во однос на пријазнувањето на работникот и вклучувањето на работникот во задолжителното социјално осигурување врз основа на работен однос, согласно со Законот за работните односи.

Член 15 став 1 и став 2 точка 3
Инспекторот самостојно ги врши работите на инспекцискиот надзор и презема мерки за кои е овластен со овој и друг закон.
При вршење на инспекцискиот надзор во согласност со закон инспекторот има обаврзи:
3) да се легитимира, пред субјектот на надзорот, односно пред одговорното или друго овластено лице на субјектот на надзорот.

5748.

Врз основа на член 45 став (8) од Законот за инспекциски надзор („Службен весник на Република Македонија“ бр.50/10,162/10,157/11,147/13,41/14 и 33/15), министерот за економија донесе

**П РА В И Л Н И К
ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ОБРАЗЕЦОТ
НА ЛЕГИТИМАЦИЈАТА НА ДРЖАВНИОТ ИНСПЕКТОР
ЗА ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА И НАЧИНОТ
НА НЕЈЗИНОТО ИЗДАВАЊЕ И ОДЗЕМАЊЕ И
ИЗГЛЕДОТ НА ЗНАКОТ**

Член 1

Со овој правилник се пропишува формата и содржината на образецот на легитимацијата на државниот инспектор за техничка инспекција и начинот на нејзиното издавање и одземање и изгледот на знакот.

Член 2

(1) Образецот на легитимацијата на државниот инспектор за техничка инспекција (во понатамошниот текст: легитимацијата) е изработен од 300 грамска хартија, во бела боја, а се печати во црно бела боја, со димензии 6,5 x 9,0 см на еден лист, сместен во дводелен кожен повез со кожа боја.

(2) Образецот на легитимацијата е пласитифициран со 120 микронски мат пластификат и се става во проширен пластичен џеб во првиот дел од кожниот повез.

(3) Предната страна на образецот на легитимацијата ги содржи следните податоци: „Република Македонија, Министерство за економија, Државен инспекторат за техничка инспекција, легитимација и државен инспектор за техничка инспекција“. Во средината на образецот има место за фотографија со димензии 2,5 x 3,0 см, а под неа место за впишување податоци за името и презимето на инспекторот, број и датум на издавање, место за печат и место за потпис на директорот на Инспекторатот. Задната страна на образецот содржи текст за овластување на инспекторот како извод од Законот за техничка инспекција.

(4) На вториот дел од кожниот повез е сместен метален амблем изработен од месинг или сличен метал со бронзено-златна боја, релјефно обработен со вдлабнување и испакнување со димензии 50x60x30 мм. Вдлабнатите делови се додатно рустично дообработени за да се потенцира испакнувањето кое е мазно.

Амблемот во себе ги содржи следните симболи: стилизирано сонце, текстот „државен инспектор за техничка инспекција“, иницијалите „ДИТИ“ иницијалите на Република Македонија „РМ“ и број на печатот на инспекторот.

Формата на амблемот е елипса пресечена во долниот дел.

(5) Кожниот повез е изработен од мазна дупло штепована и додатно укрутена кожа со кожа боја, која се состои од два дела со димензии 80 x 100 мм.

Во првиот дел од кожниот повез од внатрешната страна има изработено пластичен џеб за образецот на легитимацијата, а на вториот дел на кожната основа е вметнат амблемот.

Кожниот повез кога е склопен е со димензии 80x100 мм, а на предната страна на кожниот повез е втиснат сувиот жиг на амблемот.

(6) Формата и содржината на образецот на легитимацијата и изгледот на знакот на државниот пазарен инспектор е дадена во Прилог кој е составен дел на овој правилник.

Член 3

(1) Легитимацијата се издава од страна на директорот на Државниот пазарен инспекторат.

(2) Легитимацијата се издава за периодот додека државниот службеник има својство на инспектор.

Член 4

(1) Легитимацијата се одзема во сите случаи кога инспекторот повеќе не ја врши должноста на инспектор по било кој основ.

(2) Легитимацијата се одзема и во случај кога против државниот пазарен инспектор се води постапка за дисциплинска, прекршочна или кривична одговорност во врска со вршењето на должноста на инспектор.

(3) Во случаите од ставовите (1) и (2) на овој член, државен инспектор за техничка инспекција веднаш ја враќа легитимацијата на раководниот државен службеник Државниот инспекторат за техничка инспекција.

(4) Раководниот државен службеник, по враќањето на легитимацијата, истата ја поништува со правење на дупка на средината на легитимацијата и ја става легитимацијата во досието на државниот службеник.

Член 5

(1) Кога легитимацијата не е вратена во согласност со член 4 став (3) на овој правилник, истата се одзема со решение донесено од страна на директорот на Државниот инспекторат за техничка инспекција.

(2) Одземената легитимација од ставот (1) на овој член се уништува од комисија формирана од страна на министерот за економија.

Член 6

(1) Во случај на промена на личните податоци содржани во легитимацијата, по претходно барање на државен инспектор за техничка инспекција, од страна на директорот се издава нова легитимација која ги содржи ажурираните лични податоци.

(2) Легитимацијата се заменува со нова и кога поради оштетување или дотраеност ќе стане неупотреблива.

(3) Оштетените и дотраени легитимации како и легитимациите кои се заменети согласно став (1) на овој член се уништуваат на начин утврден во член 5 став (2) во овој правилник.

Член 7

(1) Во случај на губење или оштетување на легитимацијата, се известува директорот и истата се огласува за неважечка во „Службен весник на Република Македонија“.

(2) Изгубената или оштетената легитимација се заменува со нова која содржи нов регистарски број.

Член 8

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за формата и содржината на образецот и начинот на издавање на и одземање на службената легитимација на државниот инспектор за техничка инспекција („Службен весник на Република Македонија“ бр.73/09).

Член 9

Овој правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 25-6730/1
12 ноември 2015 година
Скопје

Министер за економија,
Беким Неџири, с.р.

Прилог

(предна страна од легитимацијата)

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЕКОНОМИЈА

ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОРАТ ЗА ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА
ЛЕГИТИМАЦИЈА
ДРЖАВЕН ИНСПЕКТОР ЗА ТЕХНИЧКА ИНСПЕКЦИЈА

ФОТО
2,5x3,5 cm

име и презиме на инспекторот

број: _____ датум на издавање _____

мл.

Директор

(задна страна од легитимацијата)

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ИЗВОД ОД ЗАКОНОТ ЗА ТЕХНИЧКА
ИНСПЕКЦИЈА

Член 5

Инспекторатот врши инспекциски надзор над примената на законите и техничките прописи при користење на Техничка опрема во следниве области:

- опрема под притисок,
- лифтови, жичари, дигалки и транспортери,
- производи и постројки наменети за работа во експлозивна атмосфера,
- електроенергетски постројки, електрични Производи и уреди и
- експлоатација на минерални сировини.

Инспекторот врши инспекциски надзор и над примената на законите и другите прописи при вршење на геолошките истражувања и експлоатацијата на минералните сировини согласно со Закон за минерални сировини.

**СОВЕТ НА ЈАВНИТЕ ОБВИНИТЕЛИ НА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА****5749.**

Советот на јавните обвинители на Република Македонија врз основа на член 36 од Законот за Советот на Јавните обвинители на Република Македонија („Службен весник РМ“ бр.150/07), објавува

**О Г Л А С
ЗА ИЗБОР НА****I**

1. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Гевгелија

2. Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Крива Паланка.

Сите кандидати за избор на јавни обвинители освен условите предвидени во чл. 44, 45 и чл.46 од Законот за јавно обвинителство („Сл. весник на РМ“ бр.150/07) и Законот за измени и дополнување на Законот за јавно обвинителство („Сл. весник на РМ“ бр. 111/08), потребно е како посебен услов да исполнуваат за:

I. Кандидатите за избор на Основен јавен обвинител на Основното јавно обвинителство Гевгелија и Крива Паланка потребно е како посебен услов да имаат работно искуство од најмалку три години стаж како јавен обвинител со потврдени резултати во работата.

Заинтересираните кандидати пријавите заедно со потребната документација, во оригинал или заверена фотокопија на нотар, уверенијата за државјанство и лекарско уверение (да не се постари од шест месеци од денот на неговото издавање), диплома или уверение за завршен Правен факултет и потврда за положен правосуден испит во оригинал или заверено на нотар, Потврда за работен стаж, да ги достават до Советот на јавните обвинители на Република Македонија на ул.“Кеј Димитар Влахов” бр. 4, V спрат, во рок од 15 дена од објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Приемот на документи е од 08:30 до 16:00 часот секој работен ден.

Некомплетните документи нема да се разгледуваат.

Бр. 08-194/1
20 ноември 2015 година
Скопје

Совет на јавните обвинители
на Република Македонија
Претседател,
Петар Аневски, с.р.

Службен весник
на Република Македонијаwww.slvesnik.com.mkcontact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о. - Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
в. д. директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов
телефон: +389-2-55 12 400
телефакс: +389-2-55 12 401

Претплатата за 2015 година изнесува 10.100 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД – Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

2015207